

Vlaams Nationaal

WVJ

Weekblad

„De VU gaat een periode tegemoet, waarin de partijen zich moeten engageren op een terrein, dat de nationalistenvrouwd is. (...) Het lijkt erop dat de VU, in deze korte periode tussen verkiezingen in, haar oude rol van zweeppartij weer zal moeten opnemen, terwijl ze verder werkt aan haar verruiming. Misschien gedragen de grote partijen zich zodanig, dat er geen zweep nodig is. Maar helemaal zeker is dat niet.”

(Hoofdredakteur Manu Ruys in „De Standaard” van 21 december 1987.)

Wens voor een schrikkeljaar

VOLGENDE week wordt het eerste kalenderblaadje van het schrikkeljaar 1988 zichtbaar. Meer dan waarschijnlijk heeft België op dat ogenblik nog geen nieuwe regering en sommigen voorspellen dat het daarvoor zelfs wachten wordt op de eerstvolgende vrije dagen, om en rond Pasen.

De eerste zet die het staats-hoofd deed is trouwens niet van aard om te geloven in een spoedige regeringsvorming. Het mag dan al logisch heten dat de grootst winnende partij na verkiezingen en in een eerste ronde het initiatief kan nemen, rondit onlogisch is het dat men daarvoor beroep doet op een niet onbesproken figuur.

Vooreerst spreekt informateur Spitaels niet de taal van de meerderheid van het land, of vertikt hij dit. Maar bovendien heeft deze rozige socialist helemaal geen propere handen in de Happartkwesie, tot nader order één van de redenen van en minstens de rechtstreekse aanleiding tot de val van de regering Martens VI. Al van een hele tijd vóór de stembusdag trok Spitaels hand in hand met Happart door binnen- en buitenland: van volkshuizen over kongreszalen tot in het Europees Parlement. Ook de evenzeer Vlaamingen-vretende tweelingbroer van José Happart werd door Spitaels beloond met een mandaat in het Belgisch parlement. En het was toch ook de PS-voorzitter die de frankofone kiezers via grote, agressieve advertenties opriep de Vlamingen eens te tonen dat zij metellen?!

Neen, het Hof heeft zich niet aan zijn meest wijze kant laten kennen door deze informateursbenoeming. Het roept de herinnering op aan een onvergeeflijke koninklijke flater enkele jaren geleden: toen Boudewijns raadgevers een autosnelweg-afsprakje arrangeerden met de bendeleider, die zich nu nog steeds — volkomen onwettelijk nota bene — als burgemeester ontpopt.

Tenzij deze tijdelijke aanstelling in een soort strategie past, die erop gericht is om, via de te verwachten mislukking van Spitaels, de socialistische regeer-geilheid een beetje af te koelen. Waardoor uiteindelijk de verliezer van deze verkiezingen plots weer als wondertovenaars vanop het

strand van Oostduinkerke naar Brussel kan worden geroepen.

Dergelijke achterbakse spelletjes behoren niet tot onze opvattingen inzake het zindelijk bestuur van een land. Temeer omdat het hoegenaamd geen goede zaak dat er erg lang aangemodderd wordt. Het zogenaamde herstelbeleid — dat in wezen niet veel meer was dan de stopzetting van een verdere achteruitgang — dreigt immers helemaal op niks uit te draaien. Met als gevolg dat de zware inspanningen die door de burgers jarenlang werden opgebracht, totaal verloren zullen gaan.

Wat het uiteindelijk ook wordt, feit is dat men niet langer kan loochenen dat een echt sociaal-

ekonomisch herstel slechts mogelijk en duurzaam is, indien meteen ook werk wordt gemaakt van een verregaande federale staatsomvorming. In Wallonië heeft men deze evidentie al langer onderkend én onderschreven, niet in het minst op zondagmorgen 13 december. Langs Vlaamse kant blijven de grootste partijen blind voor dit nuchtere feit. Erger nog, zij gaan in verspreide slagorde naar de informatie-, en vermoedelijk straks ook naar de formatietafel. Waar het binnenkort en wilens nillens toch tot een konfrontatie zal komen met de franstalige gemeenschap.

Precies daarom schreef VU-voorzitter Jaak Gabriëls dinsdag een uitnodigende brief aan zijn Vlaamse kollega's, met het drin-

gend verzoek de koppen bij elkaar te steken om tot een door-dachte Vlaamse strategie te komen. (Men mag overigens niet vergeten dat de vernieuwde volksvertegenwoordiging, die vanaf 5 januari beëdigd zal zijn, het reuzevoorrecht bezit de grondwet te kunnen wijzigen.)

Vermits het dezer dagen de uitverkoren tijd van de goede intenties is, durven wij eventjes dromen dat zo'n Vlaams overleg effectief plaatsgrijpt én slaagt. Een positief antwoord op Gabriëls' bede zou meteen een voortreffelijke start betekenen voor een politiek schrikkeljaar. Of blijft ook deze nieuwjaarswens ijdel?

(interimaris)

Abt

Door de koortsige beslo-meringen die onvermijdelijk met verkiezingen samen-gaan, vergaten wij bijna dat het morgen Kerstmis is.

Naar goede jaarlijkse tradi-tie vonden wij niettemin een verantwoordelijke uit de roomskatolieke kerk bereid ons een vraaggesprek toe te staan: de Steenbrugse be-nediktijnerabt Anselm Hos-te.

Lees blz. 28

... en WIJ

De redactie ontvangt graag brieven voor de lezersrubriek. Naamloze brieven gaan de scheurmand in, evenals scheld- en smaadbrieven. De andere publiceert zij, naargelang er plaats beschikbaar is. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken zonder de essentie van de inhoud te veranderen. Brieven worden ondertekend met de naam en de plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt slechts de initialen te gebruiken.

De opinie, vertolkt in een lezersbrief, is niet noodzakelijk deze van

De redactie

VLAAMSE ELF

Onze Vlaamse voetbalklubs (KV Mechelen, Anderlecht en Club Brugge) schoppen het ver in de Europese bekens, maar België valt uit de EK-boot.

Schotland, Engeland, Noord-Ierland en Wales hebben elk hun eigen voetbalelftal. Als zoiets in Groot-Brittannië mogelijk is, waarom zou het in België dan niet kunnen? Vlaanderen-Wallonië in de mirakuleuze Olympia-tempel, een kokend Constand Vandenstock-stadion of een dolle volle Bosuil! De streekgebonden voetballiefde zou weer hoge toppen scheren, want zeg nu zelf, wie trekt nog graag naar de koele Heizel? Kijk, de Walen blijven reeds in hoge mate thuis, terwijl een Wallonië-Bulgarije op Mambour, Rocourt of Sclessin, toch ook daar, net als in Vlaanderen, een laaiend enthousiast publiek op de been zou brengen? Natuurlijk wel nog een nationale competitie, zoals België naast een Vlaamse en Waalse regering, een VRT en een RTBF, ook nog een nationale regering bezit. Vele Schotten bij voorbeeld spelen naast het Schotse elftal toch ook bij Engelse teams, dus zoiets is zeker niet abnormaal.

Met een Vlaams en een Waals voetbalelftal dus naar een betere voetbaltoekomst met grotere kwaliteitskansen, dank zij fanatieke „twaalfde mannen“ in supervorm!

Dus doorzetten, Michel d'Hooghe, zoals de kordate aanpak van Henk Houwaert en zijn legioen, nu de Vlaamse voetballiefhebber weer volop geniet. En Wallonië zal wel niet willen onderdoen. Sukses!

Hans Vanden Bussche, Oostkamp

BEDENKING

Iemand die gevraagd werd op de Kamerlijst van de VU de 24ste plaats in te nemen en dan ook zijn uiterste beste heeft gedaan, mag bij deze een bedenking kwijt.

Uit de wetschappelijke ontledingen van de uitslag van de vorige verkiezingen heb ik vooral onthouden dat er aangedrongen werd op verjonging van de kandidatenlijsten. Zeer verwonderd was ik dat men nog op mijn beroep deed (ik ben nu 65 jaar oud) en dat veel jongeren weigerden onder deze vorm mee te werken.

Een eerste les van 13 december is voor mij dat deze verkiezingen bewezen hebben dat de minder goede uitslag van de vorige maal niet de schuld was van de oude kandidaten. Akkoord voor vernieuwing en verjonging als het gaat om goede kandidaten die iets bewezen hebben. En die zijn niet zo talrijk!

Maurice Passchyn
(gemeenteraadslid), Meise

KOMEN EN GAAN

Bij de vorige parlementsverkiezingen en ook nu hebben we moeten vaststellen dat VU-mandatarissen die niet meer op de lijst staan hierover hun misnoegen uiten.

Deze mandatarissen hebben allen

veel gewerkt voor de partij en voor Vlaanderen. Zij hebben veel verdiensten.

Wanneer deze mandatarissen, omdat zij niet meer op de lijst staan, de partij zouden verlaten en zelfs belasteren zouden wij eerder moeten veronderstellen dat zij toch niet belangloos voor de partij en voor Vlaanderen opgetreden zijn, maar integendeel materiële voordelen en persoonlijke belangen nastreefden. Hiermee zouden deze mandatarissen naast de schade die zij de partij en Vlaanderen toebrengen ook alle persoonlijke verdiensten kwijtspelen. Wij hopen dat het niet zo zal zijn. Door hun lange parlementaire loopbaan, door toedoen van de VU, hebben zij een levenslange parlementaire vergoeding die niet te onderschatten is. Zij moeten eerder de VU dankbaar zijn. Er is een tijd van komen en een tijd van gaan. Deze mandatarissen moeten in het belang van de VU en van Vlaanderen zich er een idee van maken dat vernieuwing en verjonging voor de partij noodzakelijk is en waar zij kunnen moeten zij de partij nog helpen en steunen.

A.D., Zaventem
(ingekort)

OEKRAIENERS

In WIJ van 19 november liet Willy Kuijpers een mededeling verschijnen over Oekraïners-in-west-Europa, die een verduidelijking eist.

De zinsnede: „...de verovering van Polen en Oekraïne door Nazi-Duitsland veroorzaakte een volkerenmoord...“ kan de indruk wekken als zouden de Duitsers de moordenaars geweest zijn. Het was misschien niet de bedoeling zulk een indruk te wekken. Toch maar even kort — en onvolledig — rechtzetten.

De oprukkende Duitsers (zij waren de aanvallers, dat valt niet te ontkennen) ontdekten massagraven in Katyń, Lemberg, Winniza, Tarnopol enz. en lieten ze door onbevooroordeelde getuigen inspekteren.

De Sovjets berichtten na de herovering van de door het Reich bezette delen van hun imperium wel over gruwelijke Duitse massamoorden, maar toonden nooit ofte nimmer één enkel massagraf. De Nazi's hadden alle sporen uitgewist, beweerden ze...

J. Fossey, Borgerhout
(ingekort)

GOEDE GOLFLENGTE

Enerzijds ben ik blij dat de partij, die ik reeds jaren beschouw als de beste kans voor een autonoom Vlaanderen, een zekere winst heeft geboekt. Anderzijds ben ik ontgoocheld dat die winst zo klein gebleven is.

Eén ding is echter zeker: jullie zitten op de goede golflengte met het vernieuwde gezicht van de VU, met de verruimingskandidaten. Wat ook vaststaat is dat voorzitter Gabriëls die vernieuwing echt belichaamt. Maar één man alleen mag geen partij maken! Ik denk dat jullie verder moeten

zoeken naar mensen, liefst jonge mensen (mannen én vrouwen) die de jeugd kunnen warm maken voor het Vlaams-nationale ideeëngoed. Van de kant van de partij moet er naar die jeugd toe, toenemende aandacht zijn voor die problemen die de jeugd bezighouden, nl.: leefmilieu, ontwikkelingssamenwerking, de vredesbeweging, de vierde wereld... enz.

Wat we ook nodig hebben zijn duidelijke standpunten van de VU: vb. omtrent abortus, Zuid-Afrika, amnestie...

Tenslotte vraag ik: probeer zo'n sterk mogelijke lijst op te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen zodat we een echte overwinning mogen vieren!

K. Rommel, Brugge

VOORKEURSTEMMEN

Enkele overwegingen bij de cijfers betreffende de voorkeurstemmen. Als men deze cijfers even relativiseert en ze ziet in verhouding tot het aantal geldig uitgebrachte stemmen, kom ik tot de vaststelling dat Jaak Gabriëls de absolute koploper is.

Jaak Gabriëls haalde op een totaal van 222.815 geldige stemmen in het arrondissement Tongeren-Maaseik 33.971 of 15 % achter zijn naam.

Wanneer wij dezelfde berekening maken voor bv. Leo Tindemans, betekent dit dat hij 582.105 x 15 % of 87.316 stemmen diende te halen.

Voor het arrondissement Gent-Eeklo, met de heren Martens en Verhofstadt, betekent dit: 368.785 x 15 % of 55.318 stemmen.

Bij de berekening voor Antwerpen en Gent heb ik dan nog geen rekening gehouden met de stemmen voor de kleine partijen zoals SAP, PVDA en KP. Voor Limburg heb ik dit wel gedaan.

Kortom, ere, wie ere toekomt: Jaak Gabriëls voert de top tien aan.

TeHo, Stevoort

UIT GROENE HOEK

Dit schrijven is ingegeven door grote ergernis over kleine dingen, want de grote zijn voorbehouden aan de Groenen, die ons in hun verkiezingsblaadje diets maken dat zij over andere dingen vallen dan over Hapart... Zo o.a. over „leugenachtige politiek“.

Misschien kan Ludovic de Grote ons eens zeggen wat voor politiek dat is zoals wij die al twee keer in TV-debatten tegenover de Volksunie en Jaak Gabriëls door hem zagen toepassen. Met name de hele hatelijkheid van Spitaels zijn Waalse nationalisme op de Vlaamse VU plakken, met de bedoeling de Vlaamse gezinden in extremis nog wat schade te berokkenen. Leugenachtige politiek uit groene hoek dus.

Wij, Vlamingen, hebben gelukkig niet op Ludo de Frisse zijn ideeën moeten wachten om eerlijk, hoffelijk of zonder complexen te zijn. Zo is het bv. nooit in ons opgekomen om Ludo eens aan zijn Europese federalistijl te herinneren. Maar nu hij zo

aandringt staat mij voor ooit met hem in een bus van Gent (universiteit) naar Brugge (Europakollege) te zijn gereden. Het liederrepertorium der Europese federalisten zou een buitenstaander eerder aan een groepje pas vrijgelaten Oostfronters hebben doen denken. Maar gelukkig is de toenmalige voorzitter, Ludo de Grote, er nog om alle nationalistische of groot-Germaanse smetten weg te wissen. En dat zoiets best met een grote bek gebeurt is de vreugde van België en het verdriet van Vlaanderen. Maar wie zou hier het kiezerspubliek onderschatten? Ik heb heel sterk de indruk dat de kiezers zich niet zullen blijven laten wijsmaken dat maatschappijkritiek, milieubewustzijn en ontwikkelingssamenwerking door de Groenen zijn uitgevonden. Want dat is even dom als verwaand en zal de voor om 't even welke goede zaak nodige samenwerking nooit in de hand werken. En overigens zou ook wel gauw kunnen blijken dat het de anderen zijn die de VU-nodig hebben om over Gewestvorming te praten meer dan andersom.

D. Moors, Kapellen

SPITAELS

Het Staatshoofd deed een goede zet met Spitaels aan te stellen als informateur. Laat de PS het Voergeval nu eens oplossen... Vlaanderen, let op uw zaak. Een breed Vlaams front is dringend nodig!

We zien niet goed in hoe een nederlands-onkundige informateur met de Vlamingen gaat onderhandelen... De tolken hebben nog toekomst!

Zestig op honderd inwoners van dit land zijn Vlamingen, een nederlands-onkundige Waal wordt informateur. Zoiets is alleen mogelijk in België. We zijn het roerend eens met de informateur wanneer hij stelt dat de economische situatie en het kommunautaire onafscheidelijk samengaan.

Er is maar één oplossing: radikaal federalisme... anders blijven we knoeien!

IJzerbedevaartkomitee, gewest Maaseik

LIEDJE...

Martens zat te treuren op een stembuis Midden in de puinhoop van het kiesgedruis: „Wat heb ik misdreven, wat heb ik misdaan. Moet ik nu weer boeten voor één Waalse haan?“

Advertentie

Kunst- en landelijke meubelen

Tere Schoote

In eik, den en fruihout.
Reproducties in eigen atelier.
Dit alles gepresenteerd op de authentieke Tibetaanse DOC-tapijten. Decoratie o.a. Laura Ashley.

Eegenen 105 Bevestigingslaan 135a
Schoonaarde Appels
052-42.21.56 052-22.31.57

Welkom ook op zondag Sluitingsdag: donderdag.

Advertentie

Ziekenfonds Leda
Elke dag tot uw dienst

Markt 15
1680 LENNIK

Tel. 532.01.72.

Kapriolen van kiesstelsel spelen parten

Vijftig VU-provincieraadsleden

Op zondag 13 december werden niet alleen 212 en 106 senatoren verkozen. Via de groene stembrieven werden ook 716 provinciale raadsleden aangeduid.

De Volksunie sleepte er precies 50 uit de elektorale brand.

ONDANKS een lichte stemmenwinst, behaalde de Volksunie 3 provincieraadszetels minder dan de vorige keer.

De kapriolen van het grillige Belgische kiesstelsel zijn daarvan de oorzaak.

In Antwerpen telt de VU-fractie voortaan 10 gekozen, wat 1 minder is dan tijdens de vorige legislatuur.

Clem De Ranter
Staf Driesen
Ward Herbosch
Leo Luyten
Koen Pauli
Koen Raets
Joris Roets
Etienne Servaes
Frans Teuwkens
Lode Van Dessel

(Fractie leider was en blijft Joris Roets.)

In Brabant is de VU-groep 7 personen sterk, net evenveel als voorheen.

Juul Denayer
Staf Kieseckoms
Stan Philips
Piet Ronsijn
Rudy Roossens
Frans Seurs
Herman Van Autgaerden

(Een fractievoorzitter werd nog niet aangeduid.)

In Limburg mag men zich verheugen in een winst van 2, wat het totaal op 14 brengt.

Tony Beerten
André Bervaes
Mena Boelen-Hellin
Johan De Turck
Mathieu Dreesen
Jos Herckens
Guido Maes
Hugo Olaerts

Luc Robijns
Theo Schoofs
Boudewijn Thomassen
Jos Truyen
Jef Van Bree
Marc Van Essen

(Een fractievoorzitter werd nog niet aangeduid.)

In Oost-Vlaanderen noteert men het verlies van 1 zetel. 11 leden vormen er nu de VU-fractie.

Johan Beke
Rita Borremans
Herman Burghgrave
Marcel De Waele
Luk Fermont
August Persyn
Jacques Taghon
Robert Van Duyse
Georges Van Gijsegem
Leo Van Hoeylandt
Willy Van Mossevelde

(Fractie leider was en blijft Herman Burghgrave.)

In West-Vlaanderen is het verlies het grootst (min 3 mandatarissen). Volgende 8 gekozen zullen voortaan hun Vlaams-nationale steke staan.

Ward Baert
Luk Derammelaere
Jan Fonteyne
Leon Hofflack
Eric Lamsens
Jos Speybrouck
Eric Waelkens
Maurits Zwaenepoel

(Fractie leider was en blijft Maurits Zwaenepoel.)

Aan de vijftig VU-provincieraadsleden wensen wij een uiterst vruchtbaar mandaat toe. Bezeten door de vaste wil en overtuiging dat de Volksunie een volgende keer meer electoraal geluk, en dus ook meer gekozenen, zal hebben.

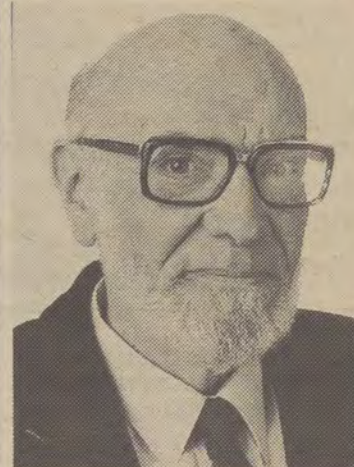
Proficiat!

Joris Roets

Herman Burghgrave

Maurits Zwaenepoel

MENSEN IN HET NIEUWS

Provinciale koöptaties

Volgende week maandag komen de provincieraaden in speciale zitting bijeen om de provinciale senatoren te verkiezen, 51 in het totaal. De Volksunie kan alvast zeker zijn van drie provinciaal te koöpteren senatoren: één in Oost-Vlaanderen, één in Antwerpen en één in Limburg.

Vorige zaterdag duidde de nationale VU-partijraad de gegadigden aan. Uittredend senator **André Geens** voor Oost-Vlaanderen, nieuwkomer **Laurens Appeltans** voor Limburg en uittredend senator **Oktaaf Meyntjens** voor Antwerpen. Deze laatste werd weliswaar rechtstreeks verkozen in het arrondissement Antwerpen, maar hij staat deze zetel meteen af aan eerste opvolger **André De Beul**, die aldus ook kan zetelen in de Vlaamse Raad waar hij zich

Hans De Belder

ontpopte als een specialist. Daarenboven kondigde Oktaaf Meyntjens aan dat hij op 1 november 1988 ontslag zal geven als provinciaal senator, waardoor de weg wordt vrijgemaakt voor **Rob Geeraerts** uit het arrondissement Turnhout.

Indien de VU ook in Brabant een provinciaal senator kan koöpteren, dan zal verruimingskandidaat en topdiplomaat **Hans De Belder** deze zetel innemen. Als nieuweling op de kamerlijst behaalde hij 1.923 voorkeurstemmen.

Het aantal nationaal te koöpteren senatoren (1 of 2) hangt overigens af van wat er in de provincieraad van Brabant zal gebeuren. Precies ook daarom komt de VU-partijraad in ekstra-vergadering bijeen op maandagavond 4 januari: pas dan wordt beslist wie deze eer zal te beurt vallen.

Wat er ook gebeurt, de VU-senaatsfractie zal — zelfs in het slechtste geval — alvast 1 lid meer tellen dan tijdens de vorige legislatuur. Misschien loopt dit aantal zelfs op tot 3.

Nieuwkomer

De nationale VU-partijraad besliste vorige week zaterdag dat de provinciale senaatszetel in Limburg wordt toegewezen aan een nieuwkomer, **Laurens Appeltans**.

Laurens Appeltans is 43 jaar, gehuwd met **Claire Vandebos** en

vader van een 16-jarige dochter. Hij is regent Nederlands-Engels-Duits en leraar van beroep.

Bij de vorige gemeentekiezingen (oktober '82) werd hij in Herk-de-Stad tot raadslid verkozen en meteen ook tot schepen van cultuur, jeugd, milieu en inspraak. Een mandaat dat hij overigens schitterend vervult.

Op zondag 13 december behaalde hij 1974 voorkeurstemmen.

De redactie van dit weekblad wenst Laurens alle geluk toe met zijn nieuwe en belangrijke mandaat in de Hoge Vergadering!

Laurens Appeltans

„De PS is er in Wallonië in geslaagd de kiezer duidelijk te maken dat sociaal-ekonomisch herstel en verdere federalisering hand in hand gaan, iets wat onlangs ook door prof. Moesen in een studie werd aangetoond. De partijen van de uittredende coalitie van hun kant hebben, om het sociaal-ekonomisch beleid prioriteit te kunnen verlenen, de voorbije zes jaar alles in het werk gesteld om deze band te ontkennen. Sinds zondag zijn de communautaire demonen niettemin opnieuw ontketend.

Verder ontkennen helpt niet meer en ook vluchten kan niet meer.

(Hoofdredakteur S.H. in „De Financieel Ekonomische Tijd“ van vrijdag 18 december 1987.)

In de politiek is vriendschap een onbestaand begrip; er bestaan alleen tijdelijke medestanders en tegenstanders.

Zo verloochent PSC-voorzitter Gerard Deprez nu zijn verbond met de PRL. Voortaan lonkt hij in de richting van de PS, de partij van Guy Spitaels en de Happart-broeders.

Lijstaanvoerders en verkozenen Voorkeurstemmen

Ongeveer de helft van de VU-kiezers bracht op 13 december een voorkeurstem uit naast de naam van een welbepaalde kandidaat. Aan deze persoonlijke skores wordt, deels ten onrechte, steeds meer belang gehecht.

Toch geven deze uitslagen soms een indicatie.

CIJJERS zijn altijd relatief, niet in het minst wanneer het verkiezingsresultaten betreft.

Veel hangt immers af van de grootte van het onderscheiden arrondissement, de vaak sterk lokaal gebonden situaties, de samenstelling van de eigen lijst, de elektorale kracht van de tegenstrevers, de anciënniteit van de kandidaten, en wat al meer.

Daarenboven betekent een persoonlijke overwinning van één of andere kandidaat helemaal niet dat de VU het daarom automatisch ook beter doet in de kiesomschrijving, en omgekeerd.

Kampioen

Wat echter geen enkele twijfel lijdt, is het fenomenale resultaat van algemeen voorzitter **Jaak Gabriëls**. Hij kreeg in zijn arrondissement veruit het meeste aantal

bolletjes achter zijn naam gekleurd: bijna 34.000!

Opvallend is verder dat de VU-verruimingskandidaten het stuk voor stuk goed doen en dat ook de nieuwe en/of jonge lijstaanvoerders helemaal niet slecht presteren.

Hieronder volgen de persoonlijke resultaten van de VU-lijstaanvoerders en/of -verkozenen op de Kamer- en Senaatslijst. De naam van de rechtstreeks verkozenen staat vetjes gedrukt. Tussen haakjes K of S, wat duidt op Kamer of Senaat.

Prov. Antwerpen

Hugo Schiltz (K)	17.591
Hugo Coveliers (K)	3.034
Herman Lauwers (K)	2.080
Oktaaf Meyntjens (S)	5.280
Herman Candries (K)	7.692
Walter Luyten (S)	9.851
Rob Geeraerts (K)	3.705

Prov. Brabant

Vic Anciaux (K)	12.007
Daan Vervaeke (K)	5.031
Jef Valkeniers (S)	16.911
Luk Vanhorenbeek (K)	4.511
Roger Blanpain (S)	7.071

Prov. Limburg

Johan Sauwens (K)	5.425
Rik Vandekerckhove (S)	14.024
Jaak Gabriëls (K)	33.927
Frieda Brepoels (K)	3.557

Prov. Oost-Vlaanderen

Jan Caudron (K)	5.883
André Geens (S)	7.048
Jozef De Bruyne (K)	5.213
Walter Peeters (S)	9.075
Nelly Maes (K)	3.812
Paul Van Grembergen (K)	9.453
Bob Van Hooland (S)	7.870
Lieven Bauwens (K)	1.778

Prov. West-Vlaanderen

Pol Van Den Driessche (K)	3.102
Guido Van In (S)	5.040
Rosa Lernout-Martens (K)	2.368
Paul Vangansbeke (K)	4.903

Jaak Gabriëls, een fenomenaal resultaat.

Michel Capoen (S)	5.820
Julien Desseyn (K)	5.628
Lieve Lardon-Vandamme (S)	4.313
Jean-Pierre Pillaert (K)	2.704
Firmin Debussere (S)	5.479

Niet zwichten

„Indien de vorige regeringen en de Vlaamse meerderheidspartijen tijdig geluisterd hadden naar de standpunten van de Vlaamse strijd- en cultuurverenigingen, dan hadden zij het land niet in een uitzichtloze situatie gebracht.” Zo luidt de aanhef van een radikale stellingname van het IJzerbedevaartkomitee n.a.v. de aktuele politieke toestand in het land.

Koploper bij de VU-verruimingskandidaten is FLAG-afgevaardigd-beheerder **Herman Candries**, die de Kamerlijst aanvoerde in het arrondissement Mechelen.

Tal van andere kandidaten, die niet op de eerste plaats prijkten, behaalden eveneens prachtige persoonlijke resultaten.

We denken hierbij vooral aan de Kruibeekse burgemeester **Antoine Denert** (6.875 stemmen op de tweede plaats Kamer in Sint-Niklaas), ex-Agalev-parlementslid **Fernand Geyselings** (1187 stemmen op de tweede plaats Kamer in Mechelen), VUJO-voorzitter **Bart Tommelein** (1569 stemmen op de tweede plaats Kamer in Oostende), RUG-docent **Chris Vandenbroeke** (1002 stemmen op de tweede plaats Kamer in Kortrijk), kinderarts **Jos Speybrouck** (2.015 stemmen op de vijfde plaats Kamer in Brugge), uittredend senator en lijstduwer **Oswald van Ooteghem** (3.347 stemmen in Gent-Eeklo), uittredend kamerlid en lijstduwer **Frans Baert** (1.882 stemmen in Gent-Eeklo), partijbestuurslid **Anemie Van de Casteele** (3.140 op de derde plaats Kamer in Brussel-Halle-Vilvoorde). En nog zoveel anderen die schitterend scoorden...

Van harte gefeliciteerd.

Terecht wordt herinnerd aan het urgentieprogramma van de Vlaamse verenigingen. Zo dient er een wettelijk initiatief genomen worden, waardoor de administratieve voogdij over alle Vlaamse gemeenten exclusief toevertrouwd wordt aan de Vlaamse gemeenschap en tevens moet meteen de wettelijkheid hersteld worden in Voeren en de randgemeenten. „Het is totaal uitgesloten dat Vlaamse parlementsleden zouden toetreden tot een regering of een regering zouden steunen die deze eisen niet onmiddellijk zou inwilligen.”

Het IJzerbedevaartkomitee rekent er tenslotte op dat alle Vlaamse partijen enkel oog zullen hebben voor het algemeen Vlaams belang en niet voor partijbelangen. En zeker niet zullen zwichten voor welke chantage dan ook, uitgaande van de Waalse minderheid.

'n Punt achter de 33ste jaargang Tot volgend jaar

Met dit kerst- en eindejaarsnummer zetten wij inderdaad een punt achter de 33ste jaargang van het weekblad WIJ.

NET zoals veel andere militanten grijpen wij de week tussen 25 december en 1 januari aan om even uit te blazen en terug wat meer aandacht te besteden aan de familiale relaties.

Dubbeldik

Het is immers voor iedereen met verantwoordelijkheid in de partij erg druk geweest tijdens de afgelopen maanden en weken. De boog kan niet altijd gespannen staan en — zeg nu zelf — er zijn heus nog wel andere belangrijke(r) zaken in het leven dan „de politiek”.

1987 was overigens een bijzonder druk jaar voor de kleine WIJ-redactieploeg. Wekelijks was dit blad bij U te gast en soms viel er al eens iets extra te lezen. Zo waren e dubbeldikke temanummers over het Jaar van het Leefmilieu, over het Vlaamse tekstiel, over de technologische revolutie, over vakantie en toerisme, over de Voerense tragikomedie, en

noodgedwongen ook over de verschrikkelijke scheepsramp voor Zeebrugge. Voorts werd ruime aandacht gewijd aan de succesrijke VU-Lentedag en de verkiezingsstrijd (waarin telkens exclusieve gesprekken met de verschillende VU-verruimingskandidaten verschenen).

Bovendien was de redactie klaar met de voorbereiding op een schitterende kunst- en cultuurdag in Mechelen, „t Klappgat”. Door de vervroegde parlementsverkiezingen kon dit jammer genoeg niet doorgaan eind november, maar de nieuwe datum ligt reeds vast op 20 maart 1988.

Primeurs

Tenslotte slaagde dit blad erin om meermaals met primeurs uit te pakken, die ruime weerklank vonden in de nationale en zelfs internationale media. Een keer met een pesticiden-schandaal en verschillende keren met onthullingen

over het Belgische Wapengate. De oprichting van een bijzondere parlementaire onderzoekskommissie over de illegale wapenhandel hield trouwens direct verband met de publikaties in WIJ.

Dit alles was slechts mogelijk door de goede team-geest die bestaat binnen de redactie en door de gratuite medewerking van tientallen plaatselijke of free-lance redakteurs.

Hier passen echter vooral woorden van dank aan U allen, trouwe lezers van het Vlaams-nationaal weekblad WIJ. U bent onze blijvende stimulans om door te zetten. Uw kritische blikken van waardering geven ons de spoorslag om verder te doen.

'n Prachtig 88!

We laten het voortopig hierbij. Weliswaar niet zonder U onze eenvoudig-eerlijke wensen voor een zalige kerst, een fijn eindejaar en een prachtig '88 toe te wensen.

Vanaf maandag 4 januari '88 kunt U opnieuw bij ons terecht en op 7 januari komen wij weer bij U in huis. Tot volgend jaar dus!

Uw WIJ-redactie

Winst en verles geteld

Tegenstromen werden duidelijk

Het mag algemeen bekend geacht worden hoe de wetgevende verkiezingen verlopen zijn in Vlaanderen: winst voor PVV, Agalev en VB; statu quo voor SP en VU; verlies voor CVP.

Toch zijn dit slechts de ruwe uitslagen, het resultaat van tegenovergestelde bewegingen. Dit is vooral voor die partijen waar die geen zeten bijgewonnen noch verloren hebben.

Wij hebben de uitslagen per kanton onderzocht.

WINST en verlies hebben we alleen dan aangestipt wanneer die tenminste 1 % bedragen. Als statu quo of onveranderd beschouwen we elke wijziging in + of - die minder dan 1 % bedraagt. Die kan dus schommelen van -0,9 % tot + 0,9 %.

Hieronder vermelden we alleen die kantons die een afwijkend kiesgedrag laten zien. In tegenstelling tot de jongste en voorlaatste verkiezingen, die over de hele lijn op vrij gelijke wijze verliepen, varen nu zeer vele kantons een andere koers dan het gemiddelde van het geheel. De afwijking speelt soms slechts voor één partij maar als zij groot genoeg is veroorzaakt dit natuurlijk gevolgen voor één of meer andere.

Bij nader toezien

De **CVP** heeft niet overal verloren. Zij bleef ongeveer haar positie behouden in de *Kempische kantons* Hoogstraten en Westerlo; in de agglomeratie *Brussel* (Anderlecht, Brussel, Elsene, Schaarbeek, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node, Ukkel), in de *Limburgse kantons* Genk en Peer, in de

Oostvlaamse kantons Ronse en Zottegem en in de *Westvlaamse kantons* Meulebeke en Poperinge.

Zij slaagt er zelfs in, winst te boeken in Sint-Truiden en Zonnebeke.

De **PVV** heeft niet overal gezegevierd. Zij bleef gewoon ter plaatse in de *Antwerpse kantons* Antwerpen, Boom, Brecht, Heist-op-den-Berg, Lier, Mechelen, Puurs, Arendonk, Herentals, Mol en Turnhout; in de *Brabantse kantons* Brussel, Sint-Gillis, Diest, Glabbeek, Tienen, Zoutleeuw; in de *Oostvlaamse kantons* Wetteren, Lokeren, Sint-Niklaas, Temse, Brakel, Horebeke, Oudenaarde en Ronse; in de *Westvlaamse kantons* Harelbeke, Veurne, Oostende, Nieuwpoort, Gistel, Diksmuide, Lichtervelde, Torhout, Kortrijk, Menen, Ieper, Poperinge, Wervik en Zonnebeke; alsook in één *Limburgs kanton*: Maaseik.

Wat meer is, deze partij lijdt verlies in de *Kempische kantons* Hoogstraten en Westerlo; in de *Limburgse kantons* Beringen, Hasselt, Herk-de-Stad en Sint-Truiden; in de *Oostvlaamse kantons* Zomergem en Zele; en in één *Westvlaams kanton*: Avelgem.

Agalev heeft gewonnen, maar ook eens duidelijk verloren: in het *Westvlaamse taalgrenskanton* Mese. Voor het overige is deze partij op de meeste plaatsen blijven staan waar zij stond. Met name in de *Antwerpse kantons* Lier, Mechelen en Puurs; in de *Brabantse kantons* Anderlecht, Asse, Brussel, Elsene, Halle, Lennik, Meise, Schaarbeek, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Node en Ukkel; in de *Limburgse kantons* Herk-de-Stad, Sint-Truiden, Bilzen, Borgloon, Bree, Maaseik, Tongeren, Riemst, Peer en Maasmechelen; in een hele reeks *Oostvlaamse kantons*: Assenede, Deinze, Destelbergen, Eeklo, Gent, Nazareth, Lochristi, Nevele, Oosterzele, Dendermonde, Zele, Lokeren, Sint-Niklaas, Temse, Brakel, Horebeke, Kruishoutem, Ronse, Geraardsbergen, Herzele en Zottegem; tenslotte in de *Westvlaamse kantons* Vleteren, Veurne en Wervik.

Ook het **Vlaams Blok** heeft gewonnen. In tegenstelling tot Agalev heeft het nergens verloren, maar bijna overal een statu quo geboekt. Het aantal kantons in dit geval is zo groot dat het praktisch uitvalt, en veel korter, de kantons aan te geven waar het werkelijk winst geboekt heeft. Deze zijn: in *Oost-Vlaanderen*: Beveren en Lokeren; in *Limburg*: Beringen en Genk; in *Brabant*: Aarschot; in *Antwerpen*: Antwerpen, Boom, Brecht, Kapellen, Kontich, Zandhoven, Duffel, Heist-op-den-Berg, Lier, Puurs en Turnhout; in *West-Vlaanderen*: geen.

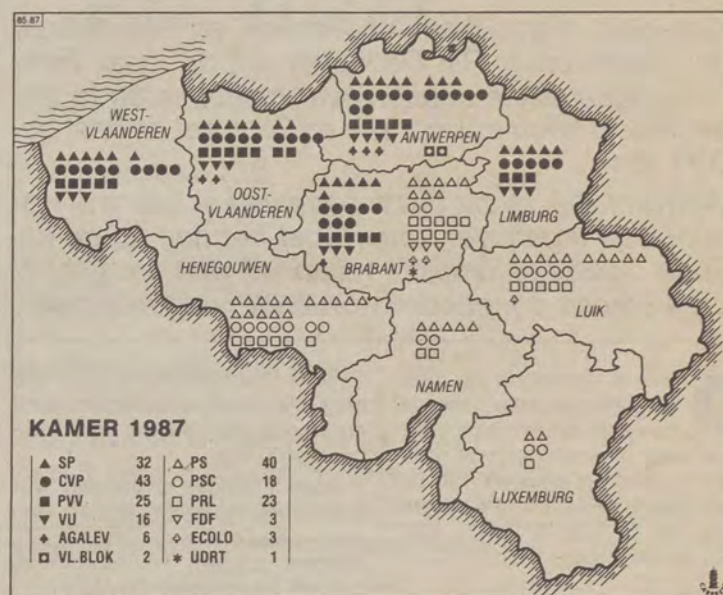
Dat de **SP** ter plaatse trappelt is bedrieglijk. In feite gaat ze vooruit (met dus tenminste 1 %) in de *Kempische kantons* Puurs, Herentals, Hoogstraten en Turnhout; in de *Brabantse kantons* Meise, Aarschot, Diest, Glabbeek, Haacht, Landen en Leuven; in de *Limburgse kantons* Herk-de-Stad, Bilzen en Voeren; in de *Oostvlaamse kantons* Assenede, Kaprijke, Nazareth, Zomergem, Dendermonde, Hamme, Brakel, Horebeke, Kruishoutem en Geraardsbergen; in vele *Westvlaamse kantons*: Brugge, Torhout, Hooghele, Izegem, Meulebeke, Oostrozebeke, Roeselare, Ruiselede, Diksmuide, Nieuwpoort, Oostende, Avelgem, Harelbeke, Kortrijk, Menen, Mese en Vleteren.

Ook de **SP** ging op sommige plaatse achteruit: in zulke uiteenlopende kantons als Temse, Zottegem, Peer, Maaseik en Maasmechelen.

En de VU?

Ook daar is het statu quo het resultaat van sterk uiteenlopende bewegingen. Verlies was er in de *Kempische kantons* Hoogstraten, Mol, Turnhout en Westerlo, in één *Brabants kanton*: Meise; in één *Limburgs kanton*: Bilzen, in een aantal *Oostvlaamse kantons*: Destelbergen, Eeklo, Evergem, Kaprijke, Nevele, Oosterzele, Waarschoot, Dendermonde en Ronse; en in *Westvlaamse kantons*: Brugge, Hooghele, Izegem, Meulebeke, Oostrozebeke, Diksmuide, Gistel, Menen, Poperinge en Zonnebeke.

De lijst der **winnaars** is echter langer. In *Antwerpen* boeken

Lier, Mechelen en Puurs duidelijk winst. In *Brabant* zijn dat Halle, Landen en Tienen. In *Limburg* — maar dat wisten we al — Beringen, Genk, Hasselt, Herk-de-Stad, Sint-Truiden, Borgloon, Bree, Maaseik, Maasmechelen, Neerpelt, Peer, Riemst en Voeren.

In *Oost-Vlaanderen* leveren Zele, Temse, Geraardsbergen en Zottegem winst op.

In *West-Vlaanderen* — last but not least — zijn dit Nieuwpoort, Veurne, Avelgem, Wervik, Ieper en Kortrijk.

Opletten met gevolgtrekkingen

Het is dus niet zo dat de *Volksunie* zowat overal blijft stil staan. Zij beschikt over groeipolen in alle provincies, zij het in ongelijke mate en vooral in Limburg. Zij kent ook probleemgebieden, het minst van al echter in Limburg en Brabant.

De *socialisten* winnen ongeveer overal, zij het minder dan na zo'n lange oppositie te verwach-

ten was. Erger: zij hebben het moeilijk aan de Maaskant en op een paar andere plaatsen.

Het beeld van de winnaars ziet er bij nader toezien ook anders uit.

Wat **Agalev** vooral doet is ter plaatse trappelen. De vooruitgang in zetels is te danken aan plaatselijke successen.

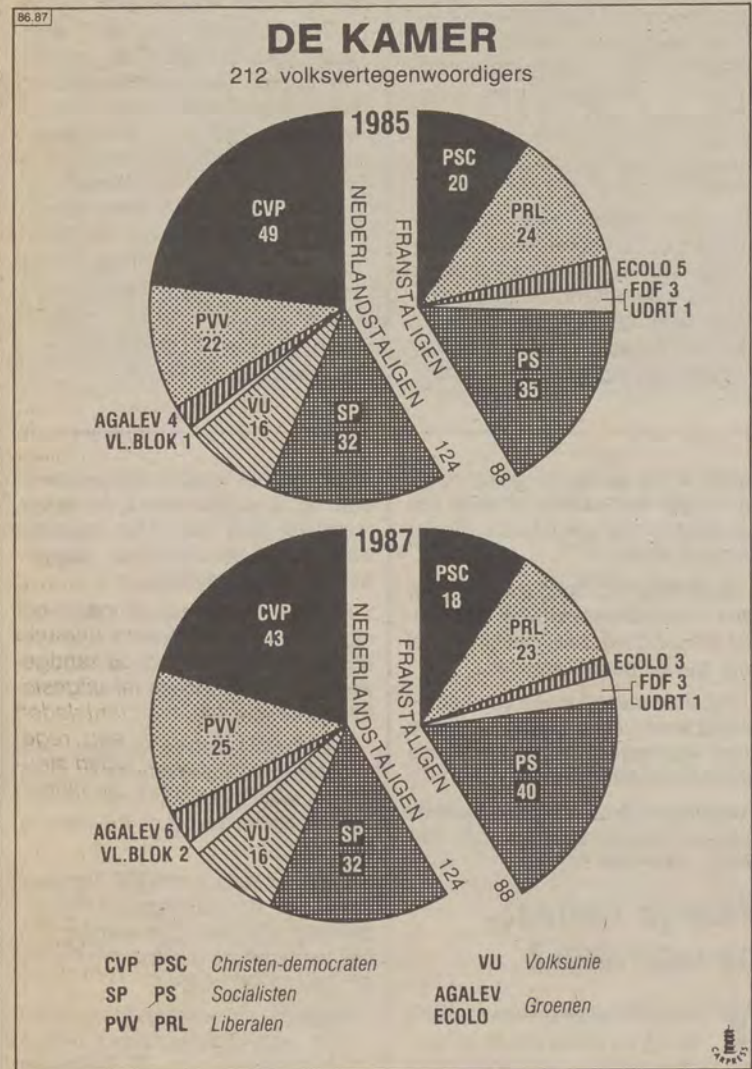
Voor het **Vlaams Blok** is dit nog meer waar. Dit is vooral een Antwerps verschijnsel.

Het is tenslotte verwonderlijk dat de grote *liberale* overwinnaars in zoveel kanton praktisch niet vooruit gaan en zelfs in negen dwarsliggende andere achteruit.

Wij aanzien het als een voor de democratie verheugend verschijnsel dat een vrij groot aantal kiezers niet met de stroming van de menigten meedringen maar hun eigen weg gaan. De politieke gevolgtrekkingen maken uit resultaten als een statu quo of een winst, doen er niet slecht aan, na te gaan hoe algemeen het verschijnsel is.

K.J.

Advertentie

Gelukkig Nieuwjaar aan alle lezers van Wij!

ASLK

we doen met u mee

Door onze medewerker Rik Dedapper

Een keurkorf bio-boeken

Geregeld verzoeken WIJ-lezers en lezeressen onze medewerker Rik Dedapper om nu maar eens uit te leggen welke boeken over bio-tuinieren hij samengesteld heeft en voor wie en voor wat ze best geschikt zijn.

Aanvankelijk stond onze medewerker hier wel wat scrupuleus tegenover, maar, met het oog op de komende „geschenktijd” willen wij dan toch maar op die steeds dringender wordende vragen ingaan.

DAAR is vooreerst de *Bio-tuinkalender*, die meer is dan zomaar een kalender, maar waar alles en nog wat in te lezen is over het gebeuren in de groentetuin, de fruittuin, de serre (kas), de siertuin en zelfs over bijen en kleinvee.

Basisgegevens

Wie dit een werkelijk té goedkoop (70 fr.) geschenk vindt, kan nog altijd voor vrienden en kennissen een abonnement betalen (250 fr.) voor het tweemaandelijks tijdschrift *De Lelie*, dat toonaangevend is inzake biologisch tuinieren, maar ook voor alle aspecten van voeding en het hiervoor reeds opgesomde, ook nog alternatief telen in de derde wereld, aan bod komen. Bij het laatste nummer van het lopende jaar is dan ook nog de *Bio-tuinkalender* inbegrepen.

Voor beginners is er ook nog de *Basisgegevens* (100 blz., 120 fr.). Een werkje dat zo eenvoudig en dan toch weer volledig is, dat het allemaal vrij spoedig begrijpelijk overkomt.

Boeken

Wie, ter gelegenheid van de jaarwisseling, maar ook nog bij verjaardagen iets moois en degelijk wil aanbieden heeft alvast de keuze tussen de boeken van de reeks *Bio-telen* voor beginners.

Boek I handelt vooral over alle mogelijke *teeltmethoden* en is tot op heden het meest verkochte boek (400 fr.).

Boek II handelt uitsluitend over *Gewasbescherming*, maar dan zeer volledig. Beschermen tegen ziekten, plagen, koude, onkruiden en noem maar op (425 fr.).

Boek III behandelt op een zeer duidelijke wijze de *bio-teelt onder glas*, maar raakt verder nog het zeer bijzondere aspect van het tuinieren door en voor gehandicapten aan.

Een mooi pakket van de drie boeken samen kost slechts 1100 fr.

Wie het allemaal reeds onder de knie heeft, kan zich verder verdiepen in Boek IV, *Bio-telen voor en door beroepstellers*, maar waarin heel wat knipoogjes geworpen worden naar de georderde liefhebber (Medeschrijfster Lucia Meyers, tuinbouwdeskundige A2).

Biologische Fruitteelt voor iedereen (boek V) is een standaardwerk geworden. Toch eenvoudig en duidelijk en, net als boek IV betaalbaar (520 fr. franco).

Uitschieters

Boek VI, *Bio-groenten, anders bekeken* (Heilzaamheid van bio-groenten) draagt vooral de stempel van de medeschrijfster, de diëtiste Lieve Segers.

Van het bio-boek naar het bio-tuintje...

Een zeer duidelijk, uitzonderlijk boek dat bijzonder in de smaak valt van dames, maar voor al wie belangstelling heeft voor gezonde voeding. Dit niet te missen boek, mooi geïllustreerd, kost slechts 625 fr.

Tenslotte is er nog het Boek VII, dat het *Biologische tuinieren door en voor de jeugd* als hoofdlijn draagt. Een simpatisch boek, geschenk voor het leven voor onze kinderen, maar ook voor die van familie, vrienden en kennissen en zelfs voor de gewone beginnende tuinder. Verlucht met prachtige, ludieke tekeningen van Magda Aerts; tekeningen die het boek werkelijk schragen (695 fr.).

Wie interesse heeft voor deze uitgaven richt zich tot Rik Dedapper, Rozendaal 78, 2440 Geel, 014/58.91.72, rek. nr. 230-0005739-36.

Natuur 2000 viert 20 jaar met Natuur- en milieukongres voor jongeren

In het kader van zijn 20-jarig bestaan, organiseert de Vlaamse Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubehoud „Natuur 2000” van maandag 28 tot donderdag 31 december e.k. te Antwerpen een jubileumkongres over natuur- en milieubescherming.

Op maandag 28 december wordt de openingstoespraak om 10 u. 30 gehouden door dr. biol. Dirk Van Speybroeck, oud-bestuurslid van Natuur 2000. Deze jonge, maar reeds bekende botanicus zal het hebben over de vele aspecten van het natuurbehoud en het natuurbeheer in Vlaanderen. Zijn lezing vormt meteen de aanzet tot vier gevulde dagen met dia-voordrachten over actuele natuur- en milieuonderwerpen, besprekingen, voor-

stellingen van recent be-kroonde natuurdokumentaires en keuze-exkursies naar natuur- en vogelreservaten rond Antwerpen en de Zeeuwse Delta.

Ozon

Bij het afsluiten van dit kongres zal er voorts in de Antwerpse binnenstad een vreedzame milieudemonstratie worden gehouden, die Natuur 2000's bezorgdheid wil uiten m.b.t. de aantasting van de

ozonlaag rond de aarde door o.m. het overdadig gebruik van drijfgas-spuitsbussen.

Ten slotte zijn er nog een aantal randactiviteiten: leerrijke milieutentoonstellingen, een optreden van het harpduo Parathega, een grote natuur- en milieukwis met waardevolle prijzen, enz.

De kostprijs van het hele gebeuren, dat doorgaat in het Seminarie aan de Groenenborgerlaan 149 te Antwerpen, bedraagt 1800 fr., te storten op rekening nr. 414-9092971-33 van Natuur 2000, Antwerpen. In deze prijs is alles inbegrepen: logies, maaltijden, excursies, dokumentatie, enz.

Voor wie meer detailinformatie wenst: Natuur 2000, Bervoetstraat 33 te 2000 Antwerpen (03/231.26.04).

VAN HET
EKO FRONT

INHAKENDE op een vraag van een van onze lezers willen wij nu, na het bespreken van de late teelten, bekijken wat wij onder koud, dus niet verwarmd glas, zoal nog kunnen telen of toch minstens kunnen overhouden.

Toch mogen wij hiervan niet teveel verwachten. Hoge temperaturen genoeg bij zonneschijn, maar bij bitter koud weer is er slechts dat *dunne* ruitje van weinig meer dan 3 mm. dik dat onze gewassen moet beschutten tegen felle vriesko.

Van de andere kant is de lucht onder glas, vooral dan bij niet vriezende weer of na vorst soms veel te *vochtig*, waardoor al te gemakkelijk *zwamziekten* ontstaan.

Deze zijn dan ook vrij moeilijk om bestrijden omdat wij niet, zoals in de beroepstuinbouw, in staat zijn de lucht *droger* te maken bij middel van *warmte*.

Het is dan ook niet te verwonderen dat sla en andijvie onder glas aange-tast worden door *witziekte* en vooral *smeul*; dat de spinazie ten onder gaat aan *wolf* en dat zelfs het harde gewas veldsla soms wit en grijs staat van de *grijze schimmel* (botrytis).

Oudere gewassen binnen brengen om het daar nog een tijdje te rekken lukt niet steeds best omdat hier meestal ook om gewassen gaat die naar *sleet* toe gaan en dan letterlijk verkommeren.

Wat zaaien of planten?

IN de meeste gevallen werd in oktober en vooral in de maand november een en ander gezaaid of geplant na de teelt van de zomergewassen. Dit is ideaal, maar wanneer wij, om een som van redenen nog ruimte

vrij hebben in de serre, zullen wij alvast nog wat *aardbeien*, mét kluit, naar binnen brengen.

Voor wat de zaaisels betreft, kunnen wij o.a. van nu tot einde februari volop *vroege wortelen* zaaien.

Het is duidelijk dat wij een *vroeg ras* zaaien en na het zaaien de grond bedekken met al dan niet geperforeerde plasticfolie.

Het zaaien in rijen is aan te bevelen,

tuin
rendez-vous

omdat in de winter de grond nogal eens groen durft worden, en wij er dan gemakkelijk met hak of handcultivator tussen kunnen.

Maak de grond vooraf goed *vochtig*, want jonge gewassen teveel water geven is nooit goed, zelfs niet bij het wel zeer stevige gewas wortelen.

Vanaf de maand maart zal men bij zonnig weer *ruim genieten* en des te meer wanneer de wortelen naar de wortelvorming toegaan.

Wortelen zijn een bijzonder gemakkelijk en boeiende groente om zeer vroeg onder glas te telen.

Vroege tomaat na wortelen?

TERECHT zullen onze lezers zich hierbij de vraag stellen of men nog tijdig *vroege tomaat* kan telen na

wortelen. Deze vraag is zeer pertinent, want het is nu eenmaal zo dat de beroepsteler alles *ineens* kan oogsten, wat niet het geval is in een doorde-weekse liefhebberstuin.

Hieraan is wel min of meer een mouw te passen wanneer men de wortelen in *dubbele* rijen zaait op de plaats waar later de loopgang moet komen tussen de tomaten.

In dit geval zullen de wortelen in die dubbele rij vrij stevig groeien en hoeft men er aanvankelijk niet aan te denken dat het wortelloof de tomaten zal hinderen.

Indien dit laatste werkelijk het geval moest zijn, dan kan men het loof gedeeltelijk *afsnijden*. De wortelen zijn dan toch volgroei en wachten slechts om geoogst te worden.

Volgende aflevering gaan wij verder met de onder glas te zaaien groenten rond de jaarwisseling. **R. Dedapper**

De ploegschaar van een jaar door lichaam heen en hart*

Decemberbrief

Ik wilde dat je dichter bij me was.
Het jaar is oud en heeft niets meer te zeggen.
Het weer is somber. Alle dagen staat er
een haveloze regen voor de ramen
lam zwaaiend als een dronkelap. Ik loop
door 't huis, de kamers waarin jij niet bent
en die dus leeg zijn. Of ik zit maar ergens
en kijk naar buiten tot het donker is.
De televisie 's avonds een meest trieste
vertoning in een eenmansbioskoop,
zoek ik maar vroeg mijn bed op, slaap pas laat
en word weer vroeg uit boze dromen wakker
omdat ik jou ook in de slaap niet vinden kan.
Ik wilde dat het jaar nu over was
en jij weer dichter bij me, bij me was.

Hans Andreus

(Laatste gedichten, Uitg. Holland, Haarlem 1977)

Oudejaarsavond

Met twee zitten wij in het huis te zwijgen.
Geluideloos slaan klokken aan de muur.
Schimmen van doden die uit de aarde stijgen,
gestalten glanzen in het bronzen vuur.
Hun schaduw groeit bij 't keren van de jaren,
terwijl hun lijf vergaat onder het gras,
maar 't beeld in ons moeten de wormen sparen,
vannacht wordt alles weer zoals het was:
wij drinken wijn en noemen hunne namen.
Het slaat twaalf uur en ieder ding
verandert weer van aanschijn. Allen samen
roepen wij nieuwjaar! O herinnering...
Op zijn kneukels zit een oud man te tellen
ook onze tijd. Twaalf uur begint te slaan.
Vergeeft ons, bidt voor ons, donkere gezellen
die 'k zwijgend rond ons hoor te wachten staan.

Hubert van Herreweghen

(Verzamelde gedichten, Uitg. B. Gottmer
en Uitg. Orion, Nijmegen en Brugge 1977)

Het einde van 't jaar

De dagen tussen Kerstmis en nieuwjaar
Zijn van een druk, die niet meer is te ontvlieden:
Van al de ellende der vergane zwaar
En zonder hoop op wat de aanstaande bieden.
En er is niets wat nog vertroosting heeft
Dan één gedachte in deze doodse tijden:
Wat ook het latere te lijden geeft —
Al wat men leed kan men niet weder lijden.
Men staart door hoe lang al dezelfde ruit
Naar smeltend ijs en mist en grauwe landen;
Men doet het licht aan, sluit de wereld uit
En voelt nog meer de klem der kamerwanden.

J.C.Bloem

(Verzamelde gedichten, A.A.M.Stols-Uitgever,
's-Gravenhage 1947.)

Januari

Een winterdag, een winternacht, is er verschil?
Wat zomers leek, herinnerings bedroevend licht,
voorbij 't vermeend geluk, het slacht de sneeuw die
tegen een muur, smeltensgereed te klontren ligt.
Opnieuw beginnen toch, omdat het nieuwjaar is,
mochten wij eens gelukkig zijn, je weet toch nooit
of het niet kan, vrij van ons zelf, van elk gemis,
uiteindelijk recht, uiteindelijk voltooid.

André Demedts

(Verzamelde gedichten, Uitg. Orion, Brugge 1976)

* Bovenstaande versregels zijn de slotzinnen uit het gedicht *Winternacht* van Ida G.M.Gerhardt. Zij duiden op de littekens die elk afgelopen jaar bij ieder van ons nalaat. In vier gedichten proberen wij de stemming van het eindejaar bij U in te leiden. Iets te veel spijt om wat voorbij is? Iets te veel donker? Toch weten wij dat met januari een nieuw leven begint. Daarom spreekt een vierde gedicht over hoop om weer gelukkig te zijn.

Je weet toch maar nooit...

Deze gedichten werden geput uit het *Tweede Jaargetijdenboek. Gedichten voor elke dag* gebloemleesd door Anton van Wilderode. Een prachtboek boordevol Nederlandstalige poëzie, uitgegeven bij Den Gulden Engel te Wommelgem. 424 blz. 775 fr.

Studiedag over het gevangeniswezen:

„In België gebeurt alles in het geheim...”

Midden november organiseerde de Europese Vrije Alliantie (EVA)-regenboogfractie in de gebouwen van het Europees Parlement te Brussel een studiedag over het Belgisch gevangeniswezen in Europees Perspectief. Voorzitter van de studiedag was Volksunie-Europarlementslid Willy Kuijpers. Door de voorbije verkiezingen hadden wij nog niet de kans uitgebreid op deze studiedag terug te komen. Wij doen het bij deze.

In zijn inleiding stelde Willy Kuijpers dat deze studiedag moet gezien worden als een aanzet om meer aandacht op te brengen voor de marginale groep van de gevangenen in onze maatschappij. Het Belgisch gevangeniswezen dat in de negentiende eeuw vooraan stond als een progressief parket, heeft kwalitatief gezien geen of bijna geen verbeteringen gekend in structurele zin sedert het einde van de tweede wereldoorlog.

Onpopulair

De recente opstanden en onlusten in de Brusselse gevangenissen van Vorst en Sint-Gillis in ons land, de onthutsende vaststellingen naar aanleiding van Kuijpers' bezoek aan de gevangenis van Vorst en de vele getuigenissen vanuit het gevangeniswezen geuit werden en worden, wijzen er op dat wij dringend werk moeten maken van een grondige hervorming van het penitentiair beleid. Vanuit het Europees Parlement wil Willy Kuijpers, in samenwerking met de verschillende werkgroepen uit de andere lidstaten, een richtlijn inzake het gevangeniswezen losweken die door de nationale parlementen konsekwent zou moeten toegepast worden.

Hierna verwelkomde Phil Bosmans, bezieler van de Bond zonder Naam, de tweehonderd aanwezigen en legde uit waarom hij aan deze studiedag meewerkte: „Nadenken over een probleem dat al zovele jaren ligt te rotten en waarvoor bij de hoogste instanties van alle politieke partijen maar weinig interesse bestaat, is een goede zaak. De opstandigheid van de gedetineerden die we nu meemaken, mogen we niet beschouwen als de zoveelste uiting van hun criminele aard maar eerder als een streven om als mensen behandeld te worden. Iedereen weet immers dat mensen zich tenslotte als on-mensen zullen gedragen wanneer ze gedurende een lange tijd zo behandeld worden. Ik dank dan ook Willy Kuijpers en de andere aanwezige politici want het is voor hen moeilijk en ondankbaar om zich het lot van deze onpopulaire minderheid aan te trekken. Wie zich met deze mensen politiek bezighoudt, moet immers niet rekenen op stemmenwinst, eerder op stemmenverlies.

De meeste gevangenen zijn geen booswichten, maar doorgaans diep ontredderde en geschonden mensen die door het leven en hun thuisomgeving zo

getekend zijn dat zij alle geloof in zichzelf verloren hebben.”

Wantrouwen

Prof. Eliaerts (VUB) vergeleek vervolgens het Belgische met het Nederlandse penitentiaire beleid. In zijn vergelijking schoof hij twee duidelijke verschilpunten naar voor: „Een eerste vaststelling is

hem ontnomen worden. De oprichting van een dergelijke commissie wordt, alhoewel het voorstel komt van de Hoge Raad voor Penitentiair Beleid, door minister Gol met wantrouwen en afkeur bejegend.”

Mevrouw Eckert, verbonden aan de Raad van Europa, gaf vervolgens meer uitleg over de Europese minima-regels voor de behandeling van gedetineerden: een herwerkte versie hiervan werd in de maand februari van dit jaar goedgekeurd door het ministerie van de Raad van Europa. Deze regels hebben geen bindend karakter maar zijn slechts aanbevelingen en richtlijnen naar de nationale lidstaten die (waaronder België) deze regels onderschreven hebben. Zij stellen een aantal voorwaarden voorop waaraan de inrichting van de gevangenissen en de behan-

soonlijk in contact gekomen waren met het Belgisch gevangeniswezen. Hierna kwam de heer De Ridder, directeur-generaal van het Bestuur der Strafinrichtingen, aan het woord.

„Aan mijn bestuur worden twee quasi-onverzoenbare opdrachten gesteld: enerzijds, mensen uit de vrije maatschappij te verwijderen ter vrijwaring en verzekering van de veiligheid van die maatschappij en anderzijds, de reïntegratie van de gedetineerden voor te bereiden tijdens hun periode van verwijdering. Getuigen van die onverzoenbaarheid zijn de verwijten van laksheid en zwakheid bij elke ontsnapping en de verwijten van gebrek aan soepelheid bij opstanden en stakingen.

Eén van de mooiste sierraden van onze beschaving is de uitvinding van de vrijheidsberoving geweest omdat men daardoor erin geslaagd is de onmenselijke lijfstraffen af te schaffen. Het instrument waarmee we moeten werken, namelijk de gevangenis, is echter onvolmaakt, zowel van nature (omwille van de concentratie van alle vormen van criminaliteit op een beperkte oppervlakte) als omwille van de relatieve doelmatigheid (— het Belgische recidive-cijfer bedraagt immers 43 %).

Hervormingen

Tot slot konden nog drie sprekers beluisterd worden: John Dewit van de Liga voor Mensenrechten die negen hervormingen voorstelde voor een alternatief gevangenisbeleid: bouwstop voor gevangenissen, verwijdering van die groepen uit de gevangenis die er niet in thuishoren (minderjarigen, landlopers, geïnterneerden), wijziging en vermindering van de wet op de voorlopige hechtenis, verruimde toepassing van de wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling, uitbouw van een rechtspositie met beklagrecht, grotere openheid van de penitentiaire administratie, dekriminalisering van kleine misdrijven, meer alternatieve sancties en een betere opleiding van het personeel.

Wilfried Meyvis van de Vlaamse Vereniging voor Forensisch Welzijnswerk lichtte de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap met betrekking tot het gevangeniswezen en de doelstellingen van het forensisch welzijnswerk.

Hugo Coveliers, VU-kamerlid en lid van de kamercommissie van Justitie, stelde dat het penitentiair beleid te weinig oog heeft voor het tijdelijk karakter van het gevangenisverblijf en dat moet

Phil Bosmans: „Politici die zich met deze mensen bezighouden moeten niet rekenen op stemmenwinst, eerder op stemmenverlies.”

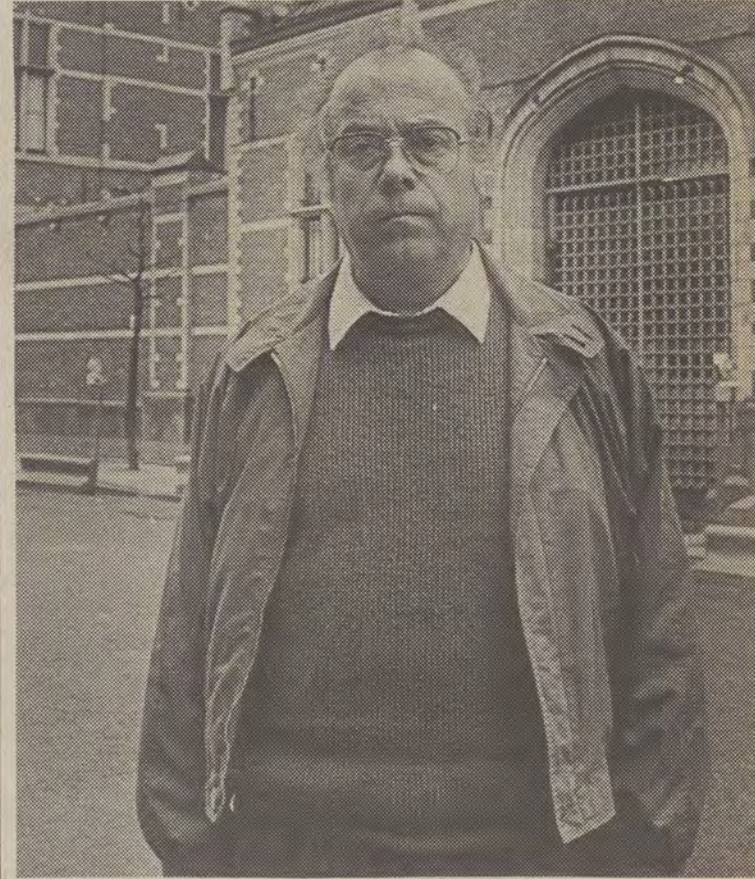
dat in Nederland een veel grotere openheid van bestuur inzake strafrecht bestaat. Beleidsnota's ter hervorming, voorbereid door commissies met een brede samenstelling en ondersteund door wetenschappelijk onderzoek, worden verder uitgewerkt in het Parlement. Cijfers en studies zijn voor eenieder toegankelijk. In België daarentegen wordt alles in een sfeer van absolute geheimhouding voorbereid en vinden we meestal een minister van Justitie die vrij plots zijn eigen visie opdringt, zonder voorafgaand overleg. Het tweede grote verschilpunt uit zich in het feit dat in Nederland de rechtspositie van de gedetineerde duidelijk omschreven is waarbij hij de mogelijkheid heeft om bij een klachtencommissie zijn beklag te doen over disciplinaire sancties of rechten die

deling van de gedetineerden moeten beantwoorden. Helaas worden deze regels hier in België slechts voor een klein gedeelte toegepast.

Getuigenissen

Nicolas Mc George en Mirjam Berg van de Quaker-raad voor Europese aangelegenheden stelden een studie voor over het probleem van de voorlopige hechtenis in de lidstaten van de Raad van Europa en Finland. Hun konklusie is dat er grote verschillen bestaan tussen de nationale gevangenisinstellingen en tussen de verschillende strafinstellingen in eenzelfde land.

De studiegangers hoorden ook vier getuigenissen van mensen die op de één of andere wijze per-

Willy Kuijpers: „Tijdens de eerste vier maanden van '86 kregen gevangenen van Vorst 90.000 kalmerende middelen toegestopt!”

Een opsomming van een reeks verbeteringen die het Belgisch gevangenisbeleid gekend heeft, sloot zijn betoog. Eén opmerkelijke uitspraak van de heer De Ridder moet hier evenwel nog aangeduid worden toen hij, in een reactie op één der getuigenissen, stelde dat hem vanuit wetenschappelijke kringen doorgegeven werd dat „de gevangenis- en de beste plaatsen zijn om drugverslaagden droog te leggen: daar slaagt men er immers in om deze mensen binnen te houden!”. Voortgaand op gegevens uit een parlementaire vraag, stelde Willy Kuijpers hierop dat tijdens de eerste vier maanden van 1986 in de gevangenis van Vorst meer dan 90.000 kalmerende geneesmiddelen verstrekt werden (een gemiddelde van 1,2 per gedetineerde per dag).

gestreefd worden naar het oprichten van kleine arresthuizen, waar het contact met familie en gemeenschap zo nauw mogelijk blijft bestaan. In verband met het probleem van de voorlopige hechtenis stelde Coveliers zijn wetsvoorstel inzake de benoemingen in de magistratuur als essentieel zijnde voorop: de kwaliteit van de magistratuur zal slechts verbeteren wanneer we kunnen beschikken over eerlijke, bekwaame en onafhankelijke niet-partijgebonden magistraten.

— Het verslagboek van deze studiedag kan gratis bekomen worden op het secretariaat van Europarlementslid Willy Kuijpers, Belliardstraat 79, Ardennegebouw, Kamer 3.01 te 1040 Brussel (02/234.30.38).

Gesprek met Dick Hartoko te Yogyakarta:

„Achterneef van Multatuli was voor Indonesië veel belangrijker”

Tijdens het zesde colloquium voor Neerlandici in september 1976 te Antwerpen had Hervé Daras, een leraar uit Berchem-Antwerpen een eerste contact met Dick Hartoko, pseudoniem voor Theodoor Willem Geldorp (° Oost-Java, 1922). Hartoko studeerde in Nederland en behoort tot de Jezuitenorde. Hij woont en werkt als docent Geschiedenis en Filosofie aan verschillende instellingen van hoger onderwijs te Yogyakarta, een stad van ca. 400.000 inwoners in Midden-Java. De Gajah Mada-universiteit is met haar 18.000 studenten en 16 fakulteiten de grootste universiteit van Indonesië. Dick Hartoko is al meer dan 25 jaar hoofdredakteur van het bekende kulturele maandblad Basis, maakt vele vertalingen (o.m. uit het Nederlands) en is nu voorzitter van de Stichting Karta Pustaka, letterlijk „boekenhuis”, d.w.z. het Nederlandse kulturele centrum in Yogyakarta.

Hierbij brengen wij — nu het Multatuli-jaar op z'n einde loopt — een weerslag van het gesprek dat Daras met Hartoko voerde.

In juli-augustus 1984 waren we op de grootste archipel ter wereld en hadden er o.m. in Jakarta een gesprek met drs. Roel Verstrijden, directeur van het Erasmushuis (annex van de Nederlandse ambassade), en met Dick Hartoko op de pastorij van de katholieke kerk in het centrum van Yogyakarta (Kota Baru). Het gesprek liep vanzelfsprekend in „mooi” Nederlands, zoals sommige oudere Indonesiërs het nu nog kunnen spreken.

Literatuur

H. Daras: U heeft „Een draad in het donker” van Hella S. Haasse en „De tienduizend dingen” van Maria Dermoût in het Bahasa Indonesia of Indonesisch vertaald. Hadden deze vertalingen enig succes?

D. Hartoko: „Nee, noch Haasse noch Dermoût. Wat hier in Yogya door talrijke studenten en anderen wel gelzen en besproken werd/wordt, zijn mijn vertalingen van prof. dr. C.A. van Peursens „Filosofische Oriënteringen” en vooral zijn „Cultuur in stroomversnelling” (vierde druk!). Prof. van Peursen doceert wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit van Leiden. In „Cultuur in stroomversnelling” staan begrippen als onderwijsvernieuwing, milieuverontreiniging, ruimtelijke ordening, opvoering of afremming van de produktiviteit enz. centraal. Dus geen theorie maar praktisch kultureel beleid. Essays over esthetica e.d., die ik uit het Nederlands vertaalde, worden hier ook meer gelezen dan de romans van Haasse, Dermoût e.a.”

— Waarmee bent u nu bezig?

D. Hartoko: „Ik ben een bewerking in het Bahasa Indonesia aan 't maken van Rob Nieuwenhuys' „Oost-Indische Spiegel” (wat Nederlandse schrijvers en dichters ooit over Indonesië hebben geschreven) en van het Kalangwan, d.i. een overzicht van de oud-Javaanse literatuur, in 1974 door P.J. Zoetmulder gepubliceerd bij Martinus Nijhoff. Daarnaast werk ik ook aan kleinere vertalingen i.v.m. kunst en literaire kritiek en aan de samenstelling van het kulturele maandblad Basis, waarin een aantal bekende Indonesische auteurs van heden hun debuut hebben gemaakt. Daar ben ik fier op!”

Eduard Douwes Dekker (Multatuli) Amsterdam 1820 — Nieder-Ingelheim 1887

— Drs. Roel Verstrijden, directeur van het Erasmushuis, drukt ons, in een gesprek op het hart zeker een foto te nemen van de grote moskee, die aan het Vrijheidsplein in Jakarta onmiddellijk naast de katholieke katedraal ligt. Hij ziet dit als een symbool van de vreedzame koëxistentie van de vele volkeren en religies op het uitgestrekte eilandrijk. Indonesië als schoolvoorbeeld van tolerantie: bent u het daarmee eens?

D. Hartoko: „Zeker! Op andere plaatsen in Azië is dit niet zo. Denk maar even aan Sri Lanka en aan India. De Indonesische staat berust op vijf grondpijlers, de Pancasila, o.m. het geloof in de ene god, niet het beleiden van een bepaalde godsdienst. De grondwet garandeert dus vrijheid van godsdienst.

Alhoewel Indonesië 90 % moslims telt en daardoor het land is met de grootste moslimbevolking ter wereld, toch kennen we

hier geen Islamitische republiek zoals bv. in Iran.”

Sleutelposities

— Maar u heeft toch al twintig jaar militaire diktatuur met generaal Soeharto als staatshoofd én als regeringsleider. Sommige Indonesiërs zegden ons in dit verband: „...Freedom, yes but freedom in a cage...”.

En worden de kristenen, resp. rooms-katholieken niet stilaan maar zeker in een hoekje gedrukt door de overmacht van de Islam?

D. Hartoko: „Ik zou het regime van Soeharto geen schrikbewind

de grote boekhandels, o.m. Gram-dia, enkele belangrijke dagbladen, een aantal hoge functies in de ministeries. U mag van ons geen duidelijke aanval of felle kritiek verwachten op het staatshoofd of de regering. Het zou niet rechtvaardig zijn.”

— U sprak van grote boekhandels. Wij vonden het aanbod in Jakarta toch maar erg bescheiden...

D. Hartoko: „Er zijn in de hoofdstad enkele redelijke boekwinkels maar de keuze is wel veel beperkter dan in boekwinkels bv. in Amsterdam. In 1947 kon amper 8 % van de bevolking lezen en schrijven, nu al 65 %. Er is op dit terrein toch heel veel in de goede zin veranderd.”

— Graag nog even terug naar de religie. Heeft Indonesië, zoals de meeste Islamitische landen, niet af te rekenen met „fundamentalisten”?

D. Hartoko: „De regering dient er rekening mee te houden. Ze bouwt vele moskeeën en doet andere toevingen maar doorslaggevende politieke macht geeft ze hun niet.”

Lourdeswater

— Hier op Java stelden wij al grote verschillen vast bij de uitoefening van de Islam. In het westen, in de streek van Bantam (met de regentschappen Pandeglang, Serang en Lebak, waar E. Douwes Dekker in 1856 enkele maanden verbleef) zagen we veel medressa's, moslimscholen met gesluierde meisjes en zelfs in de kleinste dessa's van Lebak hoorden we goed, via de luidspreker, de oproep tot het gebed vanuit eenvoudige moskeetjes. Hier in Midden-Java is de invloed blijkbaar minder groot.

D. Hartoko: „Inderdaad, op West-Java en op Noord-Sumatra treedt de Islam sterk op de voorgrond. Tijdens de ramadan zijn alle restaurants en draagbare eetstalletjes overdag dicht maar in Yogya zie je daar weinig van. Zo eten de talrijke becakrijders van onze stad ook bij daglicht rustig verder. De meeste moslims van Indonesië belijden hun godsdienst elastisch.”

— In het vliegtuig tijdens de heenreis zaten we toevallig naast een ouder Indonesisch echtpaar, dat een reis door Europa had gemaakt. Zij spraken onder mekaar Nederlands, en met hun kinderen Indonesisch. De vrouw had Lourdeswater bij zich en was erover verbaasd dat wij dit thuis niet hadden...

D. Hartoko: „Vooral Midden-Java, waar vele godsdiensten doorheen de eeuwen mekaar opvolgden en/of in mekaar opgingen — hindoeïsme, boeddhisme, islam, christendom — is de religieuze praktijk erg devotieel gericht, ook bij de rooms-katholieken. Zij maken graag veelvuldig gebruik van kaarsen, wierook, bloemen enz. Dit syncretisme is wel

Lees door op blz. 10

vervolg van blz. 9

licht de verklaring voor het overdreven belang, dat men bijv. aan Lourdeswater hecht."

— Bij het missiewerk spreekt men veel over de litergie die inspeelt op de plaatselijke cultuur. Bestaat dit ook in Indonesië?

D. Hartoko: „De gamelan, het bekende orkest van Javanen, kunt u tijdens de eucharistievieringen nog in één rooms-katholieke kerk van Yogyakarta horen."

— De overbevolking op Java (bijna 100 miljoen mensen), het Chinezenprobleem, de ontbossing, de razendsnelle verstedelijking — Jakarta telt nu al meer dan 7 miljoen inwoners — de armoede, d.w.z. de kloof tussen rijk en arm. Kunt u daar iets meer over vertellen?

D. Hartoko: „De regering wil aan deze overbevolking zeker iets doen. Zo propageert ze het „ideale" gezin met twee kinderen en stimuleert ze de transmigratie van Javanen naar dunbevolkte eilanden als Sumatra en Irian Jaya. In een moslimland is geboortebepaling zelden succesvol en ook de transmigratie verloopt niet van een leien dakje. De Javaan is zeer gehecht aan zijn familie en dessa en verhuist dus niet zo graag naar een „ver" eiland. De lokale bevolking op Sumatra en Irian Jaya, die niet groot is, voelt zich a.h.w. verdrukt in eigen streek door de aankomst van grote contingents Javanen. Korruptie tiert hier overal welig. Veel uitgeweken Javanen keren, nadat ze de premie van overplaatsing hebben opgestreken, terug naar hun geboortegrond."

De regering wil met doortastende middelen de roekeloze ontbossing op Borneo (nu Kalimantan) en op andere eilanden tegengaan.

Indonesië telt ca. 4 miljoen Chinezen, die 70 % van de economie in handen hebben. De doorsnee Javaan is en blijft eerst en vooral een rijstboer. Ongeveer 3 miljoen Chinezen zijn Indonesisch staatsburger geworden, hebben hun naam „verindonesist" en spreken zelfs geen Chinees meer. Ze zijn volledig geassimileerd. Op die manier werden heel wat problemen opgelost. De Indonesische regering is trouwens niet meer uit op een konfrontatie met de Chinezen; wel zoekt ze een consensus, een overeenkomst met deze grootste niet-Indonesische minderheid.

De verstedelijking is een typisch probleem voor de meeste ontwikkelingslanden, dus ook voor ons land. De trek vanuit het platteland naar Jakarta bv. heeft zo'n omvang aangenomen dat men de zaak niet meer onder controle heeft. En dat is natuurlijk bedenkelijk. Eten is er voor de bevolking gelukkig nog genoeg. Het was de bedoeling van de regering grote voorraden rijst voor de nabije toekomst op te slaan en daarin schijnt ze geslaagd te zijn."

Ontgoocheling

— Als hoogleraar wordt u ongetwijfeld gekonfronteerd met andere problemen. Welke?

D. Hartoko: „Ons middelbaar onderwijs staat niet op een zeer hoog peil. Slechts zo'n 15 % van de Indonesiërs spreekt thuis Bahasa Indonesia, de Indonesische eenheidstaal, die stoelt op een Maleis dialect uit het gebied rond

Djambi op Sumatra (en waarin vele Nederlandse leenwoorden voorkomen). Al de anderen gebruiken in de dagelijkse omgang hun eigen streektaal, d.i. voor Java het Soendanees (nvdr: in de Max Havelaar komen vele Soendanees woorden voor want E. Douwes Dekker woonde in West-Java (o.m. Lebak) waar men Soendanees spreekt) het Javaans en het Madoerees. Kommen de abiturienten dan op de universiteit, dan kennen ze zelfs het Bahasa Indonesia niet goed, laat staan dat ik met hen teksten zou lezen in het Engels bijv. Deze taalachterstand van mijn studenten is voor mij een zeer groot probleem bij het geven van mijn kol-

leges in Filosofie, Esthetica, enz."

— A la recherche du temps perdu in het „Nederlandsch-Indië" van weleer; tempo doelloe, daarover bestaan prachtige fotoboeken. Wij denken hierbij vooral aan Rob Nieuwenhuys' „Baren en Oudgasten" waarin de Indische wereld van Louis Couperus zo mooi wordt weergegeven. „Komen en blijven" waarin de familie W. Van der Hucht (cfr. Eduard Douwes Dekker en Tine) op haar theeplantages in de Pranger is afgebeeld, aan de oude foto's uit Indië „Vastgelegd voor later" van Thilly

Weissenborn... In die zin zijn we nu enigszins ontgoocheld. Te veel is volgens ons na W.O.II in Indonesië verdwenen. Multatuli's woonhuis in Rakasbitang (Lebak) werd, zoals zoveel andere, opgeblazen tijdens de politieke acties, 1947-1948; andere waardevolle gebouwen zoals het vermaarde Hotel des Indes te Jakarta werden na de onafhankelijkheid gesloopt; ook de Harmonie, de oudste „soos" (sociëteit) van heel Azië zal eerstdaags verdwijnen — dat deelde drs. Verstrijdens ons opgewekt mee: „Indonesië kijkt vooruit!" — de prachtige tuinen rond de warme bronnen van Ciater lig-

gen er, zoals zoveel andere plantsoenen van vroeger, verwaarloosd bij; villa's en hotels uit tempo doeloe zoals het Grand Hotel in Lembang bij Bandung zijn in vervallen staat en worden bewoond door vele gezinnen (zelfs gedeelten van oudere hotels); nagenoeg alle bomen in vele grote en zelfs kleinere steden werden gerod... Van het oude Indië is niet veel meer over gebleven. Gaat het niet wat al te vlug?

D. Hartoko: „U hebt gelijk. Indonesiërs met enig gevoel voor historie zullen vele resultaten van een dergelijke vooruitgang zeker

Lees door op blz. 11

Jongeren verkiezen Engels Nederlands leren uit nostalgie

De vraag die vele Vlamingen i.v.m. Indonesië stellen, kent u ongetwijfeld: Wordt er nog altijd Nederlands gesproken? Met het oog op ons verblijf „in den oost" staken wij voor meer informatie ons licht op bij het Erasmushuis in Jakarta. Wij citeren letterlijk uit de brief die taalattaché drs. G.A. Elshout ons schreef.

DE Universitas Indonesia in Jakarta is de enige universiteit in heel Indonesië (nvdr: ca 165 miljoen inw.) waar Nederlands als hoofdvak kan worden gestudeerd. De Seksi Belanda heeft nu ongeveer 60 studenten... Buiten universiteitsverband wordt Nederlands op tal van plaatsen in Indonesië onderwezen... Een groot probleem is dat vrij veel van deze (plaatselijke) docenten al op leeftijd zijn en verjonging van het docentenbestand moeilijk te bewerkstelligen is. De belangstelling voor de lessen van deze docenten is voor een klein deel te verklaren uit „nostalgie"; het merendeel van de kursisten heeft Nederlands nodig voor de studie in Indonesië of in Nederland...

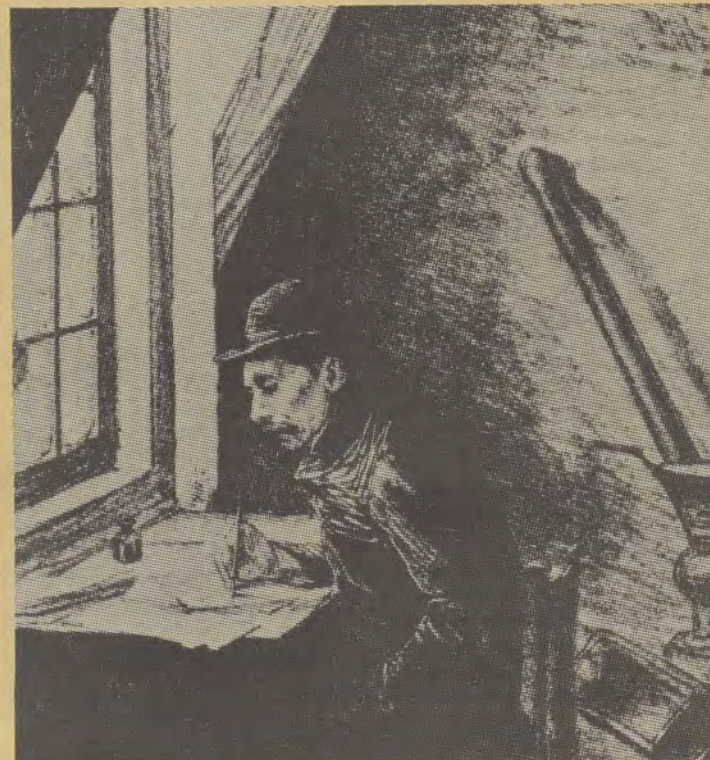
Toerisme

— Hoe is de toestand hier in Yogya?

D. Hartoko: „Er is bij de jongeren vanzelfsprekend meer belangstelling voor Engels, de op de middelbare scholen (enige) verplichte vreemde taal. Engels is toch dé wereldtaal bij uitstek! Daarnaast kunnen de leerlingen van staatsscholen Duits en/of Frans kiezen."

Op middelbaar niveau dus géén Nederlands. Voor studenten Antropologie, Archeologie, Geschiedenis e.d. en ook voor studenten in de Rechten is Nederlands doorgaans een verplicht bijvak. In de Karta Pustaka, ons Nederlandse culturele centrum hier in Yogya, volgen vele plaatselijke gidsen een cursus Bahasa Belanda om de talrijke groepen Nederlandse toeristen te kunnen begeleiden. Na de Japanners, Australiërs en Amerikanen (VSA), die hun vakantie vooral op Bali doorbrengen, staan de Hollanders vooraan (nvdr Japan: 84.770, Nederland:

36.331 toeristen in Indonesië in 1983; zie Travel Indonesia Magazine, June 1984). We hebben de jongste jaren altijd ca. 100 kursisten per semester gehad, die de leergang Nederlands wensten te volgen. Aardig is verder nog dat u hier met ouderen Nederlands kunt spreken, op z'n onverwachtst zou ik zeggen. En ook veel Nederlanders praten nog Maleis.

Multatuli op z'n Brusselse zolderkamer. Tekening van Johan Braakensiek in De Amsterdammer van 22 juni 1990

Dat leerden ze vroeger van hun baboes..."

Oranje

— De toegang tot de Karta Pustaka (Jalan Jen. Sudirman 46) was a.h.w. afgeschermd door drie grote panelen met prachtige foto's, hoofdzakelijk van de Nederlandse konin-

klijke familie: 16 keer koningin Beatrix, 8 keer prins Claus, 6 keer prinses Juliana, een paar keer prins Bernhard, de hele familie die leert skiën in Oostenrijk enz. De leeszaal, de bibliotheek en de conferentiezaal doen heel wat minder koninklijk aan. Wat een verschil met de Goethe Institute, British Councils, Alliances Françaises (of Franse culturele centra) hier en elders en met het Erasmushuis in Jakarta! Bent u met deze Karta Pustaka gelukkig?

D. Hartoko: „De koninklijke familie beschouwen wij als een belangrijk deel of aspect van Nederland. Het culturele centrum zelf is oud en wat verval- len. Ik ben het met u eens. Maar u mag toch niet vergeten dat onze stichting niet kan beschik-

en veel ruimer dan in Jakarta: er worden in Yogya permanent cursussen gegeven aan jongeren die gitaar willen leren spelen, die willen leren schilderen enz. Talrijke studenten kunnen hun kunstwerken in ons centrum ook tentoonstellen. Gisterenavond hield ik zelf voor ca. 300 studenten een lezing over Mens en Kunst... Ik geef toe dat de Nederlandse taal- en cultuurpolitiek hier minder efficiënt werkt dan bijvoorbeeld de Franse, die vrij „agressief" te werk gaat bij de verspreiding van taal en cultuur. En de Fransen bereiken hiermee blijkbaar heel wat! Op colloquia en conferenties in Zwart-Afrika bijvoorbeeld of in Frankrijk zelf valt het me altijd op hoe goed de zwarten daar Frans spreken... een elite, ja, maar die hebben we toch ook nodig... Frankrijk, de States, Duitsland, Groot-Brittannië laten velen van onze studenten voor langere tijd aan hun universiteiten studeren. Als ze dan in Indonesië terug zijn, richten ze hier bloeiende clubs op, waar Engels, Frans enz. gesproken wordt. Nederland kan dat niet omdat het veel kleiner is. Uw land kennen wij hier helemaal niet. Hoe komt dat? Parlez-vous français?"

Invloeden

— Misschien krijgen we op onze ambassades ooit wel eens een cultureel attaché die Nederlands kan spreken én de Vlaamse kunst en cultuur niet vijandig gezind is. België is een tweetalig land...

De invloed van Japan en van Amerika is o.i. groot. Is dat geen gevaar voor de identiteit, authenticiteit van Indonesië?

D. Hartoko: „Japan, de VSA en West-Duitsland zijn onze voornaamste handelspartners (nvdr: Nederland komt maar op de 5e plaats!). Japan en de States zijn de grootste afnemers van al ons hout en onze aardolie. Wiens brood men eet, diens woord men spreekt. Zij beïnvloeden onze manier van leven, het kan niet anders."

We hebben hier inderdaad een aantal popgroepen maar ik wil het onderstrepen: met veel Indonesische „ingrediënten"..."

Vervolg van blz. 10

vroeg of laat betreuren. Maar ik geloof dat u wat overdrijft. Hie hebt u het boek van mijn Duitse konfrater in Jakarta pater A. Heuken: *Historical Sites in Jakarta*. Er is daar wel meer te zien uit tempo doeloe dan u denkt. Schaf u het boek aan en ga kijken. Ook in Bogor en vooral in het oosten van Java zult u nog vele reminiscenties vinden uit „de tijd van de Hollanders”.

Lebak

— Wij zoeken en zochten o.m. ook enkele herinneringen op aan Multatuli en aan Couperus in Indonesië. We zagen Lebak, resp. Rankasbitang waar zich begin 1856 het „drama” afspeelde, dat aanleiding werd tot het schrijven van de Max Havelaar door de assistent-resident E. Douwes Dekker, volgens wijlen prof. Stuiveling onze enige bijdrage tot de moderne wereldliteratuur. We hebben van deze „sentimental journey” nog helemaal geen spijt gehad. In Bantam/Lebak komen bijna geen toeristen, wij zagen er de „eerste” sawahs en de ontelbare klappertuinen... Maar niet iedereen is het daarmee eens. Net voor ons vertrek schreef Rob Nieuwenhuis ons daarover het volgende: „...Gaaf u maar niet aan literatuur denken, althans niet aan de Nederlandse en richt u op de Indonesische verschijnselen: een onvergankelijk mooie natuur en een hartelijke bevolking. Waarom zou u de moeilijke reis naar Lebak ondernemen... om eigenlijk niets te zien! Ga naar het Erasmus-huis in Jakarta, waar men u in kontakt zal brengen met Indonesische kunstenaars, o.a. met prof. G.J. (Han) Resink, de beste dichter die in het Nederlands over Indonesië schrijft. En bezoekt u in Jakarta vooral de Taman Ismael Marzuki (TIM), een groot cultuurcentrum, iets wat we in Europa niet hebben, veel interessanter dan de toeristische trekpleisters...”.

D. Hartoko: „Lebak is nog altijd een arme streek, een minusstreek zoals wij zeggen. De streek kan zelf niet in het onderhoud van haar bevolking voorzien. Er zijn ook geen oude bouwwerken of monumentale tempels. West-Java is daarom inderdaad een minder aantrekkelijk gebied.

Rob Nieuwenhuis heeft m.i. gelijk: u moet eerst en vooral kijken naar wat Indonesië u nu aan te bieden heeft: de oude monumenten van vroegere kulturen, de dansen, de batikateliers, de wayangspelen, de gamelans, eigentijdse schilders die permanent in onze talrijke kunstgalerijen exposeren enz. Dit alles vindt u alleen al in het sultanaat Yogyakarta! Daarbij moet u zeker van dichtbij kennis nemen van onze rijkstbeschaving en vergeet de uitgestrekte natuurgebieden — werkende vulkaan en tropische regenwouden — niet op Sumatra, Kalimantan, Sulawesi enz. Vooral Sumatra lijkt me een „must”.

Setiabudi

— Wij stelden vast dat de achterneef van Multatuli Ernest F.E. Dekker (° Pasuruan 1879, + Bandung 1950), die zijn naam in 1945 verindonesist heeft tot Setiabudi, doorgaans beter gekend is bij de doorsnee-Indonesiër dan Eduard Douwes Dekker. De Alg. Winkler Prins Encyclopedie

(editie 1956) noemt hem „een politiek agitator”... In „Krasen op een rots” (p. 123) noemt Hella S. Haasse hem om zijn pedagogische en nationalistische verdiensten. Hij riep al van in het begin van deze eeuw op tot actief verzet tegen het Nederlands gezag...

D. Hartoko: „In onze ontvoogdingsstrijd is Setiabudi inderdaad van meer belang dan de Nederlandse schrijver Multatuli. E.F.E. Douwes Dekker werkte lang in het onderwijs te Bandung en deed er veel voor de bewustwording van de Indonesische intelligentia. (nvdr: Er zijn tal van stra-

ten/lanen in Indonesië, die de naam Setiabudi dragen: alleen in het kleine Rankasbitang treffen wij een Jalan Multatuli aan!)

'n Voorstel

— Hoe zoudt u vanuit Nederland of Vlaanderen best een reis

naar Indonesië plannen of organiseren?

D. Hartoko: „Wanneer u in Indonesië persoonlijk kennissen hebt of een pied à terre, zou ik u afraden met een groot gezelschap te reizen. Met zijn tweeën of in een kleine groep kan men veel meer zien. Anders wordt het

Alleen in het kleine Rankasbitang is een Jalan (=straat) Multatuli: Deze tv-ploeg van de NOS kon er niet aan voorbij tijdens de opnamen van de grote Multatuli-dokumentaie...

Ook Ingelheim am Rhein waar Multatuli overleed, kon niet achterwege blijven om de schrijver van Max Havelaar te herdenken...

echt een massale en te vluchtige sightseeing.

Wanneer u bij ons niemand kent, moet u wel contact opnemen met een reisbureau, bij voorkeur in Nederland. Zowel in Den Haag als in Amsterdam ken ik heel wat goede reisbureaus; er zijn er zelfs die gespecialiseerd zijn in reizen naar het eilandrijk. Eén adres zou ik toch warm willen aanbevelen: de Stichting Overzeese Contacten (of: SOC), Stadhouderslaan 2, Den Haag. Zij geven uitstekende informatie over volk en land, zijn betrouwbaar als reisbemiddelaars en brengen u in direct contact met de plaatselijke bevolking.

Toeristen die in Yogya arriveren zou ik eerst in de Karta Pustaka een grondige introductie geven in de Javaanse cultuurwereld, alvorens ze rond te leiden.”

Dick Hartoko geeft ons enkele nummers van Basis en een (zwaar) exemplaar van de Kalangwan. Het is al heel donker. De duisternis valt hier vroeginde tropen. Een becakrijder brengt ons echter zonder enig probleem terug naar ons hotel aan de Jalan Solo. Een Javaans kunstenaar, die konnekties heeft met de kunstgalerie in ons hotel, is klaar gekomen met een mooie omslag in karbouwenleder, bestemd voor onze „stuk”-gelezen Max Havelaar. Ook Couperus „Stille kracht” kreeg een „cover” maar in batik met kleuren dit ons herinnerden aan de statige bewakers van het kraton in het centrum van Yogya: donkerbruin en indigoblauw. Een mooi aandenken aan een onvergetelijk verblijf...

Hervé Daras

Max Wildiers, Afscheid van Los Alamos

Alles is techniek, maar techniek is niet alles

Het optimisme waarmee de oneindige mogelijkheden van wetenschap en techniek aanvankelijk werden begroet, heeft plaats gemaakt voor een pessimisme waarbij de nadruk komt te liggen op de vernietigende uitwerking van de technische evolutie. De waarschuwend vinger van denkers als Spengler of Gabriel Marcel werden vroeger niet gehoord omdat de voordelen van de technische vooruitgang belangrijker leken.

Markant is dat de kritische bedenkingen vandaag precies van de grootste verdedigers van de technische ontwikkeling komen, de wetenschappers zelf.

TOEN Robert Oppenheimer in 1945 afscheid nam van Los Alamos waar hij drie jaar lang gewerkt had aan het vervaardigen van de atombommen van Hiroshima en Nagasaki, sprak hij met zijn vertrouwen in de wetenschap tevens zijn bezorgdheid uit over de toekomst. Vandaag is de natuur onderworpen: de atomen hebben hun geheim prijsgegeven en zelfs de mens is met de *genetic engineering* object van technische ingrepen geworden. Hoe moet het nu verder?

Macht

In een bundeling van een zestal kleine kultuurfilosofische essays geeft Max Wildiers een kritische analyse van de toestand. Centraal staat de passie van de macht die onze westerse beschaving steeds heeft getekend. Vanaf de 17de eeuw werd het beheersen van de natuur de grote drijfveer binnen een mechanistisch wereldbeeld. Als een nieuwe Prometheus heeft

de moderne mens ethische en esthetische waarden naar de tweede rang verwezen en ze ondergeschikt gemaakt aan het praktisch nut en voordeel dat een technomorfisch denken (K. Lorenz) biedt. Het geloof in de oneindige vooruitgang heeft evenwel plaats gemaakt voor de angst, een sociaal fenomeen in het spoor van de technologie (cfr. het succes van „The day after”).

Maar de eeuw van de angst vertoont ook signalen van een andere aanpak. In de rand van onze beschaving zijn er stromingen ontstaan die tot een meer harmonieuze cultuur bijdragen: de vredesbeweging, de beweging voor mensenrechten, de milieubewegingen. Het lijkt erop dat het *paradigma van de macht* niet langer volstaat en dat die subculturen wijzen op een nieuw cultuurproject dat doorbreekt: dat van de harmonie, het evenwicht, de schoonheid. De vernieuwde belangstelling voor klassieke kunstwerken, inzonderlijk de klassieke muziek, wijst in de-

zelfde richting. De bladzijden die gewijd zijn aan de wetenschapsfilosoof Karl Popper en de muziek zijn uitermate boeiend. Uiteindelijk is vooral de nieuwe ervaring van het mysterie het meest hoopgevend. De *postmoderne cultuur* keert meer en meer terug naar wat Prigogine noemt *het Griekse paradigma van de wereld als kunstwerk* waarin een verborgen rationaliteit steekt.

Meedenken

Het is de grote taak van opvoeders deze nieuwe cultuur bij de jongeren aan te brengen: het aanleren van een verstandig gebruik van de nieuwe technieken en het gevoelig maken voor ethische, esthetische en religieuze dimensies van het bestaan. „Op lange termijn beschouwd doen wij er misschien best aan om, samen met hen, de Prometheus

van Aeschlos en de Faust van Goethe te herlezen, of te luisteren naar de Mattheuspassie van Bach of de Kleine Nachtmuziek van Mozart”. (p. 64).

Het is een genot met deze *notities uit het nucleaire tijdperk* te mogen meedenken. De grote belezenheid van Wildiers en zijn vermogen tot synthese laat de lezer toe in een paar bladzijden kennis te maken met een zich vernieuwend geestesleven. Belangrijk daarbij is dat de auteur ons niet bevestigt in een wijdverbreid doemdenken maar de hoopgevende signalen van een nieuw tijdperk onderkent.

I.p.

— Afscheid van Los Alamos. Notities uit het nucleaire tijdperk, Max Wildiers. Uitg.: DNB/Pelckmans, Kapellen. 1987. 95 p., 325 fr.

Max Wildiers. (foto P. V.d. Abeele)

Playerwater krijgt Open doekje voor Open Huwelijk

Het zou wel eens kunnen dat de Playerwatercompagnie aan haar sterkste seizoen bezig is. Na de verrukkelijke verrassing van Bomans' Bloed en Liefde staan er ditmaal slechts twee acteurs op het podium, maar wat zij er van terechbrengen is zeker niet minderwaardig en wordt bovendien geschraagd door de magische naam van Dario Fo.

DE ironie wil dat Playerwater Open Huwelijk brengt net op het ogenblik dat de Compania Franca Rame (ex-mevrouw Fo) door ons land toert en, hoe raad u het, *Coppia Aperta* (Open Huwelijk) presenteert. Toch is er een merkwaardig verschil te noteren tussen de originele Italiaanse versie en de Nederlandse bewerking door regisseur Willi De Wit die er ook een open einde aan breide dat zeker niet ongelegen is gevallen.

Spiegel

Open Huwelijk is een kort en charmant stuk over een koppel dat de woelige jeugd heeft meegemaakt van de flower power tot mei '68. Maar het koppel wordt wat ouder en de liefde brokkelt af, wat weer aanleiding geeft tot spanningen, geheimdoenerij, intriges, overspel enz. Zoals elk paar ontloopt ook dit huwelijk niet aan haar portie melodramatiek op het moment dat mevrouw

plots bewust wordt van haar eigen waarde. Allemaal erg doodgewone dingen dus maar die door de taalvaardigheid, de spitsvondigheid en de luciditeit van Fo tenslotte herleid worden tot een spetterend vuurwerk waarin humor hoogtij viert. Maar het is een feit: Dario Fo houdt ons een spiegel voor en daar worden we niet beter van. Alle lof voor de acteurs Gust Van der Aa en (zijn zuster) Magda Van der Aa. Heeft Magda het temperament van een grote aktrice dan steekt bij Gust de kabaretier soms het hoofd op. Als hij dit zal bedwingen kan hij ongetwijfeld nog beter worden.

„Open Huwelijk” wordt nog gespeeld op 18, 19 en 20 december in het Playerwater Kafeeteater, Oudstrijdersstr. 81 te 2920 Kapelle op den Bos, tel. 015/71.25.00.

(Ko Thurn)

Advertentie

KNACKS KERSTGESPREKKEN

Voor zijn traditionele kerstboom met interviews sprak Knack dit jaar met

MIEKE VOGELS over groen in het parlement

WILLY CLAES over de Derde Wereld

HONORE PAELINCK over het bestuur van de staat

PAUL JANSSEN over onderzoek en zaken doen

ROLAND LEUSCHEL over waarom de beurs weer gaat stijgen

MARIO VARGAS LLOSA over geweld en politiek in Latijns-Amerika

ETIENNE VERMEERSCH over bio-etiek

JAMES CLAVELL over het schrijven van bestsellers

MIDAS DEKKERS over waarom mensen huisdieren houden

MICHEL PREUD'HOMME over een keeper en de gouden schoen

en met vele anderen.

„Leeftijd” van Nic van Bruggen: Poëzie van hoog allooi

In 1984 verscheen „Litanie”, de twaalfde dichtbundel van Nic van Bruggen. Het werd meteen één der langste én mooiste liefdesgedichten uit ons taalgebied.

MET deze 36 gedichten lange hymne aan liefde en erotiek zorgde Nic van Bruggen voor de sterkste Vlaamse dichtbundel van dat jaar.

Rijpe leeftijd en...

Litanie was de subtiel lyrische kristallisatie van een groot dichterschap. Met die poëzie klom hij op tot het niveau dat een staatsprijs waard is. Maar Van Bruggen is er de man niet naar om op dat punt zijn aspiraties te etaleren. Hij is nu niet bepaald de grote gefrustreerde die in wrange en tegelijke kleinmenselijke beoordingen uithaalt naar kollega's dichters. Hij gaat zichzelf niet te buiten, trapt niet na, is niet misvormd door de geforceerde duwtjes in de rug van bepaalde clans en milieus...

In de pas verschenen bundel *Leeftijd* gaat Van Bruggen verder op het elang van *Litanie*, meer zelfs: veel van deze nieuwe gedichten komen nóg rijper en sterker over. Dit komt m.i. vooral door het feit dat de dichter zijn bestaan in een breed, universeel geheel plaatst.

De erotiek, de liefde zijn nog in ruime mate aanwezig, maar daarnaast is ook een dichter aan het woord die zijn eigen verleden, heden en toekomst in pure gevoelslyriek nakijkt, beleeft en voor-ziet.

...voldragen poëzie

De poëzie uit *Leeftijd* is gegroeid uit een harmonieus samenspel van vlees, bloed en geest, de dichter tekent zich ten voeten uit, geeft zich bloot, relateert waar het moet, sublimeert waar zijn gevoelens de mooiste woorden dulden en vereisen.

Hij zorgt tevens voor het grootst mogelijke contrast in het gedicht „Ecce homo 170338” (pag. 39): in de titel vermengt de dichter het bekende bijbels gezegde met zijn eigen geboortedatum. Van Bruggen is bijna vijftig en voelt zich onwennig in deze soms zo koele jaren tachtig. Met dit gedicht schrijft hij bewust de enige koel-mechanische versregels uit zijn gehele oeuvre, kijk maar naar de volgende woorden — in volgorde — uit „Ecce homo 170338” geciteerd: „Digitaal / geponst / tekstverwerkt / sensor-sigitaal / module / chips / diskettes / home-computer / databank / geprogrammeerde terminal / software...”

Dit soort robot-taal hoort helemaal niet thuis in het werk van Nic van Bruggen, of voor één keer juist wel: hij bouw met dit antipode-gedicht de ideale waarderemeter voor zijn eigen poëzie in, duwt de balans naar optimaalpositief, kreëert op die wijze het zo noodzakelijke humaan en lyrisch tegengewicht in deze kilte computertijden.

De bundel bestaat uit vier delen, waarvan de eerste cyclus, „Leeftijd” genaamd, veruit de

sterkste is. In het eerste gedicht, „Ars poetica” (pag. 7) toetst hij zich dichtkunst „aan de waanzin van het bestaan”, hij meet zijn verzen voor de lezer de extreme eigenschappen van „zeldzaam wrakhoort, of een handgranaat” aan.

De gedichten „Dit moet gezegd worden” (pag. 10) en „Vanochtend vroeg” (pag. 11) verlengen de lijn die in „Litanie” zo magistraal werd getrokken. Ook het gedicht „Verlangen” (pag. 16) zit helemaal in dezelfde sfeer.

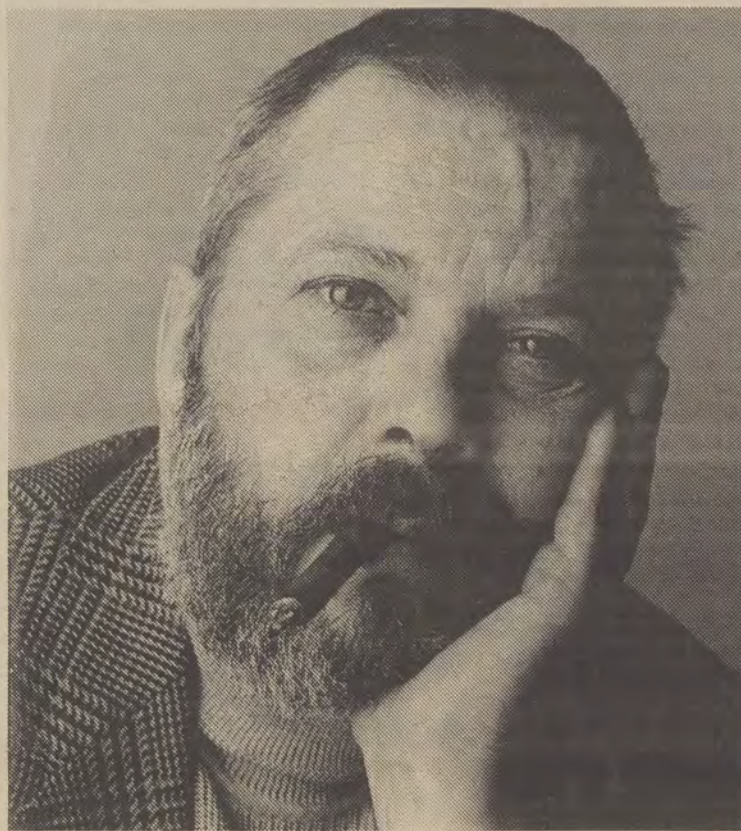
Paul Snoeck

Met „Adem om de dag te beginnen” (pag. 17) verwijst Van Bruggen naar het vers van Paul Snoeck, „Gedicht om de dag mee te beginnen” uit de dichtbundel „Schildersverdriet” die na de dood van Snoeck in 1982 is verschenen. Hij draagt het trouwens op aan P.S. Of Van Bruggen die duidelijk verwijst naar de poëzie van Snoeck, een man die hij — als mens en als dichter — steeds sterk heeft gewaardeerd en aan wie hij in ruime mate schatplichtig kan worden genoemd. Wat overigens verre van een verwijt is.

In de gedichten „Leeftijd I en II” (pag. 15 en 20) — waaraan de

bundel zijn titel heeft ontleend — komt de rust der jaren, de last van leeftijd om het hoekje kijken.

Woorden als *gelouters*, *slijtages*, *geduldig* leiden naar de haast onvermijdelijke maar ongevoelens serene climax in de versregels: „De lente is herfst voor ik het weet / Ik vereer de verte. Nog wat leven op krediet.”

Nic van Bruggen

Alsof de stilaan ouder wordende dichter reeds volop denkt in termen van: ik heb reeds veel om niet te zeggen alles gehad. Wat nog volgt beschouw ik als een soort geschenk, een mooie herfst die niet zonnig moet.

Meesterwerken

Uit de cyclus „Meesterwerken” als ons vooral het gedicht „La mort de Marat David” (pag. 23) blijven. Een sterke lyrische evolutie van het meesterwerk van David die de dood van Marat voor altijd op miljoenen netvliesen heeft gepenseeld.

Van Bruggen schrijft hier met de

kleuren en de lijnen van David een geschilderd gedicht, hij visualiseert met woorden haast even krachtig de dood van Marat als de Franse 18-eeuwse schilder heeft gedaan.

In de cyclus „Odaliken”, geschreven bij akwarellen van Jan Vanriet, voert Nic van Bruggen in 15 korte, door hemzelf „vrouwelijke woordschetsen” genoemd, dienaressen uit de harem van een sultan ten tonele. Het zouden ook Turkse dames kunnen zijn, die sluierdansen uitvoeren, maar niets wijst er op dat de dichter, die zo nauw verbonden is met het metier van de dansers, het hier over werfelende, dansende dames heeft.

Bloemen

Te onthouden uit deze 15 kwatrijnen is de vermanende slotregel uit vers 15: „Want de waan is groot, het leven klein” (pag. 35).

Van Bruggen sluit zijn bundel af met een negental „Losse gedichten”, waarin naast het reeds vermelde „Ecce Homo 170338” vooral het subtiel gedicht over zijn geboortestad opvalt: „De boten, Antwerpen” (pag. 43).

Hij besluit dit gedicht met „Daarom, ontheemd wil ik hier zijn / In de armen van vrienden, dieren en / Wat bloemen op tafel — als het kan.” De dichter Van Bruggen, in „Leeftijd” op een leeftijd gekomen die scherpe kanten afrondt, veel vragen overbodig en kleine dingen groot maakt. Poëzie als goede wijn. Beter met de jaren. Te drinken met vrienden. En wat bloemen op tafel. Ja, het kan.

W.V.

— *Leeftijd*. Nic van Bruggen. Uitg. Manteau, Antwerpen/Amsterdam. 1987. 395 fr.

Nieuwe gedichten van Maurits Van Liedekerke Genadig gras

Van Maurits Van Liedekerke (1945) verscheen een derde bundel Huis van Gras, die om meer dan één reden een ruimere belangstelling verdient. Er is een boeiende thematiek, er is ook een afgewogen structuur.

EEN korte, symbolisch te duiden prozatekst preludeert op drie cycli van telkens zeven gedichten, die op hun beurt begeleid zijn door richting gevende motto's van Georges Bernanos, Rabindranath Tagore en Martin Adán.

Afscheid

Van Liedekerke maakt een poëtische balans op van verleden en heden en richt zich op de toekomst, al blijft deze alsnog een wensdroom, zoals verder moge blijken.

In *Het Oude Huis* neemt hij afscheid van het ouderlijke huis, d.w.z. van het verleden. Hoewel er verwijzingen zijn naar een herkenbaar referentiekader (o.a. het grote gezin, de sterke figuren van vader en moeder), stijgt de dichter boven de loutere anekdotiek uit (de hoofdletters in de titels van de cycli zijn niet zonder betekenis) en krijgt zijn poëzie een ver-

algemenend karakter. Zijn visie op het verleden is geenszins ingegeven door romantische nostalgie.

„Ik heb het huis uit de hand gegeven / en zal voor altijd kwetsbaar zijn. (...) en in de kamers van mijn hart / schrijft een schaatser tekens van verraad.” (p.14)

Hij ervaaft het voor eenieder eens onvermijdelijk afscheid van de oorspronkelijke toestand dus als een soort innerlijk verraad, dat hem ook met de nodige om- en voorzichtigheid de nieuwe omgeving in het Brabantse Pajottenland doet verkennen.

„Hinderlaag”

In de titelcyclus *Huis van Gras* wordt dit land opgeroepen in plastische beelden, met reminiscenties aan iets van legenden en spoken. Zij geven aan het landschap een haast mytisch ka-

rakter en het doet hem op zijn hoede zijn voor de *hinderlaag* van zijn bewoners. Maar er is nog altijd het genadige gras, dat de wereld herbergzaam maakt.

„Ik zal dit huis Van Gras noemen / — want alle vlees is hooi — / en aan de hinderlaag ontkomen.” (p.22)

Het gras blijft het bindende element in de bundel. In het derde deel, *Het Prille Gras*, verwijst het, blijkens het motto van Adán naar de ongerepte (maar verloren) staat van het kind: „Wanneer kan ik eindelijk zijn / zoals het prille gras?” Binnenshuis zijn er immers de verhalen over de doden en wordt de sfeer van onrust en *Unheimlichkeit* nog geaccentueerd door het gure winterlandschap buiten. De onrust is er een van existentiële aard. De vragen naar de zin van leven en dood dringen zich bij de veertigjarige op.

„Ik heb geen antwoord op de vragen / die uit de ramen staren. Ik weet niet / waarom de onrust aan de beenderen bijt / Ik weet alleen, ik ben een schakel” (p.27)

De dichter weet alleen dat hij

een schakel is in de ketting van de geslachten, die met dezelfde vragen geconfronteerd werden.

Verlies en winst

Betekenisvol is dat alleen de liefde (in het ene liefdesgedicht, p. 28) geborgenheid biedt en de angst verdrijft. In die optiek worden ook de paradoxale verzen zinvol:

„Ik heb vandaag een boom geplant / en mijn toekomst begraven.” (p.29)

Ondanks de uiterlijke sfeer met veel winter en dooi, nacht en duister, blijft het gras een hoopvol teken. Er is in de bundel trouwens een verschuiving van het *oude* huis naar het *prille* gras, die laat vermoeden dat de dichter ooit het verraad van het afscheid zal weten om te zetten in de winst van wat het leven biedt.

Huis van Gras is een rijpe en gerijpte bundel, die opvalt door een krachtige, vaak tellurische beeldspraak, geworteld in de stevige Brabantse grond en in de nauwkeurig waargenomen dagelijkse realiteit. De sobere, maar verzorgde uitgave (met de gras-groene kaft) kan de aantrekkelijkheid van deze bundel alleen maar verhogen.

R.v.d.P.

— *Huis van Gras / gedichten*. Maurits Van Liedekerke. Uitg. Facet/Antwerpen. 1987. 30 blz. 240 fr.

Kijken

Van dag tot dag

Zaterdag 26 dec.

- BRT 1 - 14.30
- De steek-er-wat-van-op-show, info
- BRT 1 - 16.00
- De piraat, film
- BRT 1 - 18.10
- Speel op sport, kunstschaatsen
- BRT 1 - 19.0555
- Boeketje Vlaamse televisie, toeristisch magazine
- BRT 1 - 20.20
- Jaaroverzicht 1987
- BRT 1 - 21.55
- Terloops, een aparte kijk op de wereld
- BRT 1 - 23.00
- De vereffenaar, serie
- BRT 2 - 20.20
- Sport extra
- Ned. 1 - 15.00
- De Carsons, serie
- Ned. 1 - 16.40
- Kids, serie
- Ned. 1 - 17.41
- Dit is Disney, kerstaflevering
- Ned. 1 - 19.20
- BZN in Winter-Wonderland, muziek
- Ned. 1 - 20.18
- Volgas met Herbie, film
- Ned. 1 - 22.42
- St. Elsewhere, serie
- Ned. 1 - 23.48
- Onze man in Libanon, film
- Ned. 2 - 20.50
- Who's killing the great chefs of Europe?, film

Zondag 27 dec.

- BRT 1 - 11.00
- Konfrontatie, politiek debat
- BRT 1 - 14.50
- Het mooiste kerstspel, jeugdfilm
- BRT 1 - 16.45
- Wij, heren van Zichem, serie
- BRT 1 - 18.05
- Carlos en co, kindermagazine
- BRT 1 - 18.20
- Van Pool tot Evenaar, toeristische kwis
- BRT 1 - 20.05
- Sportweekend
- BRT 1 - 20.40
- Meneer Halverwege, populaire komedie
- BRT 1 - 22.05
- Op zoek naar... verzoening, praatshow
- BRT 2 - 16.00
- Stadion, drie uur sport
- Ned. 1 - 15.30
- De baas in huis?, serie
- Ned. 1 - 19.05
- De vliegende dokters, serie
- Ned. 1 - 19.50
- Zeg 'ns aaa, serie
- Ned. 1 - 21.30
- Golden girls, serie
- Ned. 1 - 22.25
- Cagney & Lacey, serie
- Ned. 2 - 20.10
- Van Kooten & De Bie
- Ned. 2 - 21.02
- My beautiful Laundrette, film
- Ned. 2 - 23.28
- John Hiatt „Profession Musician”, film

Greta Garbo, hier aan de zijde van John Gilbert in „Anna Karenina”. Elke avond op BBC 2.

Maandag 28 dec.

- BRT 1 - 15.00
- Er was eens in het Westen, film
- BRT 1 - 18.10
- Avonturenbaai, serie
- BRT 1 - 18.40
- Merlina, serie
- BRT 1 - 19.05
- Kans voor een kind, Unicef-kampanje
- BRT 1 - 20.10
- Oscar, serie
- BRT 1 - 21.00
- Labyrint: te gast in het Klein Kasteeltje
- BRT 2 - 19.15
- Zonen en dochters, serie
- BRT 2 - 20.15
- Extra-time, sportmagazine
- BRT 2 - 20.50
- De luchtbrug, dok.
- BRT 2 - 21.15
- De jachtpartij, film
- Ned. 1 - 15.25
- Blue Lagoon, film
- Ned. 1 - 20.28
- „Over Leven”, Paul van Vliet
- Ned. 2 - 19.27
- Sissi, film

Dinsdag 29 dec.

- BRT 1 - 15.00
- Rock in Montreux
- BRT 1 - 16.00
- Het grote Muppetavontuur, film
- BRT 1 - 18.10
- Sprookjesteater, Assepoester
- BRT 1 - 18.30
- Europse volksverhalen, Een zonnestraaltje
- BRT 1 - 18.45
- De kruisboog, serie
- BRT 1 - 19.15
- Madi, jeugdfilm
- BRT 1 - 20.20
- I.Q., kwis
- BRT 1 - 20.50
- Sinja Mosa, serie
- BRT 2 - 19.00
- Zonen en dochters, serie
- BRT 2 - 19.25
- Oshin, serie
- BRT 2 - 20.15
- Allemaal beestjes, natuurmagazine
- BRT 2 - 20.50
- Argus, praatshow
- BRT 2 - 22.05
- Koncert, Rolf Plagge
- Ned. 1 - 14.00
- Tros popformule, Diamonds Awards Festival '87

- Ned. 1 - 15.45
- Het erfgoed Guldenburg, serie
- Ned. 1 - 16.30
- De Banansplitshow, verborgen camera
- Ned. 1 - 23.05
- Derrick, serie
- Ned. 1 - 0.20
- Tros popformule, Diamonds Awards Festival '87
- Ned. 2 - 19.12
- Voorarrest, film

Woensd. 30 dec.

- BRT 1 - 15.00
- Speel op sport, kunstschaatsen
- BRT 1 - 16.15
- Verhalen en legenden, Pecos Bill
- BRT 1 - 18.05
- Mareka en haar Yaya, serie
- BRT 1 - 20.10
- Pak de poen, de show van 1 miljoen, loterijshow
- BRT 1 - 21.30
- Stardrift: Farfarello, optreden
- BRT 1 - 21.50
- Charbon velours, filmmagazine
- BRT 2 - 19.00
- Zonen en dochters, serie
- BRT 2 - 19.25
- Oshin, serie
- BRT 2 - 20.15
- Verhalen uit het Weense woud, toneel
- Ned. 1 - 15.45
- De grote meneer Kaktus show, voor de kleintjes
- Ned. 1 - 16.5
- Crossbow, serie
- Ned. 1 - 16.40
- Dynasty, seie
- Ned. 1 - 18.15
- Top 87, popmuziek grootste hits 1987
- Ned. 1 - 19.05
- Top 87, vervolg
- Ned. 1 - 20.33
- Miami Vice, serie
- Ned. 1 - 22.50
- Gemene verhalen, serie
- Ned. 2 - 20.20
- Oud en nieuw, jaaroverzicht 1987

Donderd. 31 dec.

- BRT 1 - 15.50
- Jambon d'Ardenne, film
- BRT 1 - 17.15
- Beach Boys Party, reportage
- BRT 1 - 18.05
- Fame, serie

- BRT 1 - 18.50
- Het is maar een spel, jeugdfilm
- BRT 1 - 20.20
- Oudejaarsavond, Mike's Music
- BRT 1 - 20.30
- Carrousel
- BRT 1 - 21.20
- Mike's Music
- BRT 1 - 21.30
- Hoger-Lager Special
- BRT 1 - 22.30
- Mike's Music
- BRT 1 - 22.40
- Alle machtig '87
- BRT 1 - 23.55
- Mike's Music
- BRT 1 - 0.00
- Nieuwjaarswensen Cas Goossens
- BRT 1 - 0.05
- Mike's Music
- BRT 2 - 19.00
- Zonen en dochters, serie
- BRT 2 - 19.25
- Oshin, serie
- BRT 2 - 20.30
- Sylvestergala 1987, Gershwin concert
- BRT 2 - 21.15
- De zomer van de witte haai, film
- BRT 2 - 23.15
- Springen, film
- Ned. 1 - 15.30
- Onder moeders vleugels, film
- Ned. 1 - 20.18
- Liefde voor het leven, dok.
- Ned. 1 - 20.55
- Tussen poeder en kaarslicht, gevaarlijk progr.
- Ned. 2 - 20.27
- De baas in huis?, serie
- Ned. 2 - 20.52
- Bedankt lieve mensen, afscheid Zangeres Zonder Naam

Vrijdag 1 jan.

- BRT 1 - 12.15
- Nieuwjaarsconcert uit Wenen
- BRT 1 - 15.00
- Reis rond de wereld in 80 dagen, film
- BRT 1 - 18.05
- De tovenaars van Oz, tekenfilmserie
- BRT 1 - 18.30
- Bingo!, hitparade
- BRT 1 - 19.15
- De Vlaams-Nationale Omroepstichting
- BRT 1 - 20.20
- Gejaagd door de wind, film
- BRT 2 - 19.00
- Zonen en dochters, serie
- BRT 2 - 19.25
- Oshin, serie
- BRT 2 - 20.25
- Stardrift: Sacha Distel, optreden
- BRT 2 - 21.05
- De prijs, satire op Nobelprijs-instituut
- BRT 2 - 21.30
- Elton John in Australië, concert
- Ned. 1 - 14.30
- Sissi, de jonge keizerin, film
- Ned. 1 - 18.15
- Kro's tekenfilmfestival
- Ned. 1 - 19.00
- Trob, serie
- Ned. 1 - 19.25
- Mijn dochter en ik, serie
- Ned. 1 - 21.25
- Twee banen op één kussen..., serie
- Ned. 1 - 22.57
- In het holst van de nacht, serie
- Ned. 2 - 20.30
- V, SF-serie
- Ned. 2 - 23.55
- Terrible Joe Moran, TV-film

Een film per dag

Zaterdag 26 dec.

Who's killing the great chefs of Europe?

De zwaarlijvige uitgever van een culinair tijdschrift krijgt van zijn dokter te horen dat hij niet lang meer te leven heeft. Van dan af worden verscheidene meesterkoks vermoord... Amerik. thriller uit 1978 met o.a. George Segal en Philippe Noiret. (Ned. 2, om 20u.50)

Zondag 27 dec.

My beautiful Laundrette

Britse film uit 1985 met o.a. Saeed Jaffrey en Roshan Seth. De familie van Omar handelt in huizen, drugs en porno. Omar wil het zelf ook eens proberen en opent een wassalon, samen met zijn jeugdvriend Johnny, een skinhead... (Ned. 2, om 21u.02)

Maandag 28 dec.

The shooting party

Britse film uit 1984 over persoonslijkenheden, intriges en konflikten tijdens een jachtpartijtje in 1913. Met o.a. James Mason en Dorothy Tutin. (TV 2, om 21u.15)

Dinsdag 29 dec.

The great Muppet Caper

Dit is de tweede film van Jim Henson rond de Muppets. Kermit en Fozzie opereren hierin als reporters en reizen af naar Londen om een bende juwelendieven te ontmaskeren. (BRT 1, om 16u.)

Woensd. 30 dec.

Pennies from heaven

Amerik. film uit 1981 over een verkoper van muziekpartituren ten tijde van de recessie van de jaren dertig. Met Steve Martin, Bernadette Peters, Jessica Harper. (RTBF 1, om 22u.10)

Donderd. 31 dec.

Springen

Vlaamse film van Jean-Pierre De Decker uit 1986 met Mark Verstraeten, Ingrid De Vos, Maya van den Broecke, e.a. In het luxueuze kasteel „Semper Vivax” brengen een aantal gefortuneerde bejaarden hun oude dag door. Zij merken weinig of niets van de spanningen tussen de directeur, zijn vrouw en zijn assistent... (TV 2, om 23u.15)

Vrijdag 1 jan.

Sissi, die jonge Kaiserin

Sophie wil zich met de opvoeding van Sissi's pasgeboren dochtertje gaan bemoeien. Oostenrijkse film uit 1956 met o.a. Romy Schneider en Karlheinz Böhm. (Ned. 1, om 14u.30)

Huisdij

Wij zaten, de herder en ik, op het bankje voor de schaapskooi en keken naar de weiden. Er hing een dunne mist over het landschap, de zon kon er nog net door.

„Het is zacht voor de tijd van het jaar” zei de herder.

„Dat mag je wel zeggen” beaamde ik.

„Het zijn de kortste dagen van het jaar”. Er viel een lange stilte.

„Morgen gaan de dagen weer lengen!” Het klonk als een bevrijding, als een vreugdekreet.

Baron, de schaper, probeerde in zijn slaap een mug te vangen. „Hij droomt weer!” zei hij en streelde het beest over de kop.

Toen ik de herder voor het eerst ontmoette schuilde hij met zijn kudde op de binnenkoer van het Hof van Cantimpre. Ik kwam er drijfmat langsgewandeld en hij wenkte mij.

„Een herder”, dacht ik, „in deze tijd en zo vlak onder mijn neus. God, hoe kan het?”

Tussen ons was er een beetje vriendschap gegroeid en op dode momenten zoeken wij mekaar op, tenminste als hij niet langs 's Heren wegen wandelt. Als hij thuis is, dat is op de graasweide, zitten we samen naar de kudde te kijken en praten wat.

Een goede herder

Over de dingen van het leven, enzo...

En dat deden wij toen ook, leunend tegen de houten wand van de schapestal. De kooi lag er netjes bij, klaar om de eerste lammetjes te verwelkomen. Vaak slaapt hij er om op de geboorten te wachten of soms zomaar, wanneer hij de mensen beu is. Of de mensen hem beu zijn.

Het gras van de weide heeft nu veel aan kracht verloren. De herder moet de kudde bijvoeren: hooi, biet, korrels, brood. Vooral de oelen houdt hij goed in het oog. „Met de dag lopen zij er wat onrustiger bij. Zie hoe hun buiken spannen.”

De schapen gaan haast niet meer van de stal weg, zeker als ze weten dat hij er is. Hij zit dan op het bankje voor de stal, rolt een sigaret, leest in de krant of luistert naar het weerbericht met één oor dicht bij het radiootje.

Het donkerde reeds toen wij nog wat zaten te praten, de mist was opgetrokken en de hemel rijkelijk met sterren bezaaid. De schapen lagen in groepjes bij mekaar, als in families.

„Het zal een mooie kerstnacht worden.” Hij fluisterde het haast.

Baron was wakker geworden en kwam naast de benen van zijn baas liggen. „Ben je hier soms niet bang?” wou ik weten.

„Bang zijn mensen die iets vrezen. Iedere klop op een deur of telefoonrinkel doet hen opspringen.”

Ik moest toch maar eens opstappen. „Een zalige kerstdag!” riep ik hem toe.

„Vansgelijke!” klonk het antwoord. In het licht van een lantaarn zag ik hem een ooi strelen, zijn hand liep over de spannende buik naar de uier. Het beest liep niet weg.

's Anderendaags toen hij met een troepje schapen bij de kerststal naast de basiliek van de Zwarte Lievevrouw het decor uitmaakte ging ik hem groeten.

„Mocht het je interesseren”, fluisterde hij, „er zijn vannacht drie lammetjes geboren”.

Ik kon mij geen mooiere kerst dromen!...

Proeven

Vele van deze rubriekjes geleden hadden we het al eens over kaviaar. Niet bepaald een crisisprodukt, maar dusdanig geprijsd en geprezen dat wij graag nog enkele wetenswaardigheden prijs geven. Feest is tenslotte feest. En Martens kan ons toch niet beletten al eens over louter luxe te „schrijven”.

WELKE is de beste, Russische of Iraanse? Beide worden op dezelfde wijze gemaakt, want het waren de Russen die de Iraniërs de kunst van kaviarbereiding leerden.

Wal vissen de Perzen in volle Kaspische Zee, de Russen aan de mondingen van hun stromen.

Als lekkerste variëteit geldt de beluga, maar is wel extreem duur. Huidige marktprijs: ca. 45.000 fr./kg. voor zowel de Russische als Iraanse.

Kaviaar is snel aan bederf onderhevig. Daarom moet de kuit binnen de 6 uur na de vangst uitgesneden, getamiseerd, geselkeerd, gezouten en verpakt worden. Om kaviaar een jaar lang te bewaren was er heel wat zout nodig, wat de smaak soms kwalijk beïnvloedde. Vandaar dat men naar het gebruik van borax (soda-boraat) als conserveringsmiddel overschakelde, waardoor de autentieke smaak beter gehandhaafd bleef. Ondanks dat borax in bepaalde geneesmiddelen gebruikt wordt, beweren sommigen dat het produkt kankerverwekkend zou zijn. Dus keerde men

terug naar zout, maar spoelt de kaviaar grondig voor hij in zijn uiteindelijke verpakking gaat. Ook koel — zelfs vriesinstallaties — maken deel uit van het fabricatieproces. Velen vrezen nu dat Khomeini's heilige oorlog niet alle garanties biedt voor het in stand houden van de in het woestijnland noodzakelijke koelketen.

Er bestaat ook geperste kaviaar, in feite de voorvader van de gekorrelde. Vroeger persten de Russen hun kaviaar in vaten die ze met ijs toedekten. De Russen waarden deze kaviaar vooral omdat hij doorgaans een mengsel is van verschillende variëteiten.

Hier geniet deze versie minder aanzien en kost dan ook „slechts” zowat 20.000 frank per kilo.

Bij kaviaar zeg je „Glasnost da!” en serveer je ijskoude vodka. Vodka is gemaakt om een tintelende verrukking te bezorgen, niet voor de smaak. Houtskool filterde smaak- en geurgevers uit. Als hij van goede smaak is, verwarmt hij innerlijk zonder te verhitten en verhoogt de smaak van kaviaar en gerookte zalm.

Meespelen (205)

„Het bevel” van Wies Moens: zo luidde de oplossing van onze 203ste opgave. Dit antwoord werd gevonden door acht trouwe lezers.

Leo Vancraeynest uit Ingelmunster wint deze keer ons boekenpakket.

VOOR de laatste opgave van dit jaar kozen wij voor een enigszins rebels gedicht.

Aan U om uit te zoeken wie dit schreef en welke titel erbij hoort.

Verzet begint niet met grote woorden
maar met kleine daden

zoals storm met zacht geritsel in de tuin
of de kat die de kolder in z'n kop krijgt

zoals brede rivieren
met een kleine bron
verscholen in het woud

zoals een vuurzee

met dezelfde lucifer
die de sigaret aansteekt
zoals liefde met een blik
een aanraking iets dat je opvalt in een stem

jezelf een vraag stellen
daarmee begint verzet
en dan die vraag aan een ander stellen

Indien U de oplossing meent te kennen, aarzel dan niet om deze naar ons door te sturen: WIJ, „Meespelen (205)”, Barrikadenplein 12, 10000 Brussel.

U hebt tijd tot maandag 4 januari om uw kaartje of briefje op de bus te doen.

Lezen

Het Nederlandse literaire tijdschrift met de meest vreemde, altijd in hoofdletters geschreven naam is BZZLLETIN, daarom verder gewoon met B aangeduid. Het zopas verschenen 129ste nummer wijdt zijn 96 grote bladzijden geheel aan de o.i. belangrijkste beweging die de Nederlandse letteren tot op heden geschud heeft: de Tachtigers met centraal daarin het tijdschrift „De Nieuwe Gids” (1885-1894).

NU na zowat een eeuw aan artistieke vernieuwingen en dit aberaties is de weerklink van Willem Kloos en de zijnen (die ook in Vlaanderen gehoord werd door onze Van-Nuen-Straksers) nog steeds niet verstomd. Niet alleen daarom is het genoemde nummer van B historisch belangrijk. Evenzeer door de manier waarop de materie behandeld wordt... ver van de schoolboekje, wel met een amalgaam aan artikels, dieper gravende beschouwingen en literaire onthullingen als het ware. Hierdoor leren we de periode van 1880 tot diep in het eerste decennium van deze eeuw kennen als een in Amsterdam en Den Haag ongemeen boeiende tijd vol bruisend artistiek gebeuren.

Uiteraard komen coryfeeën als Kloos, Verwey, Swarth, Van Deyssel, Van Eeden, Couperus, Gorter e.a. uitvoerig en altijd vanuit een min of meer onverwachte

invalshoek aan bod, maar ook minder geboekstaafde, misschien onderschatte tijdgenoten bieden stof tot verrassende kennisgevingen. Tevens worden op verhelderende wijze bruggen geslagen naar andere kunsten en strekkingen. Kortom, de beweging van '80 komt in dit B nummer levensecht, bijna „eigentijds” over. Daartoe dragen zeker ook de tientallen foto's, brieven en andere documenten bij, evenals het uitafralen van heel wat literaire reellen en roddels, het tragische levenslot van Kloos, literaire kunstgrepen, enz.

In het totaal bevat B 14 beslist lezenswaardige artikels. Alleen jammer dat er geen spoor van Vlaamse medewerking aanwijsbaar is. Toch mag dit nummer in geen literatuurkast ontbreken. Een jaargang van 10 nummers kost 960 frank. BZZLLETIN kan ook als los nummer verkregen of besteld worden bij de literair gerichte boekhandel.

Je weet het, af en toe kan ik het niet laten mijn zegje te hebben over het een of ander teaterstuk. En als de auteur dan ook nog met cinema te maken heeft, is het wat verleidelijk. En dat is het geval met *Een winter vol bloemen* van *Andrew Bergman* in de Antwerpse KNS, dat nog loopt tot 12 januari 1988. Bergman schreef de scripts van de lachfilmen *Blazing Saddles* (samen met Richard Pryor, *The In-Laws* en *Fletch*). De kritiek over *The In-Laws* (met Peter Falk en Alan Arkin) was dat de film zo prijzenswaardig onvoorspelbaar was van het begin tot het woordje *End*. Dat kun je van deze winterbloemen niet zeggen. Het eerste woord in het eerste bedrijf geeft je al een seintje over de ontknoping van dat bedrijf en dat geldt ook voor het tweede. Als je dan nog wakker bent — en velen hadden de zaal reeds verlaten — moet je nog nummer drie door. Dit is een dement stuk over een niet zo demente oude dame (*Georgette Hagedoorn*), die een staande ovatie kreeg. Waarom? Omdat ze te been was gebleven?, die zit opgescheept met een overakterende dochter *Mariou Mermans*, met de op de gemakkelijk sukses berekende rol van dochter nummer twee *Camilla*

Blureau, een verschrikkelijke schoonzoontje *Martin van Zundert* en als andere schoonzoontje een schitterende *Herman Fabri*. De vertaling van *Jos Van Gorp* was oké. Ik zou dit eens met Katherine Hepburn, Diane Keaton, Mia Farrow, Richard Dreyfuss en Woody Allen willen zien. Even voorspelbaar uiteraard, maar... ook de KNS (in dit geval *Kan Nie Spele*) zal wel volle zalen trekken met dit afkooksel.

En van één slecht stuk naar één slechte film, is maar één stap. *Dirty Dancing* van *Emile Ardolino* en met *Jennifer Grey*, is enkel maar een alibi om weer eens wat muziek uit de jaren zestig te draaien. Daarop wordt dan smerig gedanst — als je dat toendertijd had aangedurfd je zou gestenigd en gekruisigd zijn geworden.

Voor de liefhebbers van *Burt Reynolds* is er de nieuwe film van *Jerry London*, genaamd *Rent-A-Cop*. Als je de rolverdeling echter bekijkt staat daar een *Liza Minelli* op de eerste plaats, en dat heeft zijn redenen. Haar Della, een hoertje op de loop voor een moordenaar, is honderd maal meer waard dan even zovele vertolkingen van andere lichte vrouwjes. Della is toevallig de enige getuige, die een sadistische moorde-

naar die reeds vele politielevens op zijn kerfstok heeft, zal weten te herkennen. Reynolds is ome agent die er de brui aan geeft, nadat ze hem van corruptie beschuldigen, en zelf op zoek gaat. Niet zo sterk als die vorige serie-noire van Reynolds: *Malone*, maar best het bekijken waard, al was het maar voor *Minelli*.

NIEUW IN DE BIOS

Fay Dunaway, een andere gezegende aktrice, is geslaagd als dronken lot, naast een verzopen *Mickey Rourke* in *Barfly* (een productie van *Francis Ford Coppola*), de verfilming van een roman van *Charles Bukowski*. Dit is een film over drank en de plaatsen waar je die kan krijgen en over mensen die alleen maar gelukkig zijn wanneer ze kunnen drinken. De verloederen nemen ze erbij („Als ik over zuipschuiten schrijf, dan zijn dat zuipschui-

ten, omdat ikzelf een zuipschuit ben!”) *Micky Rourke*, waarvan de knappe vertolkingen in *The Year of the Dragon*, *Angel Heart* en *A Prayer for the Dying* nog vers in het geheugen liggen, geeft hier zijn totnogtoe sterkste prestatie, waarover Robert De Niro naar huis schrijft.

Eventjes een haai ertussenin: *Jaws, the Revenge* (deel 4). Onze stomme papegaai zou dit scenario kunnen geschreven hebben. Te mijden.

Renegade van *Enzo B. Clucher* en met *Terrence Hill* zal door een grote groep mensen als een lekkere lachfilm worden ervaren — en vermits die er te weinig zijn, welkom! *Renegade (Hill)*, genoemd naar zijn jeep, waarachter hij een paard trekt, is een zwerver. Tot zijn ex-sergeant hem vraagt een oogje op zijn zoon te houden, terwijl hij een onterechte straf uitzit. Hij zal met die zoon *Matt (Ross Hill)* — in het echte leven zoon *Hill* dus — door het land reizen, op weg naar dat plekje grond wat de sergeant in de lik bracht. Onderweg worden allerlei aanslagen op hen gepleegd, omdat ze toch maar niet zouden aankomen. De herhaling van enkele gags, met een lange baard sommige, blijft dikwijls leuk. Verwacht geen acteursprestaties — met *Hill* hoeft dat

nooit, maar als je de film gaat zien als puur amusement, zal je kunnen lachen.

Diegenen die wenen, omdat *Hill* zijn geliefde western heeft verlaten, raden we aan eens te gaan kijken in het Antwerpse Fakkeltheater. Daar spelen ze nog tot 5 maart 1988 het stuk *Sassafras*, een kamerwestern. Het première publiek was het er duidelijk over eens — die twee die het niet leuk vonden zijn eerder weggegaan, dit is een leuk teaterstuk, over niks en over alles, in een schitterende regie van *Rudi Delhem*. De acteurs noemen hoeft niet, want het kollektief is hier belangrijk. Met leuke zangnummertjes en spirituele teksten en regievondsten die soms dateren van de eerste vertoning in 1966 (die waren toen al goed!) wordt hier een pioniersfamilie ten tonele gebracht, die wordt belegerd door een stelletje indianen. *Lynxoo* en *Eksteroo* zijn het goede en het slechte broertje en zullen om de beurt het lot van de blanken bepalen. Ontspanning.

Bedankt voor jullie aandacht in 1987 en bij leven en welzijn tot in 1988, misschien dat we dan die cowboy van Voeren ook kwijt zijn, uw

Willem Sneer

De prijsgunstige witte weken in het Hochpustertal

Landelijke rust in de besneeuwde dorpjes van het Hoogpustertal

Advertentie

Het dromerige vakantieland Hochpustertal is een uniek stukje natuurpracht in het Duitstalige Zuid Tirol. Tot 1920 Oostenrijks grondgebied, nu binnen de Italiaanse staatsgrenzen. Naar bouwtrant, geloof en karakter en levenswijze, helemaal Tirols ingesteld. Met de erbij horende vriendelijke spontane gastvrijheid. In de niet te verwoorden majestatische pracht van het Dolomietendekor.

Klimatologisch ook een prima ligging, met meestal een stralende zon in een azuurblauwe hemel.

HOCHPUSTERTAL ligt heel dichtbij de Oostenrijkse grens, op wandelafstand van Lienz, circa 120 km van Innsbrück en zowat een duizend km van Brussel uit.

Dit koninginnestuk van de vakantieoorden heeft een eindeloze variatie aan mogelijkheden.

Vanuit ons land met de wagen behoorlijk vluk bereikbaar via autostraden, maar ook met rechtstreekse spoorverbindingen, zie Railtour, en de bussen van Belgische reisondernemers.

Vijf sprookjesgemeenten sloten een verbond om naar buiten te treden als één het geheel: het Hochpustertal, met zijn gemeenten: Innichen, Niederdorf, Prags, Sexten en Toblach.

Witte weken

Tijdens bepaalde perioden, in de winter, propaganderen de vijf gemeenten een bijzonder prijsgunstig aanbod, onder de noemer „witte weken”. De data kunnen verschillend zijn in de diverse dorpen, maar praktische sneeuwzekerheid is er wel, net als gunstiger

tarieven voor skipas, skischool, en andere activiteiten.

Innichen stelt als data voorop: 23.1.88 tot 6.2.88 en van 12.3.88 tot 26.3.88. In de formule halfpension betaalt men voor 7 dagen in een vier- of driesterrenhotel 11.445 fr., in een serie andere drie- en viersterrenhotels 9.765 fr., en weer in gelijkaardige hotels 8.610 fr. of 7.665 fr., en in een éénsterrenpension 6.810 fr. Anders uitgedrukt van 1.640 fr. tot 970 fr. per dag, per persoon.

Bij kamer met ontbijt variëren de prijzen van 420 tot 510 fr. per dag, per persoon. In vakantiewoningen van circa 300 tot 480 fr. per dag, en steeds per persoon. Erbij vermelden dat hier steeds alles inclusief is. Aan te raden: bij de Dienst Toerisme „Uw vakantie-gidsje” vragen, in een perfecte Nederlandstalige editie, met alle nuttige info over Innichen.

Niederdorf plaatst zijn witte weken van 9.1 tot 6.2 en van 12.3 tot 26.3.88. In de drie- en tweesterrenhotels kan men er terecht, halfpension voor één week van 6.900 fr. tot 8.400 fr. of 980 fr. tot 1.200 fr. per dag per persoon. In tweesterrenpensions kan dit vanaf 6.400 tot 6.900 fr., of met andere becijfe-

ring van 900 tot 980 fr. per dag per persoon.

Kamer met ontbijt kost, per week per persoon, van 3.300 tot 4.050 fr. Vakantiewoningen van 2.100 tot 3.000 fr. per week.

Een skipas voor geheel het Hochpustertal kost hier, net zoals in de andere gemeenten van 2.600 tot 2.900 fr., volgens de perioden, per week.

Prags vereenvoudigd de prijzen met de mededeling dat men in de hotels terecht kan aan de prijs van 5.400 tot 5.700 voor één week halfpension. Kamers met ontbijt 2.700 fr. voor een week sneeuwpret. Zes dagen skischool Alpijns skiën of vijf dagen langlauflessen kosten net dezelfde prijs: 1.410 fr. Ook in andere gemeenten betaalt men eenzelfde som.

Onvergetelijk is een bezoek aan de Bragser Wildsee en Platzwiese.

Sexten heeft een zeer uitgebreid aanbod, met verschillende prijzen volgens de data. Een reden om deze prijslijst op te vragen, met de vele praktische notities die erbij

horen. Als richtinggevend vermelden dat van 6.1.88 tot 23.1.88 een week verblijf, halfpension in een viersterrenhotel 11.700 fr. kost. In een aantal driesterrenhotels moet men 9.240 fr. neertellen, in andere drie- en tweesterrenhotels 8.200 fr. Er zijn ook aanbiedingen in twee- en éénsterrenhotels van 5.880 fr. tot 7.350 fr. Kamers met ontbijt van 2.310 tot 3.600 fr. per week. Ook een hele reeks vakantiewoningen beschikbaar aan prijzen zoals reeds in andere gemeenten vermeld.

Toblach heeft ook een brede waaier aan logiesmogelijkheden en aan zeer gunstige prijzen van 10.1 tot 6.2.88 en van 12.3 tot 26.3.88.

In halfpension, per week, in driesterrenhotels aan 8.400 fr. In een andere categorie drie- en tweesterrenhotels 7.650 fr., en gunstig ook in categorie C aan 6.720 fr. Een gamma van 960 tot 1.200 fr. per dag per persoon. Ook per dag, kamers met ontbijt van 420 fr. tot 540 fr. Skischool voor een prikke: 1.440 fr. voor één week. Natuurlijk zijn er ook de vakantie-woningen aan de reeds bekende lage prijzen.

In Toblach en andere gemeenten is er mogelijkheid tot schaatsen en kunstijsbanen op ijsbanen, rodelen doorheen de besneeuwde bossen, gratis skibus, curling, paardenslee en andere variaties die verband houden met sneeuw en wintersporten. Het Hochpustertal heeft een prinselijk aanbod aan verbazend lage prijzen.

Folders en documentatie over één of meerdere van de gemeenten van het Hochpustertal kan men gratis opvragen bij Hochpustertal Info, Gruuthusestraat 88, 8880 Tielt, tel. 051/40.12.96 of bij Werbegemeenschap Hochpustertal, I-39034 Toblach, Süd Tirol, Italien, tel.: vanuit België 00-39/474/72132.

Alfons Vermeersch

Gratis verblijf in Hochpustertal?

Wie ten laatste tot 15 maart 1988 deze inlichtingen, folders en documentatie aanvraagt bij één van hogervermelde adressen, heeft kans op een gratis verblijf van zeven dagen voor één persoon, in halfpension in het Hochpustertal.

Op vermelde datum worden alle schriftelijke en telefonische aanvragen verzameld. Het toeval zal, onder toezicht, de gelukkige winnaar aanduiden.

Dit gratis verblijf wordt aangeboden door de Toeristische Dienst van het Hochpustertal.

Kuifje in Tibet

Tibetaans Dagboek van Frans Boenders

Naar Tibet ga je niet zomaar. De reis naar het Chinese (?) Himalaya-land is ver, duur en niet helemaal probleemloos. Frans Boenders was er al meermaals, o.a. voor de BRT. Zijn niet geringe ervaringen heeft hij neergeschreven in een onlangs door de BRT uitgegeven „Tibetaans dagboek”, fraai geïllustreerd met zwartwit- en kleurfoto's van Hubert Minnebo. De mooie publikatie (166 blz., 598 frank) draagt als ondertitel „Tibet in de jaren tachtig. Een cultureel portret in dagboekvorm”.

KRITIEK, zelfs beschouwen bij dit naar vorm en inhoud merkwaardige boek hebben weinig zin, wij kennen Tibet nauwelijks. En Frans Boenders schrijft zoals we hem al pratend kennen: vlug en erudiet, tegelijk gestyled en meeslepend, tegelijk aangenaam baderend in ompilerend aan informatie.

Ver-gaande joernalistiek

Het boek blijft in zijn veelzijdigheid gemakkelijk te lezen, maar is moeilijk in al zijn onderlagen te doorgronden (die uitdaging komt trouwens vooral prettig over). Voor wie het volksnationalisme toegenegen is, is alleszins het eerste hoofdstuk „Tibet, proefstation van culturele cohabitatie” betekenisvol. De historische en actuele feiten (het inkapselen van het boeddhistische Tibetaanse rijk in het kommunistische drakendom met de ontarding vanden) spreken voor zich. De auteur spaart zijn kritiek geenszins, maar zonder filistijns te zijn gunt hij het proefstation toch „enige reden tot hoop”. Men moet wellicht met een bepaalde oosterse mentaliteit vertrouwd zijn om dit te kunnen begrijpen. Verder in het boek worden daartoe alleszins overtuigende benaderingen (gelukkig geen argumenten) aangedragen.

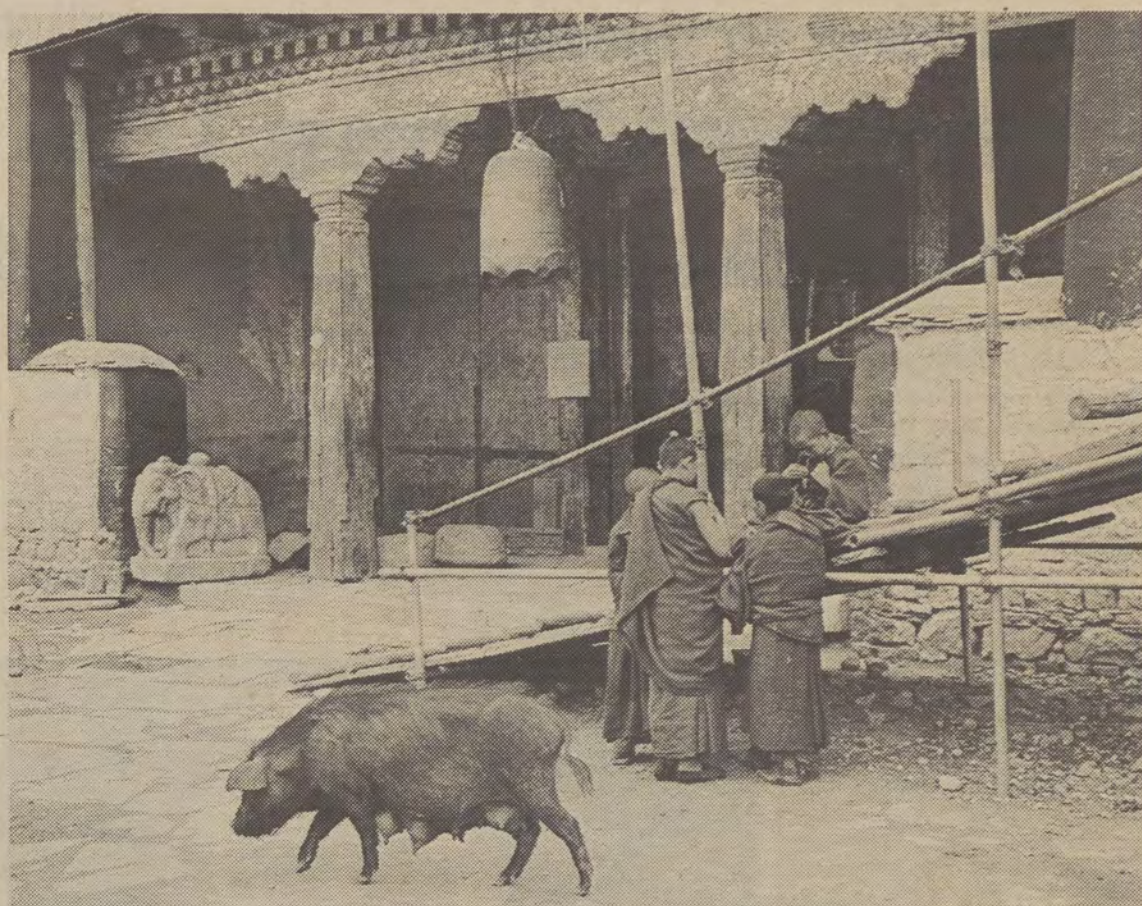
Dalāi Lama

De hoofdmoot van het boek is een heus dagboek met het wel en wee van een reportageploeg: scherp, mild, ironisch, niet zelden humorvol, soms ook poëtisch registrerend... een al bij al virtuoos staaltje van kunsthistorische en menselijke joernalistiek waarin de „couleur locale” niet geschuwd wordt, integendeel. Het dagboek heeft alle levendigheid, soeplesse en facetten die ervan verwacht mogen worden, in frag-

menten die als mini-essays gelden, o.a. over religieuze verhoudingen, dagdagelijkse werkelijkheid...

Het boek besluit met een op 9 februari 1983 in het BRT televisieprogramma „Fundamenten” uitgezonden vraaggesprek van de schrijver met de in India in ballingschap levende Tibetaans-boeddhistische Heiligheid de Dalāi Lama. Als annex volgt nog een uitvoerige bibliografie met ruim een zestigtal titels. Voor wie nog iets echt interessants zoekt om onder zijn Everest van 'n kerstboom te leggen, is dit „Tibetaans Dagboek” beslist een aanrader.

Nic van Bruggen

Samye, de oudste boeddhistische tempel — 8ste eeuw — van Tibet wordt gerestaureerd.

(foto Hubert Minnebo)

Advertentie

Kosteloos pensioensparen is een cadeau méér onder de kerstboom.

Privest

Het pensioenspaarfonds van de Kredietbank.

Beter bij de bank van hier **KB**

Advertentie

SPREEK AF MET DE ZON!

De Gezinsvakantiebrochure Zomer '88 steekt boordevol zonnige vakantiemogelijkheden, waarbij kind en gezin centraal staan.

Vraag haar zo vlug mogelijk aan, want wie voor 15/02/1988 bestelt krijgt een reductie van 500,- BF.

GEZINSVAKANTIE - FAMILIATOURS

De dynamische en budgetvriendelijke reisorganisatie van de Bond van Grote en van Jonge Gezinnen.

Zend mij a.u.b. de nieuwe Gezinsvakantie-Familiatours - zomerbrochure '88.

Naam:

Adres:

Postnr:

Gemeente:

Sturen naar: Gezinsvakantie - Familiatours,
Troonstraat 125 - 1050 Brussel.

W88

Huldeboeken en studies over

Hermans, Borms, Verschaeve en de anderen...

Over de geschiedenis van de Vlaamse Beweging is het laatste woord nog niet geschreven. Vooral de tussenoorlogse periode blijft een bron van inspiratie voor heel wat auteurs. Niet zelden concentreert hun arbeid zich rond enkele bekende figuren. Dit jaar verscheen ondermeer een huldeboek voor Nestor Gerard en Ward Hermans.

figuren, elk op zijn eigen manier, in de Vlaamse Beweging vormt.

Verschaeviana

Een heel andere weg gaat het jaarboek 1986 van de Verschaeviana-reeks. Elk jaar publiceert het Jozef Lootensfonds een bundel wetenschappelijke bijdragen rond de figuur van Cyriel Verschaeve

politieke rol van August Borms tussen 1918 en 1933. Centraal staat natuurlijk de beruchte Bormsverkiezing van 1928. Zowel voor als na deze historische datum drukte Borms echter zijn stempel op het politieke leven in en om de Vlaamse beweging.

Martha Van de Walle mag dan niet even bekend zijn, zij is er niet

anderen publiceerden Cyriel Verschaeve, Dirk Vansina, Ernest Van der Hallen, Wies Moens en Arthur De Bruyne onder haar vleugels.

Verschaeve zelf komt aan bod in twee bijdragen. Pieter-Jan Verstraete bespreekt diens medewerking aan het weekblad *Jong Dietschland*. Verschaeves literaire activiteiten zijn het onderwerp waarin zijn band met Rodenbach en Vondel worden nagegaan.

Tenslotte zet Toon Van Moerkerke zijn overzicht van de correspondentie van Verschaeve verder voor de periode van 1934 tot 1939.

Frank Seberechts

BEIDEN werden dit jaar negentig. Het minste dat men van hen kan zeggen is toch wel dat ze een belangrijke rol gespeeld hebben in het Vlaams-nationale leven. Het boek is dan ook eerder een aandenken aan deze twee mannen. Het heeft niet de pretentie een historisch-wetenschappelijk werk te zijn. Toch bevat het boek een aantal interessante bijdragen.

(Een) Nestor

Over Nestor Gerard is nog zo goed als niets geschreven. Hij werd geboren in Schelle op 23 januari 1897, in een Belgisch-patriottische familie. De repressie na de Eerste Wereldoorlog vond hij echter zo onrechtvaardig dat hij radikaal voor het Vlaams-nationale kamp koos. Door een toeval kwam hij in contact met de fotografie. Bij Bell Telephone kon hij zich verder bekwamen als fotograaf.

In de loop van de jaren dertig kwam Gerard in contact met vele vooraanstaanden uit de Vlaamse beweging. Hij werd de fotograaf bij uitstek van het Vlaams-nationalisme. Zo geraakte hij bevriend met August Borms, Cyriel Verschaeve en vooral met de dienstweigeraar Bertin Fermont. Diens overlijden was dan ook een zware klap voor Gerard. In de hele periode van zowat veertig jaar dat Nestor Gerard het fototoestel hanteerde, bouwde hij dan ook een belangrijk archief op. Zowat alle belangrijke figuren uit de Vlaamse politieke en kulturele beweging sinds 1925 kwamen aan bod.

Ward

Ward Hermans is een man die zo mogelijk nog bekender is in de Vlaamse beweging en ver daarbuiten. Hij werd in Turnhout geboren, slechts veertien dagen na Nestor Gerard. En als de Kempenaars koppig mogen genoemd worden, dan is hij daar wel een goed voorbeeld van. Aan de IJzer geraakte hij betrokken bij de geheime Frontbeweging. Als straf hiervoor werd hij ingedeeld in het Houthakkerspeloton aan de Orne, waar zijn Vlaamse overtuiging alleen maar groeide.

Na de oorlog zwierf Hermans tussen VOS, Frontpartij, Verdinaso en VNV, om tijdens de eerste maanden van de Tweede Wereldoorlog in de SS te belanden. Een gedeelte van die laatste periode bracht hij door in de Rijkshoofdstad Berlijn, waar hij ook de ondergang van het Derde Rijk meemaakte. Overal geraakte Hermans bekend om zijn strijd tegen

Dr. August Borms en priester Cyriel Verschaeve, foto gemaakt door Nestor Gerard in 1930.

de Belgische Staat en tegen gevestigde maatschappelijke denkbeelden. Zijn compromisloze houding bezorgde hem gewaardeerde vrienden én bittere vijanden. Bij verstek werd hij ter dood veroordeeld, een straf die later in levenslange hechtenis werd omgezet. Zijn gevangenisleven duurde van november 1946 tot mei 1955. Die periode liet hem wel berooid achter, maar botte allerminst zijn vechtlust af. Dit blijkt ondermeer uit de selectie van poëzie en prozawerk die in het boek werd opgenomen. De artikels die in het boek verschenen, o.a. van Jet Jorssen, versterken die indruk.

De samensteller van het boek wil graag dat de jeugd de beide figuren aan wie het boek gewijd is, leert kennen en waarderen. Wij vrezen echter dat de teksten van Hermans nog slechts een beperkt deel van de jeugd zullen aanspreken. Zowel de strijdpoezie als het andere werk van Hermans behouden echter hun waarde als tijdsdokumenten. Verder zullen het vooral de ouderen zijn die zichzelf en hun streven in Hermans' verzen kunnen terugvinden. Dit belet niet dat het boek een waardevolle hulde aan twee vooraanstaande

en zijn tijdgenoten. Meer en meer wordt trouwens plaats ingeruimd voor andere personen dan de kapelaan van Alveringem. In dit recentste jaarboek worden de activiteiten van o.a. August Borm en Martha Van de Walle belicht. Luc Vandeweyer heeft het over de

minder belangrijk om. Als stuwende kracht achter verschillende uitgeverijen en boekenfondsen heeft zij een onderschatte tweedeleidersrol gespeeld. Wie van de oudere lezers kent niet de logo's van de uitgeverijen *De Zee-meeuw* en *Wiek Op*? Naast vele

— Huldeboek Nestor Gerard — Ward Hermans, uitg. Vormmingsinstituut Wies Moens i.s.m. VOS-Antwerpen, 1987.

— Verschaeviana, Jaarboek 1986, Uitg. Jozef Lootensfonds, 1987.

Advertentie

Uitgaven van de Stichting Jan Cobbaut

W. Simons

Bedelordekloosters in het graafschap Vlaanderen.
Chronologie en topografie van de bedelordeverspreiding vóór 1350.

Een volledig repertorium waarin alle gegevens over de vestigingen van de bedelorden in de Vlaamse steden worden samengebracht. De uitvoerige studies behandelen stichtingen te Brugge, Gent, Doornik, Ieper, Rijsel, Dowaal, Diksmuide, Petegem, Werken, Langemark en Biervliet.

208 blz., 8 kaarten, 975 fr.

A. Smits

Dom Modest van Assche
Kersten en Vlaming

Deze werkwaardige biografie van Dom Modest van Assche door Arnoldus Smits verscheen in eerste uitgave in 1986 en was op enkele maanden uitverkocht. Het boek wordt thans in een zeer beperkte oplage onveranderd herdrukt.

462 blz., 32 platen, 1050 fr.

Inlichtingen en bestellingen te richten aan Stichting Jan Cobbaut
Sint Pietersabdij, Baron Ruzettelaan 435, 8320 Brugge

Jan Veulemans, Niet tot elke prijs

De belijdenis van een zakenman

„Nu het dagelijks bestaan niet meer denkbaar is zonder de hypocrisie, die haast altijd met geld en macht te maken heeft, in de politiek, in de nijverheid, in het hele ingewikkelde kluwen dat maatschappij heet, moet ik in deze dagen onderduiken in een kleine kosmos van groen, van helder levend water, van klauterpaden, van kinderspel op de oever” (p. 10)... „Dit godvergetendorp moest mij de ogen openen, laat het maar onzin zijn, Hakko, maar ik geloof dat ik weer eens wil leven, vooral leven” (p. 196).

TUSSEN deze beide bekendtissen verhaal *Jan Veulemans* (°1928) in zijn nieuwe roman de zoektocht van een zakenman naaar vernieuwd geluk. Meegesleept door de steeds dwingendere eisen van zijn functie als verkoopdirecteur verveemt de ik-figuur van vrouw en kinderen. Na een zoveelste vakantie in de Sûrevallei gaat hij van hen weg. Het zakenleven neemt hem schijnbaar meer dan ooit in beslag. De enige band met het gezin zijn de kinderen die hij eenmaal per maand bij zich heeft.

Stroopklevers

Vanuit het stille verdriet om wat misgelopen is, zoekt hij naar inzicht. Voorlopig alleen. In de vennootschap, geleid door de koele Frederik Wendel, is er weinig plaats voor menselijke gevoelens. Alleen *stroopklevers* maken het daar, anderen worden genadeloos ontslagen. De komst van een nieuwe adviseur voor sociale en juridische zaken, Ben Zieger, is het enige lichtpunt. In hem vindt de hoofdfiguur een vriend. Familiaal is er weinig hoop. Aan het ziekbed van hun jongste zoontje treffen man en vrouw elkaar even in een haast woordeloos gesprek: „Onze wegen zijn hopeloos uiteengelopen, nu besef ik het helder” (p. 106). De bezoekdag der kinderen stemt hem blij „maar wat zich in die kereltjes afspeelt, weet ik niet” (p. 159).

In die verscheurde leefwereld blijft het zoeken naar sporen van geluk. Eén uitweg is het verleden. Een avondwandeling in zijn stad en een zakenverblijf in Athene brengen hem telkens zijn schooljaren in herinnering als een *feestelijke tijd* waarin de dromen nog niet getoetst werden aan de harde realiteit. Ook zijn eerste huwelijksjaren moeten een vrij gelukkige tijd geweest zijn. Die herinneringen leveren de eerste bouwstenen voor de weg terug.

Heden en verleden

Tegelijk is er het heden dat hem langzaam zuivert. Sporadische contacten met zijn oude moeder wiens geluk bestond in het verzaken aan zoveel dingen. Een toevallige ontmoeting tijdens een kerstvakantie aan de Sûre met de beproefde Jochen, wiens verdriet zijn eigen kwelling relatieveert en hem de ogen opent voor het mysterie. Een uitnodiging op het kasteeltje waar de oude Joa-

chim Wendel, stichter van de firma, teruggetrokken leeft en het tegenbeeld is van zijn zoon. De gesprekken met Ben Zieger die hem stilaan het besef bijbrengt

welke prijs het bedrijfsleven van sommigen eist. En dan vooral „vader” Hakko, de eigenaar van het hotelletje aan de Sûre, die hem sinds jaar en dag kent en hem in zijn wijsheid de weg wijst.

In deze mengeling van heden en verleden wordt stap voor stap duidelijk wat er misgelopen is en zowel de herinnering aan het voorbije geluk als de confrontatie met het verdriet én de levenservaring van anderen maken de mislukte mens achter de zakenman rijp voor een nieuw begin. als hij moet kiezen tussen een veelbelovende promotie en het gezin, dat zijn kaart uit Athene niet vergeet, kan hij dat niet doen tot elke prijs.

Mild pleidooi

Ondanks het haast voorspelbaar einde blijft deze nieuwe roman van Veulemans boeien tot het einde. In een mooie en sobere taal is dit werk een fijnzinnig en vertrouwd relaas van een zoektocht naar het geluk dat verloren ging in het spanningsveld tussen een hard en harteloos zakenmilieu en de menselijke warmte van het gezin. Doorheen een juiste psychologische tekening weerklinkt een mild pleidooi — nergens is de toon bitter — voor echte menselijke verhoudingen. Een roman die getuigt van geloof in het leven, omdat hij op het leven zelf geschreven is en aantoon hoe mensen elkaar terug op weg kunnen zetten.

Auteur van een reeks dichtbundels, waarvan de jongste dit jaar verscheen bij Den Gulden Engel, onder de titel „Want ik zeg stilte” en van een tiental romans en novellen, getuigt Jan Veulemans in zijn werk van een juist aanvoelen van menselijke problemen in een diepmenselijke en optimistische benadering die wij maar al te zelden horen in onze moderne literatuur.

I.p.

— Niet tot elke prijs. Jan Veulemans. Boekengilde De Clauwaert, Leuven. 1987. 198 p., 545 fr.

Marguerite Yourcenar over haar afkomst:

„Vlaanderen is de verwondering in mijn leven”

Herhaaldelijk heeft de pas overleden schrijfster Marguerite Yourcenar gewezen op haar (Frans-)Vlaamse afkomst. Ze deed dat met mate en al schrijvend. Vooral in haar Archives du Nord.

ALS kind van grensgebieden — geboren te Brussel toen de eeuw pas drie jaar oud was, uit een Frans-vlaamse vader en een Luikse moeder om de helft van haar leven in vrij grote afzondering op een Amerikaans eiland te leven — wist M. Yourcenar beter dan wie ook wat grenzen zijn. Van zichzelf had ze gezegd: „Ik heb wel eens bij mezelf ontdekt van wat ik noem die Stille Vlaamse omstuimigheid, maar cultureel gezien ben ik een Française”.

Jozef Deleu

Jozef Deleu die zelf leeft en werkt op de grenzen van ons taalgebied kan deze tweeledigheid best begrijpen. In het novembernummer van de honderdvijftigjarige *De Gids* schreef Deleu over dit gegeven een merkwuurlijke bijdrage in zeven delen, onder de titel *Citoyen de la Frontière*.

Het tweede van die reeks verhalen over Marguerite Yourcenar publiceren wij hier met zijn toestemming.

„In oktober 1986 ontving ik van Marguerite Yourcenar vanaf haar eiland voor de kust van de Verenigde Staten een prentbriefkaart met de mededeling: „Je serai à Amsterdam, Hôtel de l'Europe, du 10 au 20 novembre, pour le cas où vous dé-

sireriez me rencontrer. Bien sincèrement.”

Al eerder had ik het uitzonderlijke voordeel, zij het heel kort, deze „grande Dame” van

de Franse literatuur te mogen ontmoeten in haar land van herkomst, de Franse Westhoek. Daar was zij aanwezig bij de oprichting van de stichting die haar naam draagt en die ijvert voor het behoud van het natuurschoon van de rij zachte heuvels, waarvan de Zwarte Berg, „le Mont Noir”, zo'n belangrijke rol heeft gespeeld in haar kinderjaren.

Op 14 november luisterde ik in hôtel de l'Europe, een onver-

getelijke morgen lang, naar de beschouwingen en verhalen van deze meer dan tachtig jaar oude vrouw. Pittig en helder, maar met melancholie, vertelde ze over haar „pays d'origine”, het meest westelijke Vlaanderen waar de Frans-Belgische staatsgrens doorheen loopt die er tot op vandaag de dag niet in is geslaagd de natuurlijke eenheid van deze streek te verbreken.

Marguerite Yourcenar vertelde mij over de bronnen van haar oeuvre, over de diepste grond van waaruit zij literair werkt. „Hoewel ik Française ben”, aldus de schrijfster, „en de Franse taal mij van kindsbeen af vertrouwd is en het instrument van mijn schrijverschap is, kan ik mijzelf niet voorstellen zonder Vlaanderen, zonder de streek waar ik voor het eerst in mijn bestaan werd geconfronteerd met de zuiverheid en de kracht van de grote dingen: het water, de lucht en de aarde. Vlaanderen is de verwondering in mijn leven, het emotionele fundament, „le pays des grandes émotions”. Vlaanderen biedt mij dingen die Frankrijk voor mij niet in dezelfde mate bezit.”

Wat Marguerite Yourcenar in dat gesprek onder woorden heeft gebracht, is een realiteit waarmee iedereen die in een grensstreek is geboren of getogen, op een of andere manier heeft te maken. Een grensbewoner voelt zich van deze kant, maar ook altijd van de andere kant. Nooit hoor je ergens helemaal bij. In het leven van de „citoyen” of „citoyenne de la frontière” speelt de grens een grote rol, in alle opzichten.”

Marguerite Yourcenar: „Vlaanderen biedt mij dingen die Frankrijk voor mij niet in dezelfde mate bezit.” (foto P.V.d. Abeele)

Herman Portocarero

Maanschrijver in een naamloze wereld

De Vlaamse diplomaat Herman Portocarero (° 1952) is onmiskenbaar de kroonprins der Nederlandse Letteren. Veel meer dan andere „jonge goden” als Brusselsmans of Lannoy weet deze kosmopoliet, — hij is niet voor niets een Antwerpenaar —, zijn leespubliek te bekoren. Van Portocarero wordt gezegd dat hij één der belangrijkste auteurs van zijn generatie is. „Zijn werk ademt internationale klasse, wars van muffheid of burgerlijke bekrompenheid”.

PORTOCARERO verbleef jarenlang in Ethiopië en in Kingston (Jamaica). Uit die periodes filterde hij kleine meesterwerkjes als *Het anagram van de wereld* (1984), *Door de naamloze vlakte* (1985) en *De voornamen van de maan* (1986). Momenteel is hij permanent vertegenwoordiger bij de UNO, in New York. Deze nieuwe en ongetwijfeld tussentijdse halte leverde hem de stof voor een magistrale roman *De eeuw die Beiroet heet*. Een meesterwerk dat de betere Marx Gijsen overtreft en in zekere zin de vergelijking met Douwes Dekker (Multatuli) doorstaat. Een turf van een boek dat men niet eerder leest dan na over één maannacht ijs te zijn gegaan.

De taal voorbij

Beïnvloed door het hemellichaam dat ons het meest nabij is, de maan, is het werk van Herman Portocarero iets als de zee die beroerd wordt door het gebod van eb en vloed, gedirigeerd door onbestemde maangodinnen. Geen concreet verhaal maar een angstig abstract wereldbeeld, vol *Weltschmerz* en vrijheidsdrang. Grootser dan het Streuvelsiaanse naturalisme en stil getuigend van een oerkracht die alleen nog maar in de genen van zeevolken als Vlamingen, Basken of Bretoenen besloten ligt, Hemingway niet te na gesproken natuurlijk.

Als men dit jongste werk van Portocarero leest kan men zich niet ontdoen van bekende beeldende herinneringen die het netvlies beroeren. Reeds in zijn vroegere werken, *Het anagram van de wereld* en *Door de naamloze vlakte* was de Italiaanse stripheld Corto Maltese (Hugo Pratt) herkenbaar maar in zijn jongste werk herkennen we de Brusselse tekonaars Schuiten en Peeters, grootmeesters van het magisch-realistisch, architecturaal beeldverhaal. In *De eeuw die Beiroet heet* worden de werken van het Brusselse duo in de herinnering gebracht: *De muren van Samaris*, *De koots van Urbicande*, *De toren* en *De archivaris*, kortom *De duistere steden*. Waar Schuiten en Peeters hun impressies in magistrale stripverhalen wisten vast te leggen doet Portocarero dat in heerlijk leesbare volzinnen, groots en architecturaal in opbouw, — een traditie van Vlaamse kathedraalbouwers getrouw — en bij tijden de taal voorbij. Dit is een Altamira van de literaire ziel.

Gustav Meyrink

De duistere stad is New York. Het eerste verhaal, *De neusgaten van het monster* (de krochten en hollen van de metro in deze wereldstad) liegt er niet om. Via de gang die onder de spiegelkast in zijn hotel begint krijgt de hoofdfiguur toegang tot de verborgen wereld in de stad. Het beeld is mooi, het is schatplichtig aan de aanhef van dat meesterwerk van een andere maanschrijver, de Oostenrijkse Jood Gustav Meyrink („Der Golem”). De vergelijking is treffend:

„Dat Mondlicht fällt auf das Fussende meines Bettes und liegt dort wie ein grosser, heller flacher Stein...” (Meyrink)

„In de deur van de spiegelkast, zag ik, ter hoogte van mijn linkerhand het blauwe neonlicht van het hotel aan de overzijde van de straat, die diepe barst in de nacht of misschien wel in de wereld” (Portocarero, „Beiroet”, blz. 7). Maar waar Meyrink vol overgave de magisch-realistische wereld binnenstapt kiest Portocarero voor een inferno in onze tragisch-realistische bureaucratie. „Ik leerde de administratieve terreur kennen van stempelkeizers, zeggeneraals, die de wereld van achter bureaus en loketten zien. Ik kreeg de grauwe uniformkleuren van verslagen legers.” (blz. 24).

Afvalleilanden en andere angst-dromen voorbij stelt de auteur, zeer nuchter en scherp: „Wanneer misdadigheid grootschalig genoeg wordt, dient zij steeds meer (generale?) belangen die tenslotte wel ergens staatsbelang worden.” (blz. 25). Portocarero herkent de „ruïnes van een industriële Piranesi” (blz. 50): „Het maatschappelijke leven is geen ballet. Het is een tocht met zware schoenen door slijk en steengruis” (blz. 51). Wij zijn industriële holbewoners, „in afgedankte treinstellen, — door drukke stations, waar de nog rijdende treinen de levenden verslinden, door luchtschachten en door lichtkokers, door barsten in de asfalt van des straten: naar buiten. De hete adem uit de neusgaten van het monster.” (blz. 51). Kings Cross ligt visio-nair en beangstigend op de loer.

Kanonnengieters

In deze waanzinnige twintigste eeuw herkent Portocarero zijn verlorengelopen, verdwaalde voorouders. Een glazen knipoog

(oog uitgeschoten?) naar de eerste wereldoorlog: „Dan de wonden van de eerste moderne oorlog: een familieruzie tussen kanonnengieters.” (blz. 57). Of raker nog: „Wisselagenten en kleine makelaars plegen regelmatig kollektief zelfmoord, maar hun leermeesters blijven professoraal glimlachen terwijl zij tijdig de premissen van hun redenering omkeren.” (blz. 59).

De maanschrijver proeft nog even tederheid: „Zo leerden wij onze kinderen de manen lezen: de liefde in de veertiende maannacht is een gave van de vruchtbaarheid, de moord bij nieuwe maan is gruwelijk, maar onvermijdelijk omdat zij onvermijdelijk is.” (blz. 78).

Reeds in dit eerste deel eist Madame Semiramis haar rol van

hoer en minnares op. De naam is niet toevallig gekozen. De Babylonische Koningin Semiramis (811-805 voor Kristus) zou de zogenaamde hangende tuinen van Babylon hebben aangelegd.

Alweer een (on)bewuste verwijzing naar de ordening in de chaos, het architecturale. Een link naar het stripverhaal van Schuiten en Peeters („De muren van Samaris”) past hier wel zeer treffend. Portocarero stelt: „De procédés van de grote geschiedschrijving toegepast op keukenafval hadden geen overtuigender resultaten kunnen geven.” (blz. 115).

De Onderwereld

Het tweede deel van het boek voert ons nog meer naar de die-

pere regionen van de onderwereld. Portocarero is te gast in dit Hades en hij beschrijft zijn ervaringen op magistrale wijze. Ook het derde deel, „Het congres”, — hoe aktueel in deze tijden — loodst ons langs herkenbare maar beangstigende (onder)werelden. De hoofdfiguur groet de gevaarlijke prinses, de eeuwige Janus-met-de-twee-gezichten, de raadselachtige, vreemde heersers met hun betonnen wetten, de bange bohémiens die uit de neusgaten van het monster pulken. De machtswellust, de schaamteloze intrige, het beangstigend anonimaat, de demonische dekadentie en de subtiële sensualiteit. Het laatste deel „de Hemellichamen” is als een positie Pandora-doos. Er is nog hoop dank zij de oerkracht, de natuur die al het kleine verteert en overschaduwt.

„De eeuw die Beiroet heet” is een meesterwerk, een monument uit de Vlaamse Letteren. Maar het duurt nog een tijd voor het de waardering meekrijgt die het verdient.

Lieven Demedts

— De eeuw die Beiroet heet, Herman Portocarero. Uitg. H., 795 fr.

Advertentie

PRK 82-82

WOORDEN ALLEEN
VOLSTAAN NIET.

In Guatemala, in Joegoslavië, in Kampuchea, overal in de wereld "verdwijnen" dagelijks mensen. Worden opgesloten. Gefolterd. Geëxecuteerd. Gewoon omdat ze een andere mening hebben.

Amnesty International komt voor hen op. Met schrijftakten, die dikwijls resultaat hebben. Maar die niet colstun.

Informatie verzorgen, acties organiseren kost geld. Veel geld.

En omdat Amnesty International onafhankelijk en onpartijdig wil blijven zijn ze afhankelijk van uw bijdrage. (Voor 1000 F fiscaal aftrekbaar.) Geef U bent vrij.

Amnesty International PRK 82-82
Kerkstraat 156
2008 Antwerpen
Tel. 03 271.16.16

AMNESTY
INTERNATIONAL

Over „heidense” gebruiken en rare vogels

Dankjewel kalkoen

„t Was weer zover het was weer Kerstmis, de kalkoenen waren dood, in ieder dorp in de Vlaanders was het feest, der wier gezongen en gezopen, aan jenever genen nood, voor de vader voor de Zoon en Voor de Geest...”

Misschien klinken deze woorden uit het liedje van de Antwerpse bard Wannes van de Velde u niet helemaal vreemd in de oren. Hij schetst hier in niet mis te verstane bewoordingen een essentieel deel van ons Kerstfeest, namelijk het nogal kopieus nuttigen van spijs en drank.

MENSEN die het kunnen weten beweren dat onze huidige Kerstviering een van oorsprong Germaanse traditie is. Er werd gejuift ter ere van de zon. We overdrijven waarschijnlijk wel wat als we het over fuiven hebben, zo erg werd er nog ook niet geswongen. De reden waarom het feest werd gevierd droeg een eerder somber karakter: men nam toen nog aan dat de zon tussen 21 december en 6 januari stilstond. Zon is leven, dat hadden onze knoestige, harige vooroudjes ook al in het snotje. Staat deze levensbron stil dan ziet de toekomst er ook niet zo direkt aanlokkelijk uit.

Alles werd dus in het werk gesteld om de goden zo gunstig mogelijk te stemmen. En dat waren er nogal wat die goden, iedereen had wel een *steen*, een *boom*, een *donderwolk* of één of andere *griezel* waarin hij/zij een godheid meenden te herkennen. Vanalles werd er aan deze goden geofferd: dieren, planten, eten, drank, vrienden en kennissen. Het Midwinterfeest of Joelfeest was dus het feest van de hoop op het licht van de nieuwe zon. De Roomse kerk koesterde het bescheiden plannetje om de ganse, tot dan toe gekende wereld, voor haar programmapunten te winnen.

Dit liep niet van een leien dakje. De koppige barbaren voelden er aanvankelijk weinig voor gekerstend te worden, vooral om dat ze dan afstand moesten doen van hun „heidense” verzetjes waarmee hun godsdiensten doordrenkt waren. Ze raakten pas helemaal van de kook toen ze vernamen dat ze hun rituelen moesten opgeven voor een vreemd geloof in een *kind*, geboren in een koeiestal, in doffe ellende, en gestorven aan een kruis tussen twee moordenaars!

Kristendom

Het werd de kerkelijke leiders stilaan duidelijk dat het spaak liep. De heidense grondslagen bleken zo hecht en sterk dat ze niet met wortel en tak konden uitgeroeid worden. Wilden zij die ongelikte zonneklopers voor het Kristendom winnen waren zij genoodzaakt de oerfeesten te laten bestaan, men gaf er een kristelijke bestemming aan. Wat lag er meer voor de hand dan dat men de winterzonnenevende omtoverde tot het kerstfeest, het feest van het Grote Licht voor de mensheid, de geboorte van de Heiland. Het kerstfeest zoals we het nu kennen draagt dus nog steeds een heleboel heidense sporen.

De verering van het groen en het licht is gebleven, en volgens sommigen nemen zij terug toe in deze tijd van groeiende ontkerstening. De aanhangers van deze theorie menen dit te kunnen zien aan de steeds grotere vlucht naar de kerstboom (plastic of puur natuur), en aan de voortdurend omvangrijker wordende schranspartijen. Tegen (heidense) gebruiken die tong, humor en gevoel voor humor strelen lijkt nu eenmaal geen kruid gewassen te zijn.

Er wordt dus aardig wat gebunkerd met de Kerst (of wil u het Joelfeest, Zonnefeest of Winterzonnenevende noemen).

Goed voedsel geeft immers kracht en leven. In een tijd waar de zon en de hele natuur in het teken staan van de vruchtbaarheid is het niet zo verwonderlijk dat deze tendens ook in de maaltijd is terug te vinden. Dat de feestvierder tijdens het overvloedige maal zich weleens de ware betekenis van het feest laat ontglijpen hoeft geen betoog, maar het Kerstdiner is en blijft het groot nummer van de dag. Lekker mag, kopieus moet!

Alle, in de loop van het jaar ondernomen pogingen tot vermageren ten spijt, vreten we ons een beroerte. Gezanik over eiwitten, koolhydraten en calorieën wuiven we lachend weg. De naald van ons badkamerweegschaaltje draait om z'n eigen as, de vloer van de eetkamer begint vervaarlijk door te buigen wanneer we na het dessert nog even de „vogeltjesdans” plegen. Kortom, dokters en diëtisten wrijven zich in de handen want na de Kerst- en Nieuwjaarsperiode doen zij weer gouden zaken.

Deze periode van hoop op licht eist ook zijn slachtoffers.

„Heidense” gebruiken zijn onweerstaanbaar.

We hebben het hier niet over de benevelde fuifnummers die tegen een boom of lantaarnpaal aankachelen, of de eigenwijze vaders die menen hun kinderen te moeten trakteren op iets te onstuimig vuurwerk en achteraf in het ziekenhuis heel wat lapwerk dienen te ondergaan.

Pluimvee

Driewerf neen! we hebben het over onze gevederde vrienden, en meer bepaald de *kalkoen*. Als er één diertje is waarvoor de

De kalkoen siddert en beeft als hij de eerste kerstballen ziet verschijnen, van angst steekt hij zijn kop in de grond of de veren... Onder de kalkoenen bevinden zich natuurlijk ook cynici, die denken grappig te zijn door aan hun collega-kalkoen te vragen „Wat doe jij dit jaar met Kerstmis?”

Maar vanwaar dit gebruik? Waarom die vogel? Vanwaar komt hij?

Een beetje geschiedenis is hier op zijn plaats.

Columbus ging in 1492 op de Bahama-eilanden aan wal en was onmiddellijk verkikkerd op dit land met zijn weelderige fauna en flora. In het bijzonder trof hem een in het wild levende vogel, vreemd gevormd zonder overeenkomsten met ander hem bekende vogels. Daar het beslist geen grasparkiet en nog minder een pinguïn was, veronderstelde hij dat het een soort exotische pauw was. Door een aantal Indianenstammen werd deze vogel ten zéerste gewaardeerd als gebrad. Zij konden hem dan ook bijzonder smakelijk bereiden.

De bemanning van de *Pinta*, de *Nina* en de *Santa Maria* deden zich snel aan dit gevogelte te goed, een welkome afwisseling na 69 dagen zeereis waarbij *scheurbuik* had toegeslagen...

Toen Christoffel Columbus huiswaarts keerde nam hij enige exemplaren van deze „pau-

van Indië te hebben bezocht, daarom kreeg de vogel de naam „Toka”, wat in de taal der Tamils „pauw” wil zeggen. De Toka werd spoedig een dure delicatesse aan het Spaanse Hof. Joodse kooplieden roken een zaakje en begonnen de vogel op grote schaal te fokken en te verhandelen. Dit was een schot in de roos, de naam Toka werd in het Hebreeuws verbasterd tot „Tukki”, wat in het Engels dan weer „Turkey” werd.

Grieken

Hoewel dus wordt verondersteld dat wij onze *kerstkalkoen* aan de Spaanse ontdekkingsreizigers te danken hebben — Cortés moet in Mexico van de Azteken hebben geleerd kalkoen aan 't spit te eten — is het wel merkwaardig dat een Grieks treurspel reeds een koor van kalkoenen opvoert. Zij wenen in dit spel over de dood van koning Meleager van Macedonië, die de vogels uit een vreemd land, ver over de zee, had meegebracht naar Griekenland. De oude Grieken noemden de vogel dan ook *Meleagrides*.

Maar of de kalkoen nu wel of niet door de conquistadores is geïmporteerd, vrijwel zeker is dat hij van Amerikaanse nationaliteit is, en dat hij in de VS steeds razend populair is geweest.

In de oude 17e-eeuwse kronieken van de Pilgrimfathers kunnen we lezen dat tijdens hun uitbundige Thanksgivingfeesten, de kalkoen als hoofdschotel werd opgediend. Gedurende de feestelijkheden wilden zij met het eten van de vogel hun dank betuigen aan God voor de overvloedige oogsten die hij hun het afgelopen jaar had geschonken.

Wellicht heeft deze symbolische betekenis ertoe bijgedragen dat de kalkoen later ook tijdens het kerstfeest, een feest dat immers gevierd wordt ter ere van de vruchtbaarheid, zo'n traditioneel gerecht is geworden. Het Thanksgivingfeest dat in Amerika nationale feest- en dankdag is, wordt gewoonlijk gevierd de laatste donderdag van november. Geen enkel gezin kan het daar dan zonder kalkoen stellen, stilaan werd dit ook het geval bij de kerstviering. Dit gebruik waaide van over de grote plas naar hier. De kalkoen prijkt nu bovenaan de lijst der populaire kerstspijzen.

Bedenk dus, beste vrienden, wanneer u dit jaar het laatste kalkoenenbotje afgesabbeld op uw bord werpt, dat dit smakelijk gebrad als dankoffer heeft gefungeerd voor het goede dat u in het afgelopen jaar heeft mogen genieten!

(ts)

De kalkoen, een rare vogel van Amerikaanse nationaliteit.

kerstperiode een ware holocaust is, dan is dit wel de kalkoen. Deze vogel heeft van in zijn prilste jeugd de somberste vooruitzichten. Nog voor het beest zijn persoonlijkheid kan ontplooiën, komt het op de feestdis terecht, binnenband eruit, een paar kilo *farce* eringestouwd en hop de oven in.

wen” mee. Zijn vorstin, koningin Isabella zou dit ten zéerste op prijs stellen. Op 13 maart 1493 zette Columbus de eerste Kalkoen neer op Europese bodem. Dit besefte hij echter niet, net zo min als hij besefte Amerika te hebben (her)ontdekt. Hij verkeerde nog in de waan een stuk

Lang voor Columbus, bij de Oude Grieken, had men het ook al over de kalkoen. Wie bracht de kalkoen dan mee van over de Grote Plas naar het Europese vasteland?

In extremis

Kasparov wereldkampioen

In het Spaanse Sevilla is Kasparov dan toch wereldkampioen schaken gebleven. In extremis weliswaar. Bij de laatste zet. Want Anatoly Karpov leidde met 12-11 bij het ingaan van de laatste partij. Alleen een wonder kon Kasparov nog redden en daarin geloofde eigenlijk niemand meer.

OMDAT de titelverdediger erg mat schaakte, weinige originaliteit in zijn spel kon leggen en in niets geleek op de vroegere beeldenstormer.

Hoog Spel

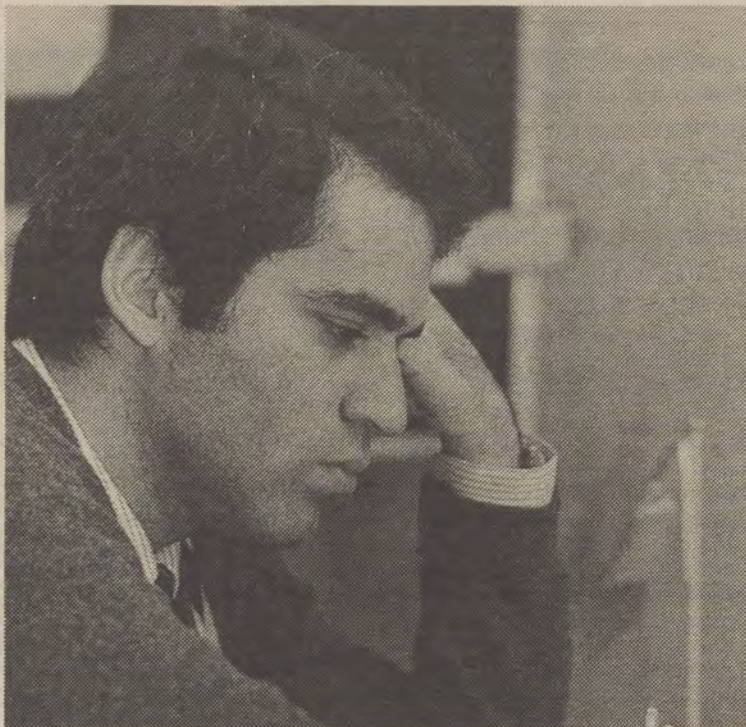
Kasparov was nochtans als groot favoriet van start gegaan. Zijn superioriteit werd in het milieu slechts bij hoge uitzondering (door Spasski bijvoorbeeld) omstreden. Maar Karpov wilde de laatste (?) kans grijpen. Hij had zich goed voorbereid en verscheen uitgerust aan de tafel. Hij liet nooit los en schaakte op routine en discipline. Kasparov verwierf nooit echt evenwicht en met het vorderen van de tijd (en de wedstrijd) maakte hij alsmaar minder indruk. Hij oogde vermoeid en in zijn omgeving zocht

men al naar verklaringen voor de nederlaag. Het heette dat Kasparov teveel bezig was met „andere” zaken. Het uitgeven van zijn biografie „Hoog Spel” bijvoorbeeld.

Verder werd aangevoerd dat beide heren in al die jaren zo'n honderd-twintig keer tegenover elkaar hadden gezeten en daaraan bijna fataal ziekteverschijnselen moesten overhouden. Dat kan natuurlijk maar dat geldt dan zowel voor Karpov als Kasparov.

Ongezouten

Gelukkig voor hem kon Kasparov op de valreep nog eens beslissend toeslaan. Hij herstelde in de ultieme wedstrijd het evenwicht (12-12) en behield daardoor zijn wereldtitel. Zoniet zou hij er in de Sovjetunie heb-

Kasparov wereldkampioen schaken.

ben kunnen van lusten. Want de Russische Jood wordt door de autoriteiten nog steeds niet in het hart gedragen. Hij zorgt daar

overigens zelf voor door ongezouten verklaringen af te leggen (over onder meer de bestemmingen van het prijzengeld...).

Kasparov blijft dus nog minstens drie jaar wereldkampioen en misschien zal hij in die tijd rust en evenwicht vinden. Want door de kenners wordt hij nog altijd als een „zeer grote” beschouwd. Als een aanvaller en een durver. Of Karpov zich dan na al die tijd nog als een tegenstander zal kunnen aanbieden moet worden afgewacht. Maar in de schaakwereld houden reputaties lang stand. Fide-voorzitter Florencio Campomanes is een levend bewijs. Voor een paar jaar was de grote baas fel omstreden en men hield „zijn val” voor mogelijk. Maar intussen herstelde Campomanes zijn gezag en begon een regelrechte afrekening met zijn tegenstanders. De enen maakte hij monddood en de anderen sloot hij doodeenvoudig uit. Campomanes stoort zich niet langer aan de vrijheid van meningsuiting. Hij heerst en verdeelt. Door het verlenen van gunsten (gratis reises) en het uitdelen van straffen.

Men moet geen schaker zijn om ergens toch geboeid te worden door dit vreemde wereldje waarin blijkbaar alles kan. Het gekste eerste zelfs.

Flandrien

Doelman in levensgevaar

Niemand is nog veilig

Het geweld op en rond de voetbalvelden is nog lang niet onder controle. Er was Nederland-Cyprus en er was Hajduk Split-Marseille. Twee wedstrijden met incidenten waarover de Uefa helemaal verschillend oordeelde. Omdat de belangen niet dezelfde waren. Over de feiten bekommerde men zich minder.

Doelman, kop van jut...

VORIGE week in Italië veranderde de situatie nog. Tijdens de match A.C. Milan-Roma werd de bezoekende doelman Tancredi tot tweemaal toe getroffen door een voetzoeker. Hartmassage hield de ongelukkige in leven. De wedstrijd werd uitgespeeld om het publiek niet te mishagen.

Ultras

Zover zijn we dus. In Italië was men overigens niet aan zijn proefstuk. Alleen al dit seizoen werden drie wedstrijden om soortgelijke voorvallen voor de groene tafel beslecht. Pisa-Napels (27 september) en Juventus-Cesena (22 november) werden op forfaituitslagen (0-2) teruggedraaid omdat de thuisploeg nu eenmaal verantwoordelijk is voor de orde in het stadion.

Merkwaardig detail: in Milaan was de dader (geïdentificeerd met de hulp van de zogeheten „ultras”

van de thuisploeg) ene Luigi Sacchi, een drieëntwintigjarige werkloze uit Vigevano, die al eerder betrokken was bij incidenten tijdens een wedstrijd in de tweede klasse...

Gevaarlijk

Het bewijst alleen maar dat een gerichte bestrijding met de hulp van clubs en voetbalbonden absoluut noodzakelijk is geworden. In

de verschijnselen zit namelijk een systeem. Te lang hebben de voetbalinstanties zich verschuild achter nietszeggende argumenten. Het topvoetbal, dat in al zijn geledingen ruikt naar geld, moet zichzelf beginnen beschermen en daarvoor desnoods een prijs betalen. Letterlijk dan.

Dat de Uefa in gelijksoortige omstandigheden andere maten en

gewichten gebruikt bij de „beoordeling” — bij Holland-Cyprus was zelfs geen sprake meer van een veroordeling — is een kwalijke zaak. Hogere sportinstanties leven te vaak te ver boven de realiteit. Ze zijn onderhevig aan invloeden die andere dan zuiver sportieve belangen beogen. In tijden van commercialisering is dit duidelijker én gevaarlijker dan ooit.

Steylaerts kronkelkoning

RAYMOND STEYLAERTS is in het Duitse Moenchengladbach voor de zesde keer wereldkampioen artistiek biljarten geworden. Raymond is in zijn specialiteit een vaste waarde. Net als de Luikenaar Leo Corin overigens.

Het artistiek biljarten leeft, zeker bij ons, een schaduwbestaan. In Vlaanderen wordt het gebeuren nu eenmaal gedomineerd

door de driebanders. Door Ceulemans en Dielis die al die jaren de publiciteit naar zich toe halen.

Waar natuurlijk nog bij komt dat artistiek biljarten een echte „specialiteit” is met opgelegde figuren en voor de buitenstaander onmogelijke kronkels. We kijken in verwondering en bewondering zonder er echt veel van te begrijpen. Al kunnen we wel raden dat het beheersen van dit vak grote

vaardigheid en zelfs kunst vereist. Vandaar dat Steylaerts recht heeft op erkenning en waardering. Overigens heeft hij occasioneel ook al bewezen dat hij de andere disciplines — het driebanden onder meer — aankan wanneer hij zich daar echt op toelegt. Kan ook moeilijk anders wanneer men hem die onwaarschijnlijke kronkels haarscherp op het laken ziet uittekenen.

Klubs machtiger dan Bond

DE Belgische nationale volleybalploeg heeft noodgedwongen forfait verklaard voor het Olympisch kwalificatietornooi dat begin volgend jaar in Nederland wordt georganiseerd.

Omdat de clubs nu eenmaal niet bereid waren hun spelers af te staan. Het hemdje dat nader is dan het rokje.

Vandaar ook geen herschikking van de competitiekalender. Wel de belofte dat het in de toekomst allemaal beter zal zijn, dat er volop zal worden samengewerkt.

We kunnen een glimlach moeilijk onderdrukken. Zeker wanneer we lezen dat een bestuurslid van Lennik praatte met het BOIC over de aan het volleybalverbond toe-

gezegde steungelden. Die zouden door de niet-deelneming niet in het gedrang komen. Een vreemde redenering niet? Of zou het kunnen dat betrokken bestuurslid sponsor is van klub en BOIC en als dusdanig zijn eigen wil heeft doorgedrukt? Zo ja, hoe onafhankelijk zijn bonden en clubs dan nog? Maar verbazen over een en ander doen we ons al lang niet meer.

SPORT

Om niet vlug te vergeten

Horowitz is geen pianist

Vorig jaar schrijven wij dat mat Anthony Horowitz zich een nieuw talent aankondigde, dit in verband met het verschijnen van *Daar ga je, Frederick K. Bower* (nu met een nieuw omslag van André Sollie) en dit jaar moeten wij dat bevestigen.

De Malteser erfenis is een thriller, die je kunt lezen van 10 jaar, maar ook op je tachtigste.

ZOALS de titel reeds laat vermoeden gaat het om een parodie (plastische? persiflage?) op het Dashiell Hammett-verhaal, dat beroemd werd in zijn filmversie van 1941, van John Huston en met Humphre Bogart. Trouwens in oktober starten de filmopnamen voor deze nieuwe versie, grotendeels gefinancierd door de British Children's Film Foundation.

Is het boek soms wat moeilijk — maar mag dat een keertje? — de lezers zullen smullen van de

opeenvolgende grappen — allemaal op niveau.

Humoristische detective

Er loopt bijvoorbeeld een professor in rond, die de computerfraude heeft uitgevonden, vijf jaar vóór de computer werd uitgevonden. Wat dacht je van de oudere broer van de held, die inkomende rekeningen klasseert onder de A van afval. Het is natuurlijk, zoals het hoort in dit genre, ook een beetje een bloeddorstig boek, en

er vallen nogal wat doden. Het geweld bij Horowitz is echter zoals hij in een recent interview verklaarde: het geweld van een *Tom en Jerry* of *Indiana Jones*. Zelfs de duiven van Trafalgar Square worden op een bepaald ogenblik vermoord, door hen giftig voer te voeren. Dat doet de Dikke Man, de grootste misdadiger van Engeland, omdat hij een bon kreeg voor een verkeersovertreding. De achtervolging in het grootwarenhuis tijdens de kerstperiode is ook fataal voor de Kerstman. Maar dan staat er weer de humor die onze jonge held naar het Londen restaurant „Je Grootje” brengt, waar ze niet alleen enorme grote hamburgers serveren, maar waar de diensters allemaal grootmoeders zijn, er loopt er zelfs één rond in een metalen looprek.

Film en televisie

De auteur Anthony Horowitz is 32 jaar geleden geboren in

Londen en woont daar nog steeds. Trouwens de stad — niet specifiek Londen, maar de stad als geheel — speelt dikwijls een decoratieve rol in zijn tot nu toe 14 boeken. (Dit is pas de tweede in 'het Nederlands!') Zijn eerste, *Daar ga je, Frederick K. Bower*, verscheen in 1986. Soms werkt hij wel 23 per dag aan zijn wordprocessor. Maar als hij zich al eens kan losrukken zijn zijn hobbies fietsen, cinema en theater, terwijl hij ook een niet onverdienstelijk goochelaar is. Hij schreef voor televisie, waar hij enkele afleveringen schreef voor het in Engeland razend populaire *Robin of Sherwood*, en ontwikkelde de op dit ogenblik op BRT en VERONICA lopende tv-reeks: *Crossbow - De Kruisboog*. De oorspronkelijke roman hiervan verschijnt eind november.

Dat dit alles niet ongezien voorbijging weten we door zijn nominatie voor de Carnegie Medal —

jaarlijkse bekroning voor een voortreffelijk kinderboek, in het Engels geschreven en in GB verschenen.

Het is ook uitkijken naar het in januari 88 te verschijnen fantastische verhaal *Kernenergie voor de duivel*, waarin Horowitz weer een geheel ander aspect van zijn kunnen toont.

Horowitz. Een naam bekend door de wereldberoemde pianovirtuosoos, maar weldra ook als auteur, want Horowitz is op weg naar de top, en hij heeft er recht op.

— De Malteser erfenis. Anthony Horowitz. Vertaling Annemarie van Ewyck. Uitg. Facet, Antwerpen. 144 blz. 350 fr. (vanaf 10 jaar)

Anton van Wilderode te Diksmuide, Vlaamse staatsprijs, voor een Vlaams-nationaal dichter.

Bekroning van een merkwaardige loopbaan

Staatsprijs voor Anton van Wilderode

EEN onverwacht maar daarom niet minder mooi compliment kreeg de dichter Anton van Wilderode dinsdagavond in het TV-programma Argus. Voetballer Leo Van der Elst bekende er regelmatig een gedicht te lezen van Anton van Wilderode. De Club Brugge-speler kent van Wilderode tevens van de IJzerbedevaarten waaraan hij elk jaar deelneemt. Zo hoor je het ook eens uit een onverwachte hoek!

Om u alleen maar te zeggen, lezer, dat het lezen en smaken van poëzie niet alleen voor een kleine groep gegadigden is weggelegd. Wanneer poëzie bevatte-lijk is kan ze inderdaad door iedereen gesmaakt worden.

Dat vond ook de jury die van Wilderode onlangs met de driejaarlijkse staatsprijs bedacht, omdat zijn poëzie communicatief is, helder geformuleerd en zeer betrokken op leven en wereld.

In een vraaggesprek noemde van Wilderode zich verwend. Het is vrij ongewoon dat een dichter — en zeker een Vlaams-nationalist — zo kort op mekaar bekroond wordt. 1979, de staatsprijs voor poëzie, dit jaar de SABAM-prijs en de driejaarlijkse staatsprijs voor zijn hele werk. En toch moet het hem niet verwonderen.

Van Wilderode is de meest geliefde van onze dichters en mag gerust geprezen worden om zijn

hele werk, de vertalingen inbegrepen!

Het kan misschien verwonderen dat een Vlaams-nationalist die zijn overtuiging in poëzie uitdrukt met staatsprijzen bedacht wordt. Het bewijst de grootheid van zijn werk. Wij kijken dan ook met grote verwachting uit naar het werk dat Rudolf Van de Perre over het werk van van Wilderode in voorbereiding heeft. De redactie van dit weekblad wenst van Wilderode te feliciteren met de terrechte erkenning!

Onze felicitaties gaan eveneens naar Monika van Paemel die de staatsprijs voor proza werd toegekend voor haar merkwaardige roman „De Vermaledijde Vaders”.

Advertentie

Weekendreizigers, globetrotters, zondagswandelaars, auto-sleutelaars en stafkaartlezers kunnen de gids of kaart die ze al jaren zoeken bij de VTB-VAB boekhandel vinden...

Wegen- en wereldkaarten, toeristische kaarten, allerhande reisgidsen, stafkaarten, wandelkaarten enz. U vindt het allemaal bij de VTB-VAB boekhandels.

U komt ter plaatse (elk VTB-VAB kantoor heeft een boekhandel) of u maakt thuis uw keuze uit onze gratis catalogussen.

NEEM KONTAKT MET: VTB-VAB BOEKHANDEL ST. JAKOBSMARKT 45-47 - 2000 ANTWERPEN - 03/220.34.34

NR 1 IN VLAANDEREN VOOR KAARTEN EN GIDSEN

Voor meer inlichtingen: Sint-Jakobsmarkt 45, B-2000 Antwerpen - telefoon 03/220.34.34

Advertentie

MEUBELN "DE KEIZER"
Salons Kleinmeubelen Lusters Geschenkartikelen

Onklopbare prijzen in kleinmeubels en salons
(speciale voorwaarden voor trouwers)

Openingsuren: Di, wo, vrij van 13 tot 19 u.30
Do, zat van 10 tot 19 u.30
Zondag van 14 tot 18 u.

Zaakvoerder
Staf Kieseckoms

KEIZERSTRAAT 2 1740 TERNAT - 02-582.22.22
(op slechts 15 km van Brussel centrum)

Het VU-partijbestuur deelt mee...

Na afloop van het Volksunie-partijbestuur van maandag 21 december j.l. heeft algemeen voorzitter Jaak Gabriëls volgende mededelingen verspreid ten behoeve van de pers...

Informatie

Het kan logisch lijken dat de eerste kaart voor de regeringsvorming toegevoegd werd aan de Waalse socialisten. Toch heeft het Partijbestuur van de Volksunie een aantal fundamentele bedenkingen.

Na 156 jaar België is het onaanvaardbaar dat iemand die belast wordt met een informatie-opdracht, in dit geval de heer G. Spitaels, de taal van de meerderheid van de bevolking niet machtig is. Even onaanvaardbaar acht de Volksunie het feit, dat de heer Spitaels voorzitter is van de partij die niet alleen Happart opgeblazen heeft tot een Waals-nationaal monument maar die tevens heel haar kiescampagne heeft opgebouwd rond deze figuur die nog steeds wetten en rechtspraak aan zijn laarzen lapt.

Bovendien vindt het Partijbestuur van de VU het helemaal niet verheugend dat haar voorspelling van voor 13 december is uitgekomen. De stembusdag is pas voorbij, en reeds speelt Wallonië opnieuw de eerste rol.

Het heeft er veel van weg dat enkel

Nieuwjaar met VNOS

Het eerste VNOS-programma van de Vlaams-Nationale Omroepstichting gaat door op vrijdag 1 januari 1988 om 19.15 uur op BRT-1 en bevat volgende onderwerpen:

- terugblik op 1987;
 - commentaar bij de actualiteit;
 - „Vlaanderen een wereld groot”, een reportage met twee jonge Vlamingen die voor drie jaar op wereldreis vertrekken;
 - nieuwjaarsboodschap door VU-voorzitter Jaak Gabriëls;
- Dit nieuwjaarsprogramma wordt muzikaal omlijst door het trio B.T.W.

Advertentie

de Waalse uitslag determinerend en van belang is. In zoverre dat de partij die de onwettelijkheden van Happart jarenlang heeft opgehouden, nu de kaarten mag schudden.

Vlaams overleg

Op Vlaams niveau lijdt het voor de VU niet de minste twijfel, dat bij de Vlaamse regeringsvorming volledig autonoom en zelfstandig moet optreden worden. De onderhandelingen voor de Vlaamse regering mogen in geen enkel geval gekoppeld worden aan deze voor de centrale regering.

Ledenwerving 1988

Volgende afdelingen werven in de voorbije maand een aantal nieuwe leden. Hier het lijstje. Met onze dank en veel moed om in 1988 op deze weg verder te gaan!

1. VU-Hofstade	38
2. VU-Meerhout	29
3. VU-Waregem	24
4. VU-Antwerpen	23
5. VU-Munsterbilzen	19
6. VU-Roeselare	19
7. VU-Bazel	15
8. VU-Spermalie	15
9. VU-Middelkerke	10
10. VU-Ieper	9
11. VU-Gent-Muide	9
12. VU-Gent-Sint-Pieters	9
13. VU-Sint-Niklaas	9
14. VU-Bilzen	8
15. VU-Deurne	8
16. VU-Genk	8
17. VU-Izegem	8
18. VU-Lo	8
19. VU-Brussel	7
20. VU-Deinze	7
21. VU-Hamme	7
22. VU-Kaprijke	7
23. VU-Wevelgem	7
24. VU-Wilrijk	7

Verder roept de VU alle Vlaamse partijen op voor overleg over een gezamenlijk strategie. Terwijl de Franstaligen eensgezind naar de staatshervorming toelevten en deze handig voorbereiden, treden de Vlamingen alweer onvoorbereid en in verspreide dagorde op, zonder toekomstvisie en zonder vastberaden Vlaamse wil.

Migranten

Tot slot heeft het Partijbestuur van de VU aan volksvertegenwoordiger Vic Anciaux de opdracht gegeven zijn beleidsnota van 1978 inzake het migrantenbeleid dringend te actualiseren.

In de loop van januari zal deze geactualiseerde visie voorgelegd worden aan de publieke opinie en vertaald in wetgevende initiatieven.

Laatste gemeenteraad met nodige heibel VU-bezwaar tegen benoemingen te Aalst

Op de gemeenteraad van vorige week in Aalst kondigde VU-fractieleider Jan Caudron aan, dat hij bij de gouverneur bezwaar had aangekend tegen de benoeming door de CVP-PVV-meerderheid, van twaalf kinderverzorgsters. Hij steunde hierbij op de fusiewetgeving die zegt dat personeelsleden die van voor de samenvoeging in dienst zijn, bij voorrang op alle anderen moeten benoemd worden.

Wat is in Aalst niet gebeurd, vandaar de klacht die ook door enkele benadeelden ten persoonlijke titel is ingediend. Caudron werd bijgetreden door zijn collega's Monsieur en Van Mossevelde, die uitspraken van zowel de gouverneur als de minister van Binnenlandse Zaken ter staving aanhaalden. Alleen voor de meerderheid was dat nog niet overtuigend genoeg, want de burgemeester wou de beslissing niet herzien en zou de uitspraak van de gouverneur afwachten.

„Zaak M.”

Ook bij de bespreking van de begroting van het stedelijk ziekenhuis sloeg Caudron nagels met koppen. Waarom houdt het OCMW-bestuur niet streng de hand aan het kumulatieverbod voor de dokters, hoewel het wettelijk uitstekend gewapend is om orde op zaken te stellen? Nu hevelen ze zo-

Op tweede kerstdag Amnestieavond te Overijse

Op tweede kerstdag, zaterdag 26 december te Overijse een amnestieavond met als thema: Eerherstel voor Vlaanderen.

Hier het programma:

Om 19u.15 in de St.-Martinuskerk, Justus Lipsiusplein een eucharistieviering.

Om 19u.45: Fakkeltocht door de oude dorpskern. Vertrekpunt: Justus Lipsiusplein.

Om 20u.30 in het Gemeentelijk Cultureel Centrum Den Blank, optreden van Miel Cools.

Om 21u.30: Gelegenheidstoetspraak door oud-senator Bob Maes.

De amnestiemaniëfestatie is een organisatie van VU-Overijse in samenwerking met VU-Hoeillaart, VU arr. H.V. en VU-Nationaal.

In een sfeer van Vrede en Nooit Meer Oorlog!

personeelsuitgaven, herinnerde de interpellant tenslotte de OCMW-verantwoordelijken op de besluiten van de OCMW-trefdag, die in november in Brussel werd gehouden.

Daar het de laatste gemeenteraadzitting van het jaar betrof, kwam de traditionele amnestiemotie van Willy Van Mossevelde ook weer aan bod. Zoals afgesproken zonder dat er commentaar werd bij gegeven, wat de indiener ervan toch niet belette de hoop uit te spreken dat zijn voorstel ooit nog eens overbodig wordt. Danny Denayer van zijn kant had bedenkingen bij het feit dat de sleutel van de stadsterreinen aan vreemden werd meegegeven om er 's avonds afval te komen storten. Volgens schepen De Maght heeft hij zich daarover echter geen zorgen te maken, want er was niets abnormaals aan de hand. Wat daar gestort werd was slib, dat later naar de Victor Bocquestraat zou worden afgevoerd.

Ook de vraag van Denayer naar een onderzoek over het feit dat jongeren van TAK door een huisbewaarder werden bedreigd met een wapen, werd weggewuifd. Het gaat hier namelijk om feiten waarover het gerechtelijk onderzoek dient afgewacht en bovendien om personen, waardoor de vraag eigenlijk in de besloten zitting diende behandeld. Denayer diende zijn betoog ook wel eens te onderbreken om de storende houding van de PVV-fractieleider, die blijkbaar moeilijk kon verteren dat de Aalsterse persmedewerkers hem daags voordien met de citroenprijs hadden bedacht.

Tönnissteiner

is vooral een gezondheidswater!

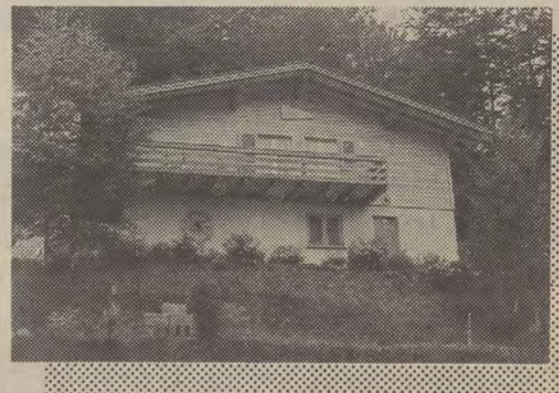
Eeuwen geleden spraken de Romeinen reeds van de buitengewone gezondheidseigenschappen van «Tönnissteiner Sprudel». In latere tijden vestigden de toenmalige mineralenkenner herhaaldelijk de aandacht op het bronwater van Tönnissteiner. Ze prezen het niet alleen aan als een heerlijk dorstlessend middel, maar ook en vooral om zijn samenstelling met magnesium en calcium. Hun lovende rapporten werden zelfs teruggevonden tot in... vierhonderd jaar oude oorkonden. Bij de bron vindt men oude schriften als «fons sanitatis, effectu mirabilis» (= gezondheidsbron, wonderbaar in haar inwerking en «de beroemdste bron onzer tijdrekening».

Tönnissteiner Sprudel is speciaal geschikt voor:

1. ziekten der urine-afvoerkanaalen.
 - a) reinigen der nieren, urinewegen, blaas- en voorstanderklier (prostatitis).
 - b) reinigen bij nierstenen; ook fosfaat- en karbonaatstenen.
 2. chronische maagslijmvliesontsteking. Herstellen na darmontsteking. Zenuw- en functionele storingen.
 3. chronische ontsteking der luchtpijpen (pharyngitis tracheitis, chronische spastische bronchitis, allergische huidaffectie).
 4. ziekteverschijnselen bij de stofwisseling. Urinezuur diathese met haar gevolgen. Jicht.
- Nu in alle drankwinkels van België.

Import ABTS - Tiense steenweg 63 - 3040 Bierbeek Korbek-Lo - Tel. 016/46.03.11

Vakantiewoningen in gans Europa Dokumentatie gratis op aanvraag

Vakantiewoningen De Maerschallck

Antwerpsestraat 454
2650 BOOM

03/888.44.07

03/888.56.55

Leefmilieu en economie aan de orde

Oostvlaamse provincieraad wil beiden verzoenen

De provincieraad van Oost-Vlaanderen is zich bewust van het belang van de bescherming van het leefmilieu. De raad vergaderde op 3 november uitsluitend over dit onderwerp. Als principes voor het leefmilieubeleid stelt de provincie Oost-Vlaanderen een verzoening tussen de zorg voor het leefmilieu en de economische belangen.

Deputé De Mol kondigde reeds van in het begin van het debat aan dat de stofhinder door opslag van kolen en ertsen in de kanaalzone spoedig verbetering zou moeten vertonen daar de bedrijven geen exploitatievergunning meer zullen krijgen. Voor de Kanaalzone Gent-Terneuzen wordt thans gewerkt aan het inventariseren van de bedrijven met vermelding van hun vergunningen en de actuele toestand na controles. Alles zal in een databank gebracht worden.

Mercaptanen

Vanwege de verschillende frakties was er heel wat belangstelling voor de diverse milieuproblemen.

VU-provincieraadslid **Johan Beke** pleitte ervoor het „ad hoc”-beleid van de deputatie om te zetten naar een doelgericht milieumanagement. Hij stelde vast dat de bedrijven te veel ruimte krijgen, omdat de parketten maar laten begaan. Het onderzoek

van Greenpeace in de Gentse binnenwateren en de kanaalzone bewijst dat er heel wat problemen zijn, zoals bacterie- en cadmiumvervuiling. Ook uit de milieuscanning lijkt dat 1/4 van de opgemaakte processen-verbaal van ernstige aard zijn.

Tot in het Meetjesland kan men vandaag de mercaptanengeur reeds ruiken, niettegenstaande hierover al jarenlang protest klinkt. Het afleveren van exploitatievergunningen klasse 1 is nochtans een bevoegdheid van de deputatie, dus kan men zich toch wel de vraag stellen wat hier fout loopt. Vele bedrijven leven hun vergunningen niet na. Men moet geen schrik hebben voor strenge milieunormen, vond Beke, want op termijn hebben de bedrijven er zelf baat bij.

Diverse raadsleden hadden vragen over de werking van de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, waarvoor de provincie jaarlijks honderden mil-

joenen moet bijdragen. **Mark Stals** (VU) betwistte dat de provincie niets met de VWZ te maken heeft, zoals onlangs door deputé Pernod gesteld werd. De provincies maken de meerderheid van de bestuurders uit zodat zij het beleid bepalen. Stals had sterk de indruk dat de Raad van Bestuur van de VWZ bepaalde zaken zomaar slikt en de lasten ervan dan naar de provincies doorschuift. Het zou gewenst zijn de gedeputeerde-bestuurder met deskundigen voor te lichten.

Andere raadsleden hadden vragen over de geplande fusie tussen VWZ en WZK, waartegen heel wat verzet is gerezen uit diverse zijden (zelfs vanwege het VEV). Ook de geplande structuur wordt zelfs van binnenuit de VWZ betwist, ten voordele van een provinciale structuur. Hoe zullen trouwens de provincies de financiële lasten in de toekomst moeten dragen? Dragen de provincies niet te veel bij ten voordele van de industrie?

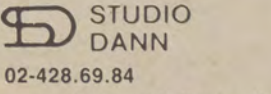
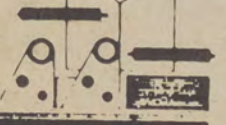
Zelfzuiveren

Deputé De Cuyper, die id is van de raad van bestuur van de VWZ schetste de ontstaansgeschiedenis van deze parastatale en haar werkingsproblemen: een klein personeelska-

der, verminderde investeringskredieten, de verplichting tot overname van gemeentelijke infrastructuur en lopende investeringsprogramma's. De voorbije jaren is echter gebleken dat de verhouding 80/20 voor provincies en industrie een reële verhouding is. Steeds meer industrie gaat zelf zuive-

ren. De provincies betalen echter voor al hun inwoners zodat hen de last van zelfzuiveren bespaard blijft. De mogelijke samenwerking tussen de waterzuiveringsmaatschappijen is een zaak van de Vlaamse raad waar de raad van beheer van deze maatschappijen zich evenwel tegen verzet hebben.

DRUKKERIJ VAN LINDEN Alle drukwerken Pastoorstraat 16-17 WILLEBROEK Tel.: 03/886.62.89 03/886.92.93. Aanneming Begravenissen.	 KORTESTRAAT 15-19 B-2650 BOOM ☎ 03/888.69.35	Aanbevolen huizen DE PRIJSBREKER van het goede meubel Groenstraat 84, 2000 Antwerpen Tel. 03/236.45.31 Open van 10 tot 19u. Zondag gesloten		
Etn. BERT pvba Assesteenweg 101-103 TERNAT Verdelers VOLKSWAGEN - AUDI - M.A.N. - PORSCHE 924-944 Diensten: verhuring lange termijn: D'IETEREN LEASE korte termijn: AVIS Personenwagens en vrachtwagens Tel.: 02/582.13.12 02/582.04.10	 baron ruzettelaan 78 8320 brugge 4 baan brugge - oostkamp 050/35 74 04	 In maatwerk ZO'VEEL BETER meesterkleermaker Vermees STEENHOUWERSVEST 62 ANTWERPEN T: 231.30.83	Werkhuizen der Kempen LUDO HERMANS Fraikinstraat 20 2410 HERENTALS VLAGGEN REKLAMEARTIKELEN ZEEFDruk Tel.: 014/21.12.07	
Guido NUYTENS Longtinstaat 126 1090 Brussel SANITAIR — ZINK ROOFING LOODGIETERIJ GASVERWARMING Tel. 426.19.39	GELD Onmiddellijk te bekomen bij FRANS VAN MOORTER Vijfhuizen 6, Erpe Tel. 053-78.10.09 en 053-21.27.57	 STUDIO DANN 02-428.69.84 — Industriële fotografie — Mode/architectuur — Huwelijksreportages Leon Theodorstraat 36 1090 Brussel	GEORGES DE RAS PVBA Autocars, autobus, ceremoniewagens, begrafenisondernehmung Hoogstraat 20, Lede Tel. 053-21.36.36	FERAUTO Auto-onderdelen Ferenczi Jozef Herentalsebaan 550 2220 Wommelgem Tel. 03/353.26.50 Open van 9 tot 20 u. van maandag tot zaterdag.
KEUKENS - SANITAIR - VERWARMING VAN DER CRUYS Assesteenweg 240, Ternat Tel. 582.29.15 Toonzaal alle dagen open van 9-19 u. Zondag gesloten.	FRANSSSENS OPTIEK: Silhouette Marwitz Rodenstock Herentalsebaan 340, Deurne-Z. Tel. 03-321.08.96 Kerkstraat 44, Antwerpen Tel. 03-235.64.75	Alle trofeeën, wimpels, bekens, speldjes, badges, enz. vanaf 1 november 1987 bij ESOX - STAN PHILIPS Panorama 36 1810 WEMMEL Tel. 02/460.68.93	KLEDING LENDERS Sint-Damiaanstraat 41 Wommelgem Tel. 03-353.70.39 Dames-, heren- en kinderkleding	 anne moon Mollemseweg 20 1700 Asse Tel. 02/452.43.42
 migostraat 128 n.v. de winneuyttendaele handelsdrukkerij typo - offset fabrikatie omslagen - zakomslagen 9328 dendermonde-schoonaarde tel. 052-42.33.04 - 42.39.16	PVBA J. BORREMANS-COCK & KINDEREN Algemene Bouwondernemingen Gentsestraat 238 9500 Geraardsbergen Tel. 054-41.25.89 Wij bouwen voor u sleutel op de deur	Houtzagerij DE ROOSE N.V. Algemene hout- en platenhandel Schaverij AFD - NINOVE - 9400 Steenweg naar Aalst 496 Tel. 053-66.83.86 AFD - OKEGEM - 9471 Leopoldstraat 114 Tel. 054-33.17.51 054-33.11.49	„Kreatieve Bloemsierkunst” Ann Housen Bloemschikken Bruidswerk Droogbloemen Kaarsen Glas	

Tombola Buizingen

Hier de uitslag van de tombola n.a.v. de pensenkermining op 5 en 6 december j.l.

Tombola eetwaardekaarten:

1025 — 1089 — 1143 — 1191 —
1223 — 1263 — 1318 — 1368 — 1416
— 1477 — 1533 — 1573 — 1612 —
1696 — 1701 — 1786 — 1842 — 1875
— 1942 — 1950 — 2020 — 2060 —
2145 — 2179.

Uitslag prijzen steunboek:

1. Leon Rimez; 2. Nini Genijn; 3. Wouters-Maes; 4. Ingrid Vogeleer; 5. Fons Deneve; 6. Degreef-Debast; 7. Osselaer-Dehaes; 8. Bert Coffernils; 9. Robert Deville; 10. Ward Belsack; 11. Pletinckx-Guldentops; 12. Patrick Dedobbeleer; 13. J. Desmedt; 14. Bettina Claeys; 15. Waltraud Unkelbach; 16. Roel Brems; 17. M. Louise Verdoodt-Herinx; 18. Allard-Velleman; 19. Marcelis (Mimosastr.); 20. Balthazar Delandtsheer; 21. Thierry Courtmans; 22. André Derkinderen; 23. Mevr. Borremans; 24. Luyckx-Leunens; 25. Marcel Hemels; 26. Maurice Serkeyn; 27. Gaston Thijs; 28. François Lemmens; 29. S. Dupont; 30. Georges Debuysschere; 31. Deserrano-Vergote; 32. Willy Vandebossche; 33. Juul Debremaeker; 34. Herman Meersdom; 35. Jef Defrijn-Deproost; 36. Heremans (Vandenschriekstr.); 37. Decrick-Sax; 38. Walter Geldof; 39. Paul De Moortel; 40. Jaak Deblander; 41. Jan Moerenhoudt; 42. Christian Dedoncker.

Al deze prijzen kunnen afgehaald worden bij Juul Denayer, Kornijkveld 7 te Buizingen (tel. 356.30.25).

Wij

SIEMENS

Wasmachines van Siemens Een hemelsbreed verschil

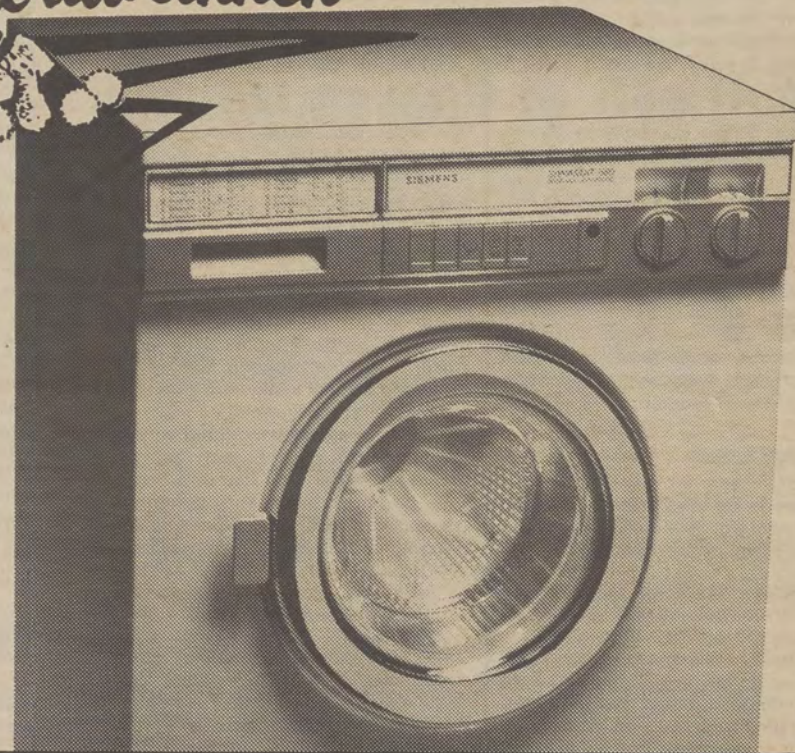
beschermen al uw linnen

Siemens-wasmachines bieden U een hemelsbreed verschil:

- door hun droogziersysteem
 - snelheden aangepast aan alle vezeltypen: tot 1.100 t/min.
 - interval-droogzieren om valse plooiën te voorkomen en uw "linnenkapitaal" te beschermen
- door hun duidelijke programma-aanbod: 3 basiscycli: natuurvezels, kunstvezels, wol, die U naar believen aanpast (duur van de wastijd, temperatuur, miniwas enz...)
- door hun robuustheid
 - kuip en trommel in roestvrij staal
 - 4 schokdempers en 1 stabilisator voor een perfecte stabiliteit
- door hun praktische zelfreinigende filter
- door hun besparend vermogen
 - 20% minder verbruik van wasproducten
 - en bovendien dosering van de hoeveelheid poeder naargelang van de waterhardheid

Met een wasmachine van Siemens wint U dus over de hele lijn.

Vergelijk en ... kies Siemens.

lepel & vork

P.V.B.A. Bierhandel Hellinckx
Stationsstraat 42 Wymenier 4a
1743 SINT-MARTENS-BODEGEM
Tel. 582.10.93

Doorlopende promoties
Uitgelezen wijnkeuze

Overname — huur —
verhuur van café's
Wij bestellen ten huize

RESTAURANT KAPELLEKESHOEF

Kapelstraat 1
Tongerlo-Westerlo
Tel. 014-54.40.07

Maandag gesloten
Rustieke sfeer

Industriële
brood- en banketbakkerij
Roomijs

WILFRIED BLANCQUAERT

Grote Kouter 47
Uitbergen
Tel. 091-67.57.12

RESTAURANT

Hoek
Wolvengracht
en
Leopoldstraat
Tel. 217.91.53

Waar Vlamingen
thuis zijn...
in 't hartje van Brussel

Dortmunder Thier-Braü-hoven

Beringen, Markt 17 - 011/43.20.51
Hulste, Brugse stwg 1 - 056/71.15.36
Kontich, Kon. Astridlaan 85 - 034/57.30.32
Leuven, 1. Dortmunder Thier Braü Hof, Tervuursevest 60 - 016/22.86.72
2. Bierkelder, Oude Markt - 016/22.68.69
3. Pallieter, Oude Markt 7
Torhout, Stwg nr. Lichtervelde - 051/72.28.22
Grote parkeerterreinen, zalen vrij voor feesten, banketten e.a. Duitse specialiteiten: Dortmunder Thier van 't vat, Levende Water Tonissteiner Sprudel, goed en goedkoop eten.

Koffiebranderij

Emiel Wittmannstraat 36, 1030 Brussel
02-734.56.09 - 460.48.87

Joris Van den Driessche
zaakvoerder

Banketbakkerij

ANTWERPIA

JOOST GOSSYE

Geraardsbergsestraat 38
9300 Aalst
Tel. 053-21.35.33

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER

Oude Brugstraat 16, 9328 Schoonaarde. Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december De familiezaak met traditie

BROOD — BANKETBAKKERIJ — DOOPSUIKER LASAT — Tel. 521.14.40

SPECIALITEIT: GELEGENHEIDSGEBAK

Bergensesteenweg 1123
1070 Anderlecht

RESTAURANT-HOTEL OVEREINDE

Salons Raymond
— banketzalen tot 300 personen
— specialiteiten bruiloften en banketten

Overeinde 8 AS
Tel. 011/65.73.05 - 65.89.40

AFSPANNING-HERBERG TOMBERG

Afspanning Tomberg gelegen in een stukje ongerepte natuur!
Specialiteiten:
Pannekoeken — Spaghetti

Oudebrusselbaan 4
1681 LENNIK
Tel. 02/532.09.40

't boerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUIR
Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill
Prijzen voor menu v/a 290 Bfr.
groepen: koffietafel v/a 180 Bfr.
De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 087-68.67.03

Voor een avondje uit in Vlaamse vriendenkring
Trefpunt voor Vlaams-Nationalisten - Vlaams Centrum

Taverne Den Klauwaert

Verzorgde Vlaamse keuken — Zaal voor vergaderingen — Muziek-avonden met artiesten — Rustieke gezellige sfeer — Sociaal dienstbetoon — Zaterdag Vlaams Ziekenfonds VLAMAT.
Alle dagen opgen vanaf 11 u. Donderdag gesloten.

DASSTRAAT 23 — 2220 WOMMELGEM TEL 03/353.64.28

CAFE
ZAAL
LOGEMENT
CAMBRINUS
BRCC
011/47.28.97

LIMBURG

VU-St.-Truiden rouwt

Op zaterdag 12 december namen we met oprecht verdriet afscheid van onze goede vriend Richar Ruppel, echtgenoot van ons bestuurslid Marie-Louise Ruppel-Hubrechts. Hij overleed op 7 december, nog geen 60 jaar oud, na een gevuld leven in dienst van zijn medemensen en van Vlaanderen. Zovele jaren was hij VTB-VAB-vertegenwoordiger en reisleider, mede-organisator van de Limburgse Operavrienden, van de Dansklub en van veel andere kulturele activiteiten.

Op zijn doodsprentje stond de volgende tekst, opgesteld door iemand die hem héél lang en héél goed kende:

„Ware liefde is mateloos, onbaatzichtig en zoek zich zelve niet. Die liefde heeft Richard beginselvast en

Advertentie

PERSBERICHT

Door het stadsbestuur van Mechelen wordt overgegaan tot aanwerving van speelpleinbewakers in tijdelijk verband.

Voorwaarden:

- in het bezit zijn van een getuigschrift van lager onderwijs of lagere secundaire beroepsschool
- slagen in een bekwaamheidsproef.

Aanvragen uiterlijk 18.01.88 aangetekend zenden naar het College van Burgemeester en Schepenen van en te 2800 Mechelen.

Inlichtingen en inschrijvingsformulieren: personeelsdienst, Reuzenstraat te 2800 Mechelen — tel. 015/20.85.11 (dienst op werkdagen open van 8 tot 12 uur).

NAMENS HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN:

Bij verordening:

De Secretaris,

G. Ardies

De Burgemeester,

G. Joris

rechtlijnig beleefd in zijn leven en in zijn vele Vlaamse, kulturele en sociale activiteiten. Zo hield Richard van zijn Vlaamse volk, van zijn talrijke vrienden, van zijn echtgenote, die steeds naast hem stond, van zijn dochter en schoonzoon. Toen hij reeds duidelijk was getekend door de pijn, riep hij zijn vrienden samen en nam afscheid van hen, zonder een woord van zelfbe-

klag, maar met de betuiging van zijn dank voor de vriendschap en de medewerking die hij van hen had ervaren.

De schat van zijn edel leven, zijn inzet en zijn liefde behoort nu, samen met Richard, tot het eeuwig leven."

Wij, zoals zijn vrouw, zullen hem missen.

(jvc)

OPENBAAR CENTRUM VOOR MAATSCHAPPELIJK WELZIJN — AALST:

De Raad voor Maatschappelijk Welzijn van de stad Aalst heeft de hiernavolgende functies opengesteld:

- 1 voltijdse functie van geneesheer-specialist in de radiologie,
- 1 halfzijdse functie van geneesheer-specialist in de radiologie,
- 1 voltijdse functie van plastisch chirurg,
- 1 voltijdse functie van geneesheer-specialist in de pediatrie,
- 1 halfzijdse functie van licentiaat in de tandheelkunde.

De kandidaturen moeten bij ter post aangetekende brief worden gestuurd aan de Voorzitter van het O.C.M.W., Gasthuisstraat 40, 9300 AALST, en dienen MET DE BEWIJSSTUKKEN uiterlijk tegen 28.12.1987 ter bestemming te zijn.

Overeenkomstig de bepalingen van titel V van de wet tot economische heroriëntering van 04.08.1978, genaamd anticrisiswet, zijn de opengestelde functies toegankelijk voor mannen en vrouwen tenzij het uitdrukkelijk anders is voorzien.

Bijkomende inlichtingen zijn op dat adres te verkrijgen. (Dhr. H. BARREZ — directeur ziekenhuis — tel. 053/78.33.66 binnenpost 110).

ANTWERPEN

Tragisch overlijden Heist-op-den-Berg

Maandagmorgen 14 december overleed te Heist-op-den-Berg totaal onverwachts Maurits Kiebooms. Hij was bestuurslid en oud-voorzitter van de VU-afdeling Heist-Hallaar.

De voorbije weken was hij onvermoeibaar in de weer geweest met affiches en plakborstel. Slechts enkele uren voor zijn overlijden was hij nog een van onze getuigen bij de stemopneming. Reeds jaren was Maurice een van de steunpilaren van de Volksunie in onze streek. Hij zal moeilijk te vervangen zijn.

Aan Lucie en zijn nabestaanden bieden we onze innige deelneming aan. Zijn nagedachtenis kunnen we best eren door met evenveel inzet zijn werk voort te zetten.

Danny De Cuyper

JANUARI

15 TONGERLO-WESTERLO: Statutaire vergadering van het St. Maartensfonds Gewest Kempen/Limburg. Gratis etentje voor alle leden en vrienden. Aan het orgel: Stonne Wauters. Om 20u. in Kapellekeshoef te Tongerlo.

16 TURNHOUT: Antwerpandag VUJO-arr. Turnhout onder deskundige leiding van Staf Driesen. Om 15u. geleid bezoek aan provinciaal huis, 18u. typisch avondmaal en om 19u. kroegentocht, begeleid door Zakdoek. Vertrek met bus aan „Schalmel" om 13u.30. Ook opstap te Geel-Markt om 14u. Deelname: 300 fr. maaltijd inbegrepen. Inschrijven verplicht bij J. Sels (014/58.20.89) of K. Geens (014/54.98.87).

BROUWERIJ MOORTGAT Breendonk

Voor "AL" Uw bieren en frisdranken

Bijhuizen: Vosveld 8a
2110 Wijnegem
Tel. 03-353.08.77

Karel Bogaerdstraat 21
1020 Laken
Tel. 02-478.07.50

Duvel

Papa zit in de gevangenis omdat hij gedronken heeft.

"OP 'N AVOND WAS MIJN PAPA NAAR 'N FEEST. EN IK, IK LAG IN MIJN BED ZONDER ZOENTJE VAN HEM. 'S MORGENS HOORDE IK MIJN MAMA HUILEN. PAPA ZAT IN DE GEVANGENIS...."

PAPA'S DIE NAAR DE GEVANGENIS MOETEN, DAT KAN GEBEUREN. EENDER WANNEER, BIJ EENDER WIE. GEWOON, OMDAT IEMAND NA ENKELE GLAASJES TOCH DE MOTOR START.

STOMDRONKEN? NEE, EEN GEZELLIG ETENTJE OF EEN AVONDJE UIT VOLSTAAN AL OM BIJ CONTROLE DE REKENING GEPRÉSENTEERD TE KRIJGEN: 'N FIKSE BOETE, INTREKKING RIJBEDIJ, OPNIEUW AFLEGGEN VAN RIJEXAMENS, SOMS ZELFS GEVANGENISSTRAF.

TERWIJL DE VERZEKERINGEN WEL DE SLACHTOFFERS VERGOEDEN, MAAR ZICH TEGEN U KUNNEN KEREN. SOMMI-

GEN BETALEN EEN LEVEN LANG DE CONSUMPTIES VAN ÉÉN AVONDJE UIT.

WAT DAN GEDAAN? NOOIT MEER DRINKEN? NIET NOODZAKELIJK. MAAR, NEEM UW VOORZORGEN ALS U NOG DE WEG OP MOET.

DRINK DAN NIET. OF HEEL WEINIG. EET WAT. DENK ERAAN DAT KOFFIE OF FRISSE LUCHT NIET ONTNUCHTEREN. ALS U TOCH DRONK DAN IS HET ZEKER GEEN SCHANDE OM EEN ANDER TE LATEN STUREN. OF OM 'N TAXI TE NEMEN.

POLITIE EN RIJWSWACHT VERSCHERPEN HUN CONTROLES. NIET VOOR HUN PLEZIER, MAAR VOOR UW VEILIGHEID. BEDENK ECHTER DAT DE BESTE CONTROLE, DIEGENE IS DIE U ZÉLF UITVOERT. VERGEET DAT NIET.

Controleer uzelf voor men u controleert.

BELGISCH INSTITUUT VOOR DE VERKEERSVEILIGHEID v.z.w. - TEL. 02/241.87.76.

Benediktijnerabt Anselm Hoste, met zicht op Kerstmis:

„'n Beetje meer respect voor elkaar...”

Steenbrugge (Brugge). — Morgen is het weer eens Kerstmis. Bijna tweeduizend jaar na de feiten, blijft de geboorte van ene Jezus in Bethlehem aanleiding tot feesten. En gelukkig soms ook tot iets diepgaander beschouwingen.

Wij vonden een abt bereid openhartig te praten over zijn hoop en over zijn pijn in deze dagen.

ANSELM HOSTE werd bijna 57 jaar geleden geboren in Beernem: op 30 december, „tussen de pannekoeken” (wat zijn zachtmoedige karakter mee verklaart). Zijn vader was gemeentesekretaris, maar stierf toen Anselm amper zeven jaar jong was. Hij ging op internaat in het Sint-Lodewijkskollege, waar hij ondermeer uitblonk door zijn sportieve kwaliteiten.

Goed negentien jaar geworden trad hij binnen in de abdij van Steenbrugge, gelegen op het grondgebied van de Brugse randgemeente Assebroek langs de baan Brugge-Oostkamp. Na zijn noviciaat, tijdelijke en plechtige professie en zijn priesterstudies werd Anselm Hoste in 1956 priester gewijd. Hij doorliep een pastoraal stagejaar in Leuven, tijdens hetwelk hij paleografie studeerde. Nadien gaf hij catechese in een aantal Brugse scholen, werd naderhand prior en novice-meester, om in 1981 tot abt te worden gewijd. Zijn voorganger, Eligius Dekkers, had immers wegens gezondheidsredenen ontslag genomen.

Sinds Anselm abt geworden is, mocht de abdij zich gelukkig prijzen met jaarlijks één nieuwe intrede. De monnikengemeenschap van Steenbrugge telt nu 31 leden.

Reputatie

De abdij van Steenbrugge geniet in de hele wereld een bijzonder grote reputatie om haar zeer degelijke studie van de Kerkvaders, het *Corpus Christianorum*. In Vlaams-nationale middens is Steenbrugge bekend omdat dit de abdij van **Modest van Assche** was. Maar ook vandaag is dit nog de thuis van een schare merkwaardige nationalisten: ere-abt en amnestie-voorvechter **Eligius Dekkers**, historicus dr. **Arnoldus Smits**, kunsthistoricus **Emiel Pil**, de specialist in heiligenlevens **Aubert-Tillo van Biervliet**, e.a.

Wij spraken met een vader abt die goed- en zachtheid uitstraalt. Een nederig en wijs man, die zijn geloof eerlijk beleefd. Zonder een woord van bitterheid over wie of wat dan ook.

WIJ: Waarom koos U voor de abdij van Steenbrugge?

Abt Hoste: „Toen had dit voor mij nog niks met Vlaamsgezindheid te maken. Ik kende abt Modest van Assche niet. Toch wist ik dat hij in de gevangenis zat, want toen wij hier als internen voorbij wandelden, zei de surveillant stiltes: „Dit is de abdij van Steenbrugge en de abt hiervan zit vast in Sint-Kruis.” Dat intrigeerde mij.

Steenbrugge sprak mij vooral aan als abdij waar de regel van de heilige Benediktus gold. Aanvankelijk dacht ik aan een intrede bij de Trappisten, maar mijn moe-

der verzetste zich daar heel erg tegen.”

WIJ: Waarom?

Abt Hoste: „Omdat het trappisten-leven veel te hard is. Ik was daar eens tijdens een vakantie geweest en toen ik terug thuis kwam had ik een knobbel op mijn rug, tengevolge van het zware werk. Mijn moeder heeft vermoedelijk gelijk gehad.”

Als een vader

WIJ: U bent nu bijna zeven jaar abt. Wat houdt deze taak precies in?

Abt Hoste: „Als abt word je opgeëist door een hele reeks zaken. Ten dele door de monniken zelf, ten dele door mensen van buiten de abdij. Verder zijn er een hele reeks materiële beslissingen waarvoor je verantwoordelijk bent.

Benediktus zag de rol van een abt vooral als vader van een gemeenschap. In zijn tijd waren die kloostergemeenschappen ook relatief klein; het ideaal van Benediktus was een klooster van twaalf monniken. Alhoewel Ter Duinen in de Middeleeuwen liefst zeshonderd kloosterlingen telde.

Ik weet best wat gedaan. Ik probeer me aan te passen aan elk karakter. Ik moet werk vinden voor iedereen, maar dit laatste stelt hier geen enkel probleem. Er is hier trouwens werk te veel. Het hele jaar door kan hier geschilderd, getimmerd, gemetseld worden.

Ik probeer vooral ook een vader te zijn voor mijn kloosterlingen. Mensen zoeken hier naar God en de weg daartoe is soms lang. Ik probeer de tocht langzamerhand die lange weg te vergemakkelijken. Want iedereen zit met zijn problemen en twijfels en vragen. Een beetje „stielkennis” is dus wel nodig.”

WIJ: Er was een tijd dat ook binnen de kerk alles in vraag werd gesteld. Deze storm lijkt nu wat geluwd. Is de taak van abt bijgevolg ook iets makkelijker geworden?

Abt Hoste: „Na Vaticanum II bewoog er inderdaad ontzettend veel. Alles werd aangepast, alles moest veranderen. De uiterlijke observaties zijn daardoor duidelijk verminderd.

De houding t.o.v. een abt is ook veranderd. Vroeger werd voor hem geknield, werd zijn ring gekust en wat al meer. Hij had pontifikale allures: zelfs de kleur van zijn kousen was vastgelegd al naar gelang het tijdstip. Dit is nu allemaal voorbij, ook bij ons is de democratizing doorgedrongen. En dat is maar goed ook: een abt kan immers geen heerser en vader zijn terzelfdertijd.

We leven thans meer naar elkaar toe en alles wordt op een broederlijke manier beleefd. Toch streeft men nu weer wat

meer naar een vastere lijn, waardoor bepaalde oude gebruiken terug in voege worden gebracht. Hoe pastoraal wij ook zijn, het kontemplatieve is terug in ere hersteld.”

Vlaamse burcht

WIJ: Steenbrugge heeft altijd haar volks en Vlaams karakter behouden.

Abt Hoste: „Ja. Wij hebben ons altijd nauw verbonden gevoeld met wat er rond de abdij gebeurde. Dit uit zich op diverse wij-

dag de weg terug naar de kerk, misschien mee door de sfeer die opgeroepen wordt. Liturgisch gezien is het Paasfeest oneindig veel belangrijker, maar Kerstmis heeft een zeer specifieke uitstraling.

Kerstmis is de herdenking van de menswording van God. Dit is een uiting van Gods immense liefde voor de mensen: Hij wil het lot delen van alle mensen. Bovendien heeft God gezegd dat Hij herboren wordt in elke mens, dat hij woont in elke man en vrouw.

Abt Anselm Hoste: „Zonder vriendschap zou ik niet kunnen leven.”

zen: toneel, muziek, jeugdbeweging... Wij blijven terzake trouw aan onze stichters: ook zij waren volkse figuren, geen aristokraten zoals de konfraters in Zevenkerken.

Dat Vlaamse aspekt is vooral te danken aan de figuur van dom Modest van Assche, die als martelaar voor zijn Vlaamse ideaal is gestorven. Steenbrugge wordt nog steeds en terecht als een soort Vlaamse burcht aanzien. Jaarlijks komen hier ook duizenden Vlaamsgezinden over de vloer. Wij ontvangen ook veel brieven van deze mensen, die soms al eens met problemen kampen.

WIJ: Vrijdag vieren wij weer eens het feest van Kerstmis. Bijna tweeduizend jaar na de geboorte van Jezus. Wat kan dit feest betekenen voor gelovigen anno 1987?

Abt Hoste: „Het lijkt ieder jaar moeilijker om de kern van Kerstmis te ontdekken, door alles wat daar kunstmatig rond gewoven wordt.

Veel gelovigen vinden op die

En dat Hij met ons meegaat tot het einde. In wezen heeft Kerstmis iets doodernstigs, maar we worden vertederd door het beeld van het kleine kindje dat geboren wordt.

Ik vraag me altijd af of we dat pasgeboren kind eigenlijk nog wel een plaats geven. Soms lijkt het veel erger dan in de Bijbel, waar geschreven staat dat er voor hem geen plaats was in de herberg. Ik vrees soms dat we de grond onder zijn voeten tot verbrande aarde maken...”

Wapens neerleggen

WIJ: Heeft Kerstmis ook een universele boodschap, die evenzeer voor niet-gelovigen waardevol kan zijn?

Abt Hoste: „Ik denk het wel. Vermits het thema vrede, dat onmiskenbaar vervat zit in de Kerstboodschap, toch universeel is. Het zijn trouwens de eerste woorden die bij Jezus' geboorte worden uitgesproken: „Vrede op aarde aan alle mensen van goede wil.”. Aktueel vertaald betekent dit: leg je wapens neer,

hou op met ruzie maken, smeed je zwaarden tot ploegen, alle geweld is uit den boze.

Vrede houdt ook verband met wat binnenin de mens leeft. Je kunt slechts vrede uitstralen als je werkelijk ook zelf vredig geworden bent. Volgens Benediktus heeft vrede altijd te maken met maat, orde, trouw en rechtlijnigheid.”

WIJ: Wat is uw wens voor 1988?

Abt Hoste: „Het lijkt misschien een beetje simpel, en toch houd ik het daarbij: dat de vrede van Kerstmis zou bestendigd worden, het hele jaar door. Dat wij mensen van vrede zouden worden. Want er is nog zoveel onvrede, agressiviteit, vandalisme, verachting...”

Ik zou tevens een pleidooi willen houden voor wat meer respect tussen de mensen. Wij moeten elkaar respecteren, eer betuigen. Ook al is iemand van een andere mening, laten wij hem of haar het recht om deze visie te vertolken en te beleven. Er zijn overigens altijd wegen van toenadering. Indien men tenminste van goede wil is.

Misschien wordt de wereld op die manier een stukje beter? Iedereen kan dit helpen realiseren, elk op zijn plaats en in zijn leefomgeving.”

Vriendschap helpt

WIJ: Bent U een gelukkig man? Of wordt U evenzeer gekweld door onrust?

Abt Hoste: „Ons leven brengt mee dat wij a.h.w. van nature uit iets rustiger zijn. Bovendien zijn er een deel zaken die ons leven rustig maken: de gezangen, de getijden, de gebeden, de stilte. Elke morgen bv., even vóór achten, komt hier een drukbezet geneesheer luisteren naar onze gezangen. „Ik word er zo rustig van”, vertelde hij mij onlangs.

Innerlijk zit ik natuurlijk ook met vragen. Als abt ben je vaak de persoon tot wie mensen-met-noden zich wenden. Toch maakt dit mij niet echt ongelukkig. Alhoewel ik me dikwijls triest voel wanneer ik denk aan heel wat jammerlijke situaties, die zich vooral buiten de kloostermuren afspelen. Er is immers nog zoveel miserie, waaraan wij meestal zo weinig kunnen doen.

Vriendschap is voor mij enorm belangrijk. Vrienden helpen je je pijn te verdragen. Van zodra ik hier binnentrad heb ik vrienden gehad, waren er mensen die mij naar het hart gingen. Mijn wapen-leuze illustreert mijn geloof in de vriendschap: „Met de ijver van de liefde en met geestelijke vriendschap.” Zonder vriendschap zou ik niet kunnen leven.

Ik meen dus te mogen zeggen dat ik gelukkig ben...”

(pvdd)

**MENSEN
VAN
BUJONS**